

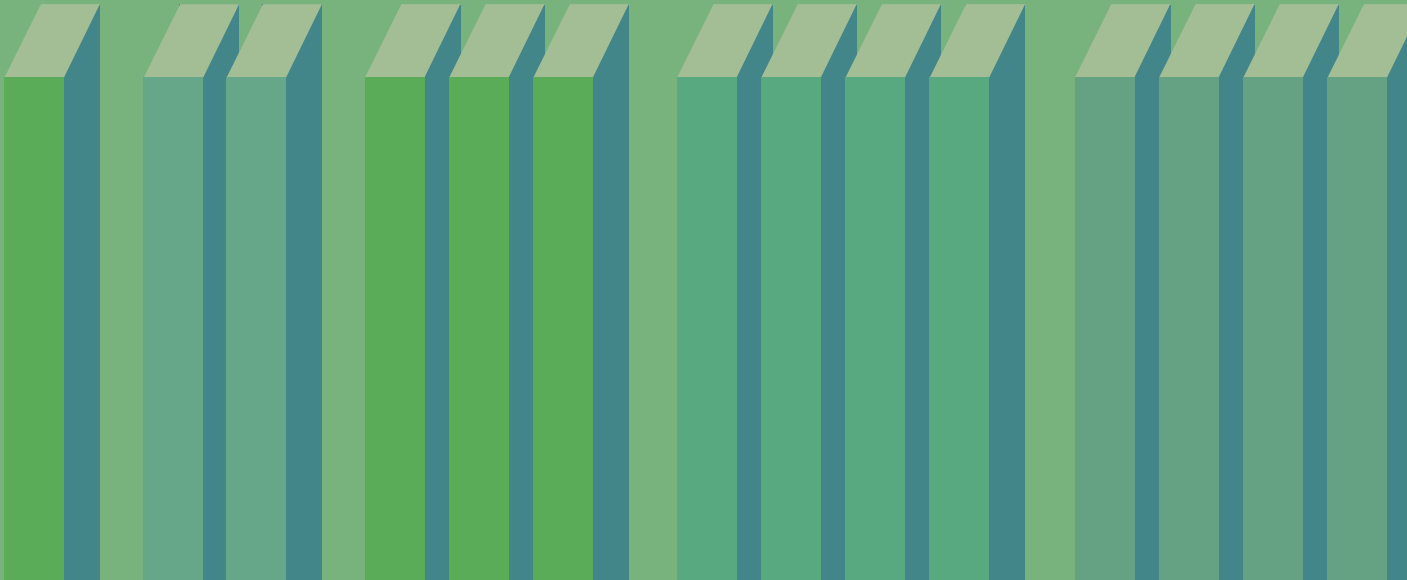
Matiss Treimanis

soli pa solim

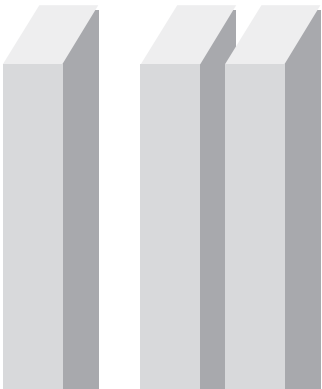
Latviski
soli pa solim

Verbu konjugēšana

lv – lt

Latviski soli pa solim

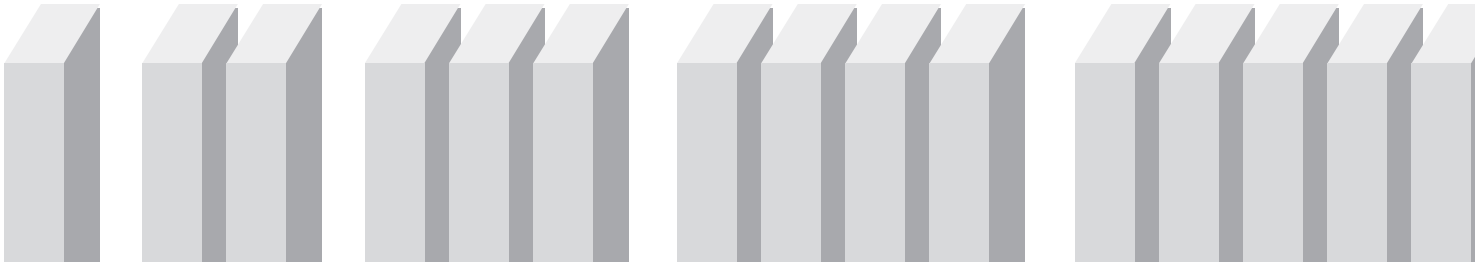

Matiss Treimanis

L a t v i s k i s o l i p a s o l i m

**Verbu konjugēšana
Iv – It**

**Rīga
MMXX**

coniugatio, -onis 1. saistīšana, savienošana 2. darbības vārdu locīšana

Autora izdevums.

© Dina Ābele, vāka noformējums, 2020

© Robertas Kudirka, tulkojums lietuviešu valodā 2020

© Matīss Treimanis, 2020

ISBN 978-9934-40-072-8

Ievads

Šajā darbā verbu formas skaidrotas diahroniski, izšķirot darbības vārda formu veidojošās sastāvdaļas – sakni, vārddarināšanas piedēkli, laika pazīmi (formveidošanas piedēkli) un personas galotni, divdabjiem – divdabja pazīmi (formveidošanas piedēkli), locījuma galotni, kā arī atgriezenisko morfēmu. Var runāt par celmiem, kas latviešu valodā tagadnē, pagātnē un nākotnē ir atšķirīgi un ar kuru palīdzību tādējādi var izteikt dažādus laikus. Šajā darbā no celmiem ir nodalītas laiku pazīmes (formveidošanas piedēkļi). Šāda izpratne, ka latviešu valodā darbības vārdu formas veido, secīgi lipinot sastāvdaļu aiz sastāvdaļas, varētu atvieglot cittautiešiem un latviešu emigrantu bērniem apgūt latviešu verbu locīšanu. Lietu gan nedaudz sarežģī tas, ka, valodai atīstoties un formām strupinoties, kādas laika pazīmes (formveidošanas piedēkļa), piemēram, kādās personās nav.

Šajā darbā galvenais uzsvars likts tieši uz formu darināšanu, bet laiku un divdabju lietojumam veltīta mazāka uzmanība.

Izklāsts veidots secīgi un pakāpeniski, sākot ar vispārīgāko un turpinot ar īpatnējāko. Valodas parādību aprakstu papildina darbības vārdi vienkāršos, ikdienā lietojamos teikumos.

Otrajā daļā ir sastādīti vingrinājumi, kuru princips ir gatavos teikumos, nereti vadoties pēc konteksta, no teikt zināmas verbu formas un analizēt to sastāvu.

Piemēru teikumi tulkoti lietuviski. Paldies tulkotājam Robertam Kudirkam par ziedoto laiku!

Cerams, ka būs ļaudis, kam būs vēlēšanās iedziļināties un pavingrināties!

Sastādītājs, 2010 – 2018

Pirmā konjugācija. Verbu pamatformas

1. Latviešu verbus iedala trīs konjugācijās. Ir trīs nekārtni verbi **būt, dot, iet**, kuru paradigmas šajā darbā sniegtas pēc visu trīs konjugāciju apskata. Pirmās konjugācijas verbi ir ar vienu zilbi pirms nenoteiksmes -t/-ties, neskaitot vārddarināšanas priedēkļus, piemēram, ie-, no-, ap-, uz-, no- u.c.:

sākt, pirkt, skriet, kāpt, salt, tāpat arī
iesākt, nopirkt, apskriet, uzkāpt, nosalt.

Ir diezgan daudzi I konjugācijas verbi, kas lietojami kopā ar kādu vienu noteiktu priedēkli:

izlept, izvirst (izverd, izvirda), apnikt, sastapt, saslapt, atlabt, salabt, apstulbt, izmist, aizmirst, apklust (arī noklust),
izvirst (izvirst, izvirta), saslimt, atvēst, apdullt, pazīt, atzīt, iepazīties u.c..

Šajā darbā latviešu verbu formu iepazīšanu sāk ar verbu pamatformām: nenoteiksmi, es formu tagadnē un es formu pagātnē. Nenoteiksmes galotne ir **-t** (tiešajiem) un **-ties** (atgriezeniskajiem) vārdiem. Vispirms aplūkotās tiešo darbības vārdu personu galotnes. Šādiem vārdiem **es formas personas galotne** vienkāršajā tagadnē, pagātnē un nākotnē ir **-u**. Latviešu vārdiem **nav** pagātnes pazīmes (formveidošanas priedēkļa) **-a- nedz es, nedz arī tu** formā.

Pirmās konjugācijas 1. grupa

2. Pirmās konjugācijas verbi iedalīti 5 grupās pēc to vienkāršās tagadnes formu veidošanas īpatnībām. Pirmās konjugācijas pirmajā grupā ir verbi **bez tagadnes pazīmes (formveidošanas piedēkļa)**:

sākt (sāku, sāku), augt (augu, augu) (I 1).

Šaha spēle. Man ir baltie, tātad es **sāku** pirmais.

Šachmatu žaidimas. Mano figūros baltos, todēl aš pradedu pirmas.

Vakar es **sāku** lasīt vienu interesantu romānu.

Vakar aš pradējau skaityti jdomu romana.

Es vairs lielāks **neaugu**.

Aš daugiau neaugu.

Uzaugu laukos.

Užaugau kaime.

Pirmās konjugācijas 2. grupa

3. Pirmās konjugācijas 2. grupā ir verbi ar **-i-** saknē, tiem tagadnē ir **-ie-**, **-e-** un **-ē-**:

likt (lieku, liku), pirkt (pērku, pirku), vilkt (velku, vilku) (I 2).

Šodien **lieku** eksāmenu latviešu valodā.

Šiandien laikau latviu kalbos egzamina.

Vakar **liku** eksāmenu literatūras teorijā.

Vakar laikiau literaturos teorijos egzamina.

Iesim, es jau **velku** zābakus kājās.

Eisim, aš jau aunuosi batus.

Uzvilk cepuri un izgāju no mājas.

Užsidējau kepurę ir išėjau iš namų.

Zivis parasti **pērku** Lielajā tirgū.

Žuvj paprastai perku Centrīnīame turguje.

Vakar tomēr zivis **nopirku** *Rimi* veikalā.

Tačīau vakar žuvies pirkau *Rimi* parduotuvēje.

Pirmās konjugācijas **3. grupa**

4. Pirmās konjugācijas 3. grupā iedalīti verbi ar **tagadnes pazīmi (formveidošanas piedēkli) -n-** aiz saknes patskaņa/divskaņa.

1) Tiesa, mūsdienu latviešu valodā tikai 7 vārdiem pazīme (formveidošanas piedēklis) -n- ir redzama:

aut (aunu, āvu), miet (mienu, mēju), siet (sienu, sēju), skriet (skrienu, skrēju), sliet (slienu, slēju), brist (brienu, brīdu), list (lienu, līdu).

2) Verbiem **brist** un **list** tagadnē zudis saknes beigu līdzskanis d un ir divskanis ie:

brīndu>**brienu**, līndu>**lienu**.

Trim verbiem – **tikt**, **snigt**, **migt** – tagadnes saknē ir divskanis ie: **tieku**, **snieg**, **miegu**.

3) Visiem pārējiem šīs grupas vārdiem -n- ietekmē **mainījies** verba saknes **patskanis**:

a par **o**, **ī** par **ī** un **u** par **ū**.

skriet (skrienu, skrēju), tikt (tieku, tiku), sastapt (sastopu, sastapu), kļūpt (klūpu, kļupu), patīkt (patīku, patiku) (I 3).

No rītiem es **skrienu** pa parku.

Rytais aš bēgu parke.

Vakar **skrēju** arī pa mežu.

Vakar taip pat bēgau ir miške.

Ja es labi nolieku angļu valodas eksāmenu, **tieku** budžeta grupā.

Jeigu aš išlaikau angļu kalbos egzaminā, patenku ī biudžetinē grupē.

Pērīn es **tīku** budžeta grupā.

Pernai aš patekau ī biudžeto grupē.

Veikalā bieži **sastopu** citus mājas iedzīvotājus.
Parduotuvēje dažnai satīnku kitus namo gyventojus.
Vakar uz ielas **sastapu** klasesbiedru.
Vakar gatvėje satīkau klasioka.

Vai, es **klūpu!**
Oi, aš klumpu!
Paklupu pār sliexsni.
Suklupau ant slenksčio.

Vai es tev kaut nedaudz vēl **patīku?**
Ar aš tau nors kiek dar patīnku?
Agrāk es tev **patīku.**
Anksčiau aš tau patīkau.

Pirmās konjugācijas 4. grupa

5. Pirmās konjugācijas 4. grupā ir verbi **ar tagadnes pazīmi (formveidošanas piedēkli) -j-** aiz saknes pēdējās skaņas:

klāt (klāju, klāju), grābt (grābju, grābu), kāpt (kāpju, kāpu) (I 4).

Es **klāju** viesību galdu.
Aš dengiu svečiams stala.
No rīta **nesaklāju** gultu.
Ryte nepasiklojau lovos.

Rudenos **grābju** lapas.
Rudenį grėbiu lapus.
Vakar **nogrābu** pusi dārza.
Vakar sugrėbiau pusė sodo.

Es vairs kokos **nekāpju**.

Aš daugiau ī medžius nelīpu.

Agrāk **īzkāpu** visus apkārtnes kokus.

Anksčiau īšlaipiojau visus aplinkinius medžius.

-j- ietekmē notiek vairāku **līdzskaņu (vēsturiskā) mija**:

kalt (kaļu, kalu), post (pošu, posu), bāzt (bāžu, bāzu) un citu (I 4).

Katru gadu viduslaiku svētkos **īzkaļu** divus bultas uzgaļus.

Kasmet per viduramžīu festivalī nukalu du strēlēs antgalius.

Pērn **īzkalu** vienu.

Pernai nukalīau vienā.

Ir Ziemassvētki, **pošu** svētku eglīti.

Dabar Kalēdos, todēl puošu eglutē.

Eglītē, kuru **saposu**, īr baltas svecītes.

Eglutē, kuriā papuošīau, yra su baltom žvakutēm.

Kur lai es **bāžu** šo veco krāmu?

Kur man kišti šj senā šlamštā?

Nezinu, kur es vakar to nazi **nobāzu**.

Nežīnau, kur aš vakar tā peilī nukišau.

Pirmās konjugācijas **5. grupa**

6. Pirmās konjugācijas 5. grupā īr verbi **ar tagadnes pazīmi (formveidošanas piedēkli) -St-** aiz saknes pēdējās skaņas:
ģībt (ģībstu, ģību), salt (salstu, salu) (I 5).

Karsti, logi ciet – es **ģībstu!**

Karšta, langai uždaryti – aš alpstu.

Vakar vilcienā bezgaisā gandrīz **noģību.**

Vakar traukinio tvankume vos nenualpau.

Auksta istaba, es **salstu.**

Šaltas kambarys, aš šaļu.

Ārā **nosalu.**

Lauke sušalau.

Verbi,
kam **saknē ir patskaņi e, ē.**

7. Šaurais e, ē (kā angļu vārdā **men**).

1) Nenoteiksmē (jo seko -t (<ti), -ties, i šaurina):

ēst, ņemt (I 1), spēt, lemt, brēkt (I 4), kvēpt (I 5).

Gribu **ēst**.

Noriu valgyti.

Vajag **spēt**.

Reikia spėti.

Vajag **izlemt** ātrāk.

Reikia nuspręsti greičiau.

Nav ko **brēkt** tik skaļi.

Nēra ko šaukti taip garsiai.

Griesti var **nokvēpt**.

Lubos gali aprūkti.

Tāpat arī II un III konjugācijas verbiem ar vārddarināšanas piedēkli -ē-:

zīmēt (II), redzēt (III).

Zīmēt ir jauki.

Piešti yra smagu.

Kas to var **paredzēt**?

Kas gali tā numatyti?

Arī šiem II konjugācijas (ļ un ņ šaurina):

ceļot, sēņot (II)

Ceļot ir jauki.

Keliauti yra smagu.

Man patīk **sēņot**.

Man patinka grybauti.

Taču **slēpot, brēkāt, lēkāt, bēguļot** (II) ar plato e, ē (vārddarināšanas piedēkļi -o-, -ā-, -uļo- platina):

Sniegainā ziemā var **slēpot**.

Sniegingā ziema galima slīdinēti.

Ko var tik daudz **brēkāt** par to slikto valdību!

Kam tiek daug verkšlenti apie blogā vyriausybę!

2) Visās pagātnes formās (jo II un III konjugācijas formās ir patskaņu saistītājlīdzskanis -j-, kas šaurina; šaurais e, ē arī I konjugācijā):

zīmēt (II), redzēt (III), nest (I 1), spēt, slēgt (I 4).

Es **uzzīmēju** sauli.

Aš nupiešiau saulę.

Es **redzēju** ziemeļblāzmu.

Aš mačiau šiaurės pašvaistę.

Atnesu tev avīzi.

Atnešiau tau laikraštį.

Es **nepaspēju** uz vilcienu.

Aš nesuspėjau į traukinį.

Es jau **aizslēdzu** ārdurvis.

Aš jau užrakinau lauko duris.

Arī II konjugācijas vārdiem ar -ļ- un -ņ- pirms -o-:

ceļot, sēņot (II)

Jaunībā daudz **ceļoju**.

Jaunystėje daug keliavau.

Bērnībā daudz **sēņoju**.

Vaikystėje daug grybavau.

Taču verbiem **slēpot, lēkāt** (II) platais e, ē (jo -o-, -ā- platina):

Es **pārslēpoju** pāri Kīšezeram.

Aš perčīuožiau slidēmis per Kyšezerā.

Vakar karnevālā visu vakaru **nolēkāju** kā garausis zaķēns.

Vakar kamavale visā vakarā prašokinēju kaip ilgaausis zuikis.

3) Tu formā (jo personas galotne -i – arī vairs neesošā, bet senāk bijusī – , kas šaurina):

Tu **ēd, ņem, spēj, lem, brēc, zīmē, redzi.**¹

Tu valgai, imi, gali, sprendi, šauki, pieši, matai.

Taču ar plato e, ē, (jo -o-, -ā- platina):

Tu labi **slēpo.**

Tu gerai šliuoži.

Tu **lēkā** kā zaķītis.

Tu šokinēji kaip zuikutis.

8. Platais e, ē tagadnē (kā angļu vārdā **man**), tikai **ne tu** formā:

1) Pirmās konjugācijas **1. un 5. grupas** verbiem:

cept (cepu, cepu), bēgt (bēgu, bēgu) (abi I 1), kvēpt (kvēpstu, kvēpu) (I 5).

Tagad es **cepu** kartupeļus.

Dabar aš kepu bulves.

Vakar es **cepu** arī gaļu.

Vakar aš taip pat kepiu mēsa.

¹ Visu par tu formu skatīt atsevišķi!

Es **bēgu!**

Aš bēgu!

Atbēgu no Īrijas atpakaļ uz Latviju pēc pirmā mēneša.

Aš sugrīžau iš Airijos atgal į Latviją po pirmojo mėnesio.

2) Pirmās konjugācijas **2. grupas** verbiem:

pirkt (pērku, pirkū), vilkt (velku, vilku) (I 2).

Es **pērku** un pārdodu.

Aš perku ir parduodu.

Nopirku māju.

Nupirkau namą.

Es **velku** gumijas zābakus, jo ārā ir peļķes.

Aš aunuosi botus, nes lauke balos.

Uzvilku lietusmēteli.

Apsivilkau lietpaltį.

3) I konjugācijas **4. grupā** ir verbi ar saknes beigu līdzskaņiem **k un g**, kuri tagadnē un pagātnē mijas ar **c un dz**.

Tikai šiem 4. grupas verbiem ir **plats e, ē** tagadnes formās, tikai **ne tu** formā:

mērk (mērcu, mērcu), jēgt (jēdzu, jēdzu) (I 4).

Es tagad **mērcu** bļodā veļu, man rokas ir slapjas.

Aš dabar merkiu dubenyje skalbinius, mano rankos šlapios.

Vakar **iemērcu** baltos kreklus.

Vakar užmerkiau baltus marškinius.

Es no datoriem neko daudz **nejēdzu**.

Aš apie kompiuterius nieko daug nesuprantu.

Beigās tomēr **sajēdzu**, kas par vainu.

Pabaigoje vis dėlto supratau, koks yra gedimas.

4) II konjugācijas vārdiem ar -ā- un -o-, un -uļo:

lēkāt (lēkāju, lēkāju), dzenāt (dzenāju, dzenāju), mētāt (mētāju, mētāju), elpot (elpoju, elpoju), elsot (elsoju, elsoju), bēguļot (bēguļoju, bēguļoju) II

Es **dzenāju, lēkāju, mētāju, elpoju, elsoju, bēguļoju.**²

Aš varinēju, šokinēju, mētau, kvēpuoju, alsuoju, slapstausi.

5) III konjugācijas vārdiem ar -ē- un -ī- tagadnē:

cerēt (ceru, cerēju), derēt (deru, derēju), peldēt (peldu, peldēju), redzēt (redzu, redzēju), pelnīt (pelnu, pelnīju) mērīt (mēru, mērīju) III

Es **ceru, deru, peldu, redzu, pelnu, mēru.**³

Aš tikiuosi, tinku, plaukiu, matau, uzdirbu, matuoju.

9. Šaurais e, ē tagadnē ir **pārējiem 4. grupas** vārdiem, jo pazīmes (formveidošanas piedēkļa) -j- un tā dēļ mīkstinātais līdzskanis šaurina e, ē:

grebt (grebju, grebu), ģērbt (ģērbju, ģērbu), berzt (beržu, berzu) (I 4).

Vectēvs: „Aiz gara laika **grebju** karotes.

Senelis: „Iš neturējimo kā veikti skobiu medinius šaukštus.

Vakar **izgrebu** divas lielas karotes.”

Vakar išskobiau du didelius šaukštus.“

Sieva: „Ko lai **ģērbju** mugurā?

Žmona: „Kā man rengtis?

Sarkano kleitu **ģērbu** jau vakar.”

Raudonā suknelē rengiausi jau vakar.“

² Par II konjugāciju skatīt tālāk atsevišķi!

³ Par III konjugāciju skatīt tālāk atsevišķi!

Ar drāšu suku **beržu** nost veco krāsu.

Vieliniu šepečiu šveičiu senus dažus.

Ar lielām pūlēm veco krāsu **noberzu**.

Su dideliu vargu nušveičiau senus dažus.

10. Īss un garš platais e, ē 2. grupas vārdiem tagadnes formās.

1) **Īss platais e** tagadnē (**tu** formā šauris) ir šādiem pirmās konjugācijas 2. grupas vārdiem:

vilkt (velku, vilku), klist (kremtu, klistu), izvirst (izverd, izvirda), virt (verd, vira), dzīt (dzenu, dzinu) (I 2).

Ko lai **velku** mugurā šovakar uz balli?

Kā man rengtis šovakar j pokylj?

Dzenu bārdu katru trešo dienu.

Aš skutu barzdu kas trečijā dienā.

2) **Garš platais ē** tagadnē (**tu** formā šauris) ir šādiem pirmās konjugācijas 2. grupas vārdiem:

pirkt (pērku, pirku), cirt (cērpu, cirpu), cirst (cērtu, cirtu) (I 2).

Es **pērku** tikai „Lāču” rupjmaizi.

Aš perku tik „Lāču” ruginē duonā.

Dzīvžogu **apcērpu** trīsreiz pa vasaru.

Aš apipijaunu gyvatvorē triskart per vasarā.

Drīz krāsns būs silta, es jau **cērtu** skalīņus.

Tuoj krosnis bus šilta, aš jau kertu skaleles.

3) **Divskanis** ie tagadnē ir šādiem 2. grupas vārdiem:

likt, stigt, šķīst, ģīst (I 2).

Kur lai **noliek** kasti?

Kur padēti dēžē?

Auto **stieg** dubļos.

Automobilis klimpsta purvī.

Man **šķiet**, ka ārā līst.

Man atrod, ka laukē līst.

Pirmās konjugācijas verbi ar divskani vai patskani saknes beigās.

11. Vienāds skaņu sastāvs dažās laiku formās var būt verbiem, kas pieder pie atšķirīgām pirmās konjugācijas grupām, un ir tādi patskaņi un divskaņi, kas ir tikai vienas grupas verbiem.

1) **rīt** (riju, riju) un vēl trīs **1.** grupas verbi **mīt, plīties, vīt**. Šiem nenoteiksmē **ī**, tagadnē un pagātnē **ij**, kas ļauj piesaistīt galotņu patskaņus.

Parasti **neriju**.

Paprastai maisto nepuntu.

Vakar izsalkumā **apriju** veselu kūpinātu vistu.

Vakar buvau toks alkanas, kad surijau visā rūkytā višta.

2) **izlīt** (izlīstu, izliju) un vēl divi **5.** grupas verbi **bīties, dzīt**. Šiem pagātnē **ij**, kas ļauj piesaistīt galotņu patskaņus.

Katru reizi, kad braucu sēnēs, pamatīgi **izlīstu**.

Kiekvienākart, kai vykstu grybauti, mane kiaurai perlyja.

Arī šorīt **izliju** galīgi slapjš.

Taip pat šjryt mane kiaurai perlijo.

3) **liet** (leju, lēju) un vēl trīs **1.** grupas verbi **riet, skriet, smiet**. Šiem tagadnē **ej** (šaurais e), pagātnē **ēj** (šaurais ē), kas ļauj piesaistīt galotņu patskaņus.

Istabas augus **apleju** divreiz nedēļā.

Kambario augalus laistau dukart per savaitę.

Vai, tikko **uzlēju** uz biksēm kafiju!

Oi, kā tik išliejau ant kelnių kavą!

4) **siet** (sienu, sēju) un vēl trīs **3.** grupas verbi **miet, skriet, sliet**. Šiem pagātnē **ēj**, kas ļauj piesaistīt galotņu patskaņus.

Tūlīt nāku, jau **sienu** kurpes.

Tuoj einu, jau rīsuosi batus.

Sasēju kurpes, varu iet līdzī.

Uzsirišau batus, galiu eiti paskui.

5) **jāt** (jāju, jāju), **spēt** (spēju, spēju) un virkne citu **4.** grupas verbu. Šiem **tagadnē** galotņu patskaņus saista 4. grupas **tagadnes pazīme (formveidošanas piedēklis) -j-**, bet **pagātnē** ir patskaņu saistītājlīdzskanis **-j-**.

Katru vasaru vairākas reizes **jāju** ar zirgu.

Kiekvienā vasarā kelis kartus joju žirgu.

Bērnībā **jāju** gandrīz katru dienu.

Vaikystēje joju beveik kasdien.

Es **spēju** aizturēt elpu ilgāk par minūti.

Aš galiu sulaikyti kvēpavimą ilgiau nei minutę.

Agrāk **spēju** aizturēt elpu gandrīz divas minūtes.

Anksčiau galėjau sulaikyti kvēpavimą beveik dvi minutes.

6) **ļaut** (ļauju, ļāvu) un virkne **4.** grupas verbu. Šiem pagātnē ir **āv**, kas ļauj piesaistīt galotņu patskaņus.

Es **ļauju** bērnam lēkāt pa gultu.

Aš leidžiau vaikui šokinėti ant lovos.

Vakar svešā mājā to **neļāvu**.

Vakar svetimuose namuose to neleidau.

7) **šūt** (šuju, šuvu) un vēl viens **4.** grupas verbs **skūt**, kā arī **gūt** (gūstu, guvu) un vēl četri **5.** grupas verbi **grūt**, **kļūt**, **pūt**, **žūt**.

4. grupas verbiem tagadnē ir **uj**, kas ļauj piesaistīt galotņu patskaņus. Abu grupu verbiem pagātnē ir **uv**, kas ļauj piesaistīt galotņu patskaņus.

Ja vajag, pats **piešuju** pogu.
Jei reikia, pats prisiuvu saga.
Vakar **piešuvu** trīs.
Vakar prisiuvau tris.

Gūstu prieku no pastaigām dabā.
Man patinka vaikščioti gamtoje.
Studiju laikā **ieguvu** daudzus draugus.
Studiju metais igijau daug draugu.

8) Ir nedaudzi pirmās konjugācijas verbi, kam **saknē ir -in-**, kas **nenoteiksmē** kļuvis par **-ī-**:

pīt (pinu, pinu) un vēl četri 1. grupas verbi **mīt**, **šķīt**, **tīt**, **trīt**, kā arī **dzīt** (dzenu, dzinu) (I 2) un **pazīt** (pazīstu, pazi-
nu), kā arī **atzīt**, **iepagāt** (I 5).

Jānos es vainagus **nepinu**, sievietes gan pin.
Per Jonines aš vainikų nepinu, bet moterys pina.
Meitene: „Es **nopinu** pieneņu vainadziņu.”
Mergina: „Aš nupyniau pienių vainiką.”

Vannas istaba aizņemta, es **dzenu** bārdu.
Vonios kambarys užimtas, aš skutu barzdą.
Nodzinu arī ūsas.
Aš taip pat nuskutau ūsus.

5. grupas vārdam **pazīt** – kā arī **atzīt**, **iepagāt** – arī **tagadnē** pirms pazīmes (formveidošanas piedēkļa) **-st-** ir **-ī-**.

Es viņu personīgi **nepazīstu**.
Aš jo asmeniškai nepažįstu.
Es tevi gandrīz **nepazīnu!**
Aš tave vos atpažinau!

Pirmās konjugācijas verbi,
ar **līdzskani** saknes **beigās**

12. Pirmās konjugācijas verbi, kuru **saknes beigu līdzskanis** ir **k** vai **g**.

1) **1.** (ar vienu izņēmumu – nākt), **2., 3.,** un **5.** grupas verbiem gan **tagadnes** (tikai ne tu formā), gan **pagātnes** formās ir **k** un **g**.

sākt (sāku, sāku), bēgt (bēgu, bēgu) (I 1), pirkt (pērku, pirku) (I 2), rakt (roku, raku), zagt (zogu, zagu) (I 3), sarkt (sarkstu, sarku) (I 5).

Es tagad **roku** dārzu.

Dabar aš kasu sodā.

Vakar arī **raku** dārzu.

Vakar taip pat kasiau sodā.

Es vairs **nesarkstu**.

Aš daugiau neraustu.

Bērnībā **sarku**.

Vaikystēje rausdavau.

2) Nenoteiksmes un tagadnes formās esošie **k** un **g** pagātnes formās mijas ar **c** un **dz**.

Vienīgajam 1. grupas verbam mija **pagātnes formās**.

nākt (nāku, nācu) (I 1).

Es jau **nāku**.

Aš jau ateinu.

Es **atnācu** pēdējais.

Aš atējau paskutinis.

Visiem I konjugācijas **4. grupas** verbiem mija **gan** tagadnes, **gan** pagātnes formās.

braukt (braucu, braucu), lūgt (lūdzu, lūdzu) (I 4).

Rīt es **braucu** uz Viļņu.

Rytoj aš vykstu į Vilnių.

Vakar **atbraucu** no Tallinas.

Vakar atvykau iš Talino.

Lūdzu visus iekšā!

Prašau visus vidun!

Palūdzu vēl vienu tasīti kafijas.

Paprašiau dar vieno puodelio kavos.

13. Pirmās konjugācijas verbi, kam **pirms** nenoteiksmes galotnes **-t/-ties** ir līdzskanis **S**.

1) Verbi, kam arī **saknes beigu līdzskanis** ir **S**.

nest (nesu, nesu) (I 1), plēst (plēšu, plēsu) (I 4), apklust (apklustu, apklusu) (I 5).

Atkritumu maisu mūsu mājās **iznesu** es.

Namuose šiukšlių maišą išnešu aš.

Vakar no tirgus **atnesu** pilnu grozu ar zemenēm.

Vakar pamešiau iš turgaus braškių pilną krepšį.

4. grupas verbiem **s** mijas ar **š**.

Dusmās traukus **neplēšu**.

Apimtas pykčio indų nedaužau.

Atceros, kā toreiz **saplēsu** dārgu tasīti.

Prisimenu, kai tąkart sudaužiau brangų puodelį.

5. grupas vārdiem saknes beigū līdzskanis **s pirms** tagadnes pazīmes (formveidošanas piedēkļa) **-st- zūd**.

Esmu liels pļāpa, taču arī **apklustu**, ja sāku kādam ļoti traucēt.

Esu pļēpys, taču gāliu patylēti, kai pradedu kam nors trukdyti.

Šodien lekcijā **apklusu** tikai pēc trešā aizrādījuma.

Šiandien per paskaitā nutilau tik po trečios pastabos.

2) Verbi, kam **saknes beigū līdzskanis ir t**, kas pirms nenoteiksmes -t/-ties kļuvis par **S**.

sist (situ, situ) (I 1), cirst (cērtu, cirtu) (I 2), prast (protu, pratu) (I 3), pārvērst (pārvēršu, pārvērtu) (I 4), klimst (klimstu, klimtu) (I 5).

Sestdienas vakaros **uzsītu** kārtis ar kaimiņiem.

Šeštadienio vakarais žaidziū kortom su kaimynais.

Es **sasītu** pirkstu.

Aš susimušiau pirštā.

Nestāvi tuvumā, es **cērtu** žāgarus.

Nestovék arti, aš kertu žāgarus.

Vakar jau **sacirtu** divas lielas kaudzes.

Vakar jau prikirtau divi dideles krūvas.

Es **neprotu** runāt franciski.

Aš nekalbu prancūziškai.

Atvainojiet, bet **nesapratu**!

Atsiprašau, bet nesupratau!

4. grupas vārdiem **t** mijas ar **š**.

Jebkuru telpu drīz vien **pārvēršu** par „cūkkūti”.

Greitai paverčiu bet kurį kambarį į „kiaulidę”.

Mūsu kopdzīvi **pārvērtu** par elli.

Mūsų bendrą gyvenimą paverčiau pragaru.

5. grupas vārdiem saknes beigū līdzskanis **t pirms** tagadnes pazīmes (formveidošanas piedēķļa) **-st- zūd**.

Nevienam nevajadzīgs **klīmtu** pa ielām.

Niekam nereikalingas klaidzīoju gatvēmis.

Vakar tā **noklīmtu** visu pēcpusdienu.

Vakar taip praklaidzīojau visā popietē.

3) Vārdi, kam saknes **beigū līdzskanis** ir **đ**, kas pirms nenoteiksmes **-t/-ties** kļuvis par **S**.

ēst (ēdu, ēdu) (I 1), ģīst (ģiedu, ģīdu) (I 2), brīst (brienu, brīdu), līst (lienu, līdu) (I 3), snaust (snaužu, snaudu) (I 4), klīst (klīstu, klīdu) (I 5).

Ēdu maz, metu nost svaru.

Valgau mažai, stengiuosi numesti svorio.

Man sāp vēders, laikam **ieēdu** par daudz.

Man skauda pilvā, atrodo, persivalgiau.

Es **brienu** pa dziļām kupenām.

Aš brendu per gīlias pusnis.

Pārbrīdu mājās slapjām bīksēm.

Parbrīdau namo su šlapiomis kelnēm.

Es par daudz **lienu** citu darīšanās.

Pernelyg daug lēndu į kitų žmonių reikalus.

Izlīdu no meža slapjš, bet ar pilnu sēņu grozu.

Išliindau iš miško šlapias, bet pilnu krepšių grybų.

4. grupas vārdiem **đ** mijas ar **ž**.

Teorijas lekcijās parasti **snaužu**.

Paprastai teorīnių paskaitų metu snaudžiu.

Arī šodien lekcijā mazliet **pasnaudu**.

Taip pat šiandien per paskaitą pasnaudžiau.

5. grupas vārdiem saknes beigu līdzskanis **d pirms** tagadnes pazīmes (formveidošanas piedēkļa) **-st- zūd**.

Klīstu pa Vecpilsētas ieliņām.

Klāju senamiescīo gatvelēmīs.

Nejauši **ieklīdu** mazā grāmatveikaliņā.

Atsitiktinai užklydau ī mažā knygynēļī.

14. Pirmās konjugācijas vārdi, kam **saknes beigu līdzskanis ir Z;**

arī pirms nenoteiksmes galotnes **-t** ir **Z**.

bāzt (bāžu, bāzu) (I 4.), tikai trīs 5. grupas vārdi milzt (milstu, milzu), lūzt (lūstu, lūzu) un birzt (birstu, birzu).

Es nekad **nebāžu** degunu citu darīšanās.

Aš niekada nekišu nosies ī kitū reikalus.

Vakar **iegriezu** pirkstā.

Vakar īsipjoviau pirstā.

5. grupas vārdiem saknes beigu līdzskanis **z pirms** tagadnes pazīmes (formveidošanas piedēkļa) **-st- zūd**.

Ballītēs vienmēr **nolūstu** pirmais.

Visada per vakarēlius nulūztu pirmas.

Vakar tomēr **nolūzu** pēdējais.

Tačiau vakar nulūzau paskutinis.

15. Pirmās konjugācijas 4. un 5. grupas verbi (viens 1. grupas – ņemt), kam saknes beigu līdzskanis ir m, l un r.

1) **Īss** saknes **patskanis** nenoteiksmē, tagadnē un pagātnē ir **lielākajai daļai 5. grupas** verbu:

skumt (skumstu, skumu); salt (salstu, salu); gurt (gurstu, guru) (I 5).

Sēžu un **skumstu** viens pats pa māju.

Aš sēdžu vienas namuose ir liūdžu.

Nezinu no kā, bet pēkšņi **saskumu**.

Nežinau, kodėl staiga nuliūdu.

Istabas vēsas, es **salstu**.

Kambariai šalti, aš šaļu.

Jāiedzer karsta tēja, ārā **nosalu**.

Reikia išgerti karštos arbatos, lauke sušalau.

Tomēr:

Staigā **izspūris** kā tikko pamodies. (izspurt, izspurstu, izspūru)

Vaikšto pasišiaušęs lyg tik ką pabudęs.

2) **Īss** saknes **patskanis** nenoteiksmē, tagadnē un pagātnē ir tikai šiem **četriem 4. grupas** vārdiem:

kalt (kaļu, kalu), malt (maļu, malu), art (aru (aŗu), aru); jumt (jumju, jūmu jeb jumu) (I 4).

Maļu kafijas pupiņas īsi pirms kafijas vārīšanas.

Kavos pupeles malu tik prieš kavos virimą.

Samalu kafiju tikai divām krūzītēm.

Kavos pupelių sumaliau tik dviem puodeliams.

3) **Garš** patskanis **nenoteiksmē**, **īss tagadnē** un **garš pagātnē** ir tikai šiem **septiņiem 4. grupas** verbiem:

bārt (baru, bāru), kārt (karu, kāru) (I 4);

bērt (beru, bēru), pērt (peru, pēru), sērt (seru, sēru), svērt (sveru, svēru), vērt (veru, vēru) (I 4).

Tevi vajadzētu **sabārt!**

Tave reikētų subarti!

Bērnus bieži **nebaru.**

Vaiķų nebaru dažnai.

Vakar gan meitu drusku **sabāru.**

Bet vakar dukrą subariau.

Vai cukuru **piebērt?**

Ar įdėti cukraus?

Cukuru pie kafijas parasti **neberu.**

Paprastai nededu cukraus į kavą.

Pārbēru zemenes ar cukuru.

Užbėriau cukraus ant braškių.

4) **Īss** patskanis **nenoteiksmē** un **tagadnē**, **garš pagātnē** ir vairumam **4. grupas** vārdu:

lemt (lemju, lēmu), celt (ceļu, cēlu), skart (skaru, skāru), ķert (ķeru, ķēru) (I 4).

Es viens par to **nelemju.**

Aš vienas to nesprendžiu.

Nolēmu aizbraukt uz Kauņu.

Nusprendžiau nuvykti į Kauną.

Ceļu vasarnīcu.

Statau vasarnami.

Pirti jau **uzcēlu.**

Jau pastačiau pirtį.

Es tevi **ķeru!**

Aš tave gaudau!

Noķēru tevi.

Sugavau tave.

5) Līdzīgi arī **vienīgajam 1. grupas** verbam ar -m saknes beigās:

ņemt, ņemu, ņēmu (I 1).

Nākamnedēļ **ņemu** divas dienas brīvas.

Kitā savaitē imu divi laisvas dienas.

Pērn **paņēmu** atvaļinājumu augusta beigās.

Pernai rugpjūcio pabaigoje atostogavau.

16. Nedaudzi citi **verbi ar patskaņu miju** nenoteiksmē, tagadnē un pagātnē.

1) 4. grupas verbi:

lēkt (lecu, lēcu), strēbt (strebju, strēbu), plest (plešu, pletu jeb plētu) (I 4).

Maza meitene: „Es **lecu** kā zaķītis.”

Maža meitene: „Aš šokinēju kaip zuikutis.”

Augstlēkšanā **pārlēcu** 1 (vienu) metru 75 (septiņdesmit piecus) centimetrus.

Šuolio ģ aukštj rungtyje peršokau 1 (viena) metrą ir 75 (septyniasdešimt penkis) centimetrus.

Ārā sniegš, bet iekšā silta krāsns, un es **strebju** skābu kāpostu zupu.

Lauke sniegas, bet viduje šilta krosnis, ir aš srebiu raugintų kopūstų sriuba.

Izstrēbu lielo bļodu.

Išsrėbiau didelį dubenį.

2) Viens 5. grupas verbs ir **ar garu patskani tagadnē**:

kust (kūstu, kusu) (I 5).

Es **kūstu** no laimes.

Aš tirpstu iš laimės.

Visu ceļu skrēju un beigās ļoti **piekusu**.

Bēgau visą kelią ir gale pavargau.

3) Viens 5. grupas verbs ir **ar divskani tagadnē**:

dzist (dziest, dzisa), parasti nav lietojams es formā (I 5).

Ugunskurs **dziest**.

Laužas gēsta.

Istabā **nodzisa** gaisma.

Kambaryje užgeso šviesa.

4) Viens reti lietojams **4.** grupas verbs:

diet (deju, deju) (I 4)

5) Viens verbs **sekties** (*reti lietots nenoteiksmē*), kuru lieto tikai vienā personā:

Kā **sokas** darbs?

Kaip sekasi darbas?

Kā tev **sokas**?

Kaip tau sekasi?

Man vakar eksāmenā **secās** labi. (*reti lietots pagātnē*)

Vakar gerai sekēsi egzāmine.

17. Nedaudziem I konjugācijas vārdiem –

aut (aunu/auju, āvu) (I 3/I 4), **skriet** (skrienu/skreju, skrēju) (I 3/I 1), **sliet** (slienu/sleju, slēju) (I 3/ I 1) – tagadnē ir **paralēlformas**.

Es jau **auju/aunu** zābakus.

Aš jau aunuosi batus.

Sestdienu rītos **skrienu/skreju** pa parku.

Šēštadienio rītā aš bēgu parke.

Te es **slienu/sleju** augšā malkas šķūni.

Čia aš stātau malkiņe.

Skat. arī “Verbu etīdēs” 142. – 143. lpp.!

Otrā konjugācija

18. Otrajā konjugācijā ir verbi, kam nenoteiksmē ir vairāk nekā viena zilbe, neskaitot priedēkļus. Pirms nenoteiksmes galotnes -t/-ties ir **vārddarināšanas piedēkļi -ā-, -ē-, -dē-, -ī-, -o-, -alē-, -aļā-, -elē-, -delē⁴, -uļo-**.

Tagadnes formās starp piedēkli un personu galotņu patskaņiem ir **patskaņu saistītājlīdzskanis -j-**. Arī **pagātnes** formās aiz piedēkļa ir **patskaņu saistītājlīdzskanis -j-**.

Tā kā latviešu valodā visu – arī II konjugācijas verbu – pagātnes es formā nav pagātnes pazīmes (formveidošanas piedēkļa), II konjugācijas verbiem **tagadnes es forma** sakrīt ar **pagātnes es formu**.

strādāt (strādāju, strādāju), zīmēt (zīmēju, zīmēju), saldēt (saldēju, saldēju), zeltīt (zeltiju, zeltiju), dzīvot, (dzīvoju, dzīvoju), braukalēt, (braukalēju, braukalēju), kāpelēt (kāpelēju, kāpelēju); kāpaļāt (kāpaļāju, kāpaļāju); spriedelēt (spriedelēju, spriedelēju); jādelēt (jādelēju, jādelēju); nīkuļot (nīkuļoju, nīkuļoju) (II).

Es **strādāju** mājās pie datora.

Aš dirbu namuose su kompiuteriu.

Bērnībā vasarās **strādāju** biešu tīrumos.

Vaikystėje dirbau runkelių laukuose vasarą.

Es **zīmēju** dārza plānu.

Aš piešiu sodo planą.

Vakar **uzzīmēju** mājas plānu.

Vakar nupiešiau namo planą.

Es **dzīvoju** Rīgā.

Aš gyvenu Rygoje.

Studiju laikā **dzīvoju** pie radiem.

Studijų metu gyvenau pas gimines.

Es vairs pārgudri **nespriedelēju**.

Aš daugiau kvailai nepostringāju.

Agrāk gan **spriedelēju** par visu ko.

Anksčiau kvilailai postringaudavau apie viską.

⁴ Piedēkļos -dē un -delē- esošais -d- uzskatāms par interfiksu.

Trešā konjugācija

19. Trešajā konjugācijā ir verbi, kam nenoteiksmē ir vairāk nekā viena zilbe, neskaitot vārddarināšanas piedēkļus uz-, pa-, iz- u.c.

Pirms nenoteiksmes **-t/-ties** ir **vārddarināšanas piedēkļi -ī-, -dī-, -stī-, -inā-, -dinā-**⁵, arī **-ē-** un 3 vārdi (*raudāt, dziedāt, zināt*) ar **vārddarināšanas piedēkli -ā-**.

Īpatnēji lokāmais verbs *sargāt* (*sargu, sargi, sarga, sargām, sargāt*) arī ir šajā konjugācijā.

1) Trešajā konjugācijā ir verbi **ar tagadnes pazīmi (formveidošanas piedēkli) -a-** mēs, jūs un viņš, viņa, viņi, viņas formā. Tie ir verbi ar vārddarināšanas piedēkļiem **-ī-, -dī-** un **-stī-**, kā arī **-inā-** un **-dinā-**. Visās šo verbu tagadnes formās **nav** vārddarināšanas piedēkļa **-ī-** un vārddarināšanas piedēkļu beigu daļas, proti, **-ī-** un **-ā-**. Šiem vārdiem tagadnes pazīmes (formveidošanas piedēkļa) **-a-** **nav** ne **es**, nedz arī **tu** formā.

darīt (daru, darīju), skraidīt (skraidu, skraidīju), raustīt (raustu, raustīju) (III).

Ko lai es tagad **daru**?

Kā turēčiau daryti dabar?

Es **skraidu** kā mazs bērns apkārt kokam.

Aš lakstau kaip mažas vaikas aplink medį.

Raustu durvju rokturi, bet durvis nenāk vaļā.

Klebinu durų rankeną, tačiau durų neatidarau.

mēģināt (mēģinu, mēģināju), dzirdināt (dzirdinu, dzirdināju) (III).

Es **mēģinu** attaisīt durvis, tās nenāk vaļā.

Bandau atidaryti duris, bet tos neatsidaro.

Šobrīd es stallī **dzirdinu** zīrgus.

Šiuo metu aš girdau žirgus arklidėje.

⁵ Vārddarināšanas piedēkļos -dī-, -stī- un -dinā- esošie -d- un -st- uzskatāmi par interfiksiem.

2) Trešajā konjugācijā ir arī verbi **bez** tagadnes pazīmes (formveidošanas piedēkļa) mēs, jūs un viņš, viņa, viņi, viņas formā. Tie ir verbi ar vārddarināšanas piedēkļiem **-ē-** un **-ā-**. Visās šo verbu tagadnes formās vārddarināšanas piedēkļu **-ē-** un **-ā-** **nav**.

turēt (turu, turēju), gribēt (gribu, gribēju) (III).

Ziemā **туру** rokas kabatās, lai nesalst.
Žiemā laikau rankas kišenēse, kad nešaltu.

Es **negribu** ēst, paldies.
Aš nenoriu valgyti, ačiū.

dziedāt (dziedu, dziedāju), raudāt (raudu, raudāju), zināt, (zinu, zināju) (III).

Dziedu Universitātes korī „Juventus”.
Dainuju universiteto chore „Juventus”.

3) **Pagātnes** formās aiz vārddarināšanas piedēkļiem ir **patskaņu saistītājlīdzskanis -j-**.

darīt (daru, darīju), skraidīt (skraidu, skraidīju), raustīt (raustu, raustīju) (III).

Vakar neko daudz **nepadarīju**.
Vakar nieko daug nepadariau.

Tā es **skraidīju** arī savā bērnībā.
Taip aš irgi laksčiau savo vaikystėje.

Paraustīju durvis – ciet.
Paklebinau duris – užrakintos.

mēģināt (mēģinu, mēģināju), saskumdināt (saskumdinu, saskumdināju) (III).

Vakar pirmo reizi **nomēģināju** cigāru.

Vakar pirmą kartą parūķiau cigarą.

Vakar **saskumdināju** draudzeni – nenopirku kino biļetes.

Vakar nuliūdinau savo draugę – nenupirkau bilietų į kiną.

turēt (turu, turēju), gribēt (gribu, gribēju) (III).

Izturēju nedzēris no rīta līdz vakaram.

Ištvėriau negėres nuo ryto iki vakaro.

Ļoti **gribēju** tevi satikt.

Labai norėjau susitikti su tavimi.

dziedāt (dziedu, dziedāju) (III).

Ar kori „Juventus” **dziedāju** arī Dziesmu svētkos.

Su choru „Juventus“ dainavau ir Dainų šventėje.

20. Mūsdienu latviešu valodā ir **10 verbi**, kam **pirms** vārddarināšanas piedēkļa **-ī-** ir līdzskanis **C**.

1) **Četriem** vārdiem no šīs grupas līdzskanis **C** ir arī **tagadnē**.

Šie vārdi ir:

mācīt (mācu, mācīju), mīcīt (mīcu, mīcīju), murcīt, (murcu, murcīju), ņurcīt (ņurcu, ņurcīju) (III).

Es **mācu** latviešu valodu.

Aš mokau latvių kalbos.

Pērn latviešu valodu **mācīju** vienu semestri.

Pernai vieną semestrą mokiau latvių kalbos.

2) Toties **sešiem** vārdiem visās tagadnes formās ir **k**:

locīt (loku, locīju), mocīt (moku, mocīju), braucīt (brauku, braucīju), sacīt (saku, sacīju), slacīt (slaku, slacīju), slaucīt (slauku, slaucīju) (III).

Es **slauku** istabu.

Aš šluoju kambarį.

Virtuvi un abus gaitenų jau **izslaucīju**.

Aš jau iššlaviau virtuvę ir abu koridorius.

Es **nesaku** nē.

Aš nesakau „ne“.

Savas domas jau **pasacīju**.

Aš jau pasakiau savo mintis.

3) Tāpat **trim** vārdiem, kam **pirms** vārddarināšanas piedēkļa **-ī-** ir burtkopa **dz**, tagadnes formās ir **g**:

slodzīt (slogu, slodzīju), ļodzīt (ļogu, ļodzīju), raudzīt (raugu, raudzīju) (III).

Pansionātā eju un **apraugu** savu krustmāti.

Pensionate lankau savo krikštamotē.

Es jau **ieraudziju** melno strazdu.

Aš jau mačiau varēna.

21. Mūsdienu latviešu valodā ir **seši** verbi ar vārddarināšanas piedēkli **-ē-** nenoteiksmē, kam **tagadnes** formās ir **līdzskaņu mija**. Šie vārdi ir:

gulēt (guļu, gulēju), mācēt (māku, mācēju), sēdēt (sēžu, sēdēju), tecēt (teku, tecēju), vajadzēt (vajag, vajadzēja, tikai vienā formā), kaitēt (kaiš, kaitēja, tikai vienā formā) (III).

Tagadnes tu forma šiem vārdiem ir: tu **guli**, tu **sēdi**, tu **teci**, taču – tu **māki**! Tu **māci** ir tu forma vārdam **mācīt**.

Es **guļu** diendusu.

Aš miegu pogulio.

Pagājušo nakti slikti **gulēju**.

Prāėjusią naktį blogai miegojau.

Es **nemāku** runāt franciski.

Aš nemoku kalbēti prancūziškai.

Tomēr Francijā **mācēju** paprasīt tomātu sulu.

Tačiau Prancūzijoje mokėjau paprašyti pomidorų sulčių.

Sēžu upes malā un makšķerēju.

Sēdžiu upės krante ir žvejoju.

Nosēdēju sešas stundas, neko nenokēru.

Prasėdėjau šešias valandas, nieko nepagavau.

Man **nevajag** dārgu automašīnu.

Man nereikia brangaus automobilio.

Tev **nevajadzēja** tā darīt.

Tau nereikėjo taip daryti.

Kas tev **kaiš**?

Kas tau yra?

Kas **kaitēja** man dzīvot

Diža meža maliņā? (*l.t.dz.*)

Kas trukdė man gyventi

Didžio miško pakraštėly? (lat. liaud. daina)

Tagadnes mēs forma, jūs forma un viņš, viņa, viņi, viņas forma.

22. Visu trīs konjugāciju

- tagadnes mēs formas personas galotne ir **-am**,
- tagadnes jūs formas personas galotne ir **-at**;
- viņš, viņa, viņi, viņas forma tagadnē, pagātnē un nākotnē ir **bez personas galotnes**⁶.

1) Pirmā konjugācija

cept (cepu, cepu) (I1), pīrkt (pērku, pīrku) (I2), prast (protu, pratu) (I3), grābt (grābju, grābu) (I4), pazīt (pazīstu, pazīnu) (I5).

Mēs **cepam** dešīnas.

Mes kepame dešreles.

Vai jūs paši kādreiz **cepat** maizi?

Ar kada nors patys keplate duona?

Viņš **cep** garšīgus kartupeļus.

Jis kepa skanias bulves.

Mēs **pērkam** jaunu automašīnu.

Mes perkame nauja automobilj.

Vai jūs **pērkat** ārzemju ābolus?

Ar perkate importuotus obuolius?

Viņš arī **pērk** jaunu automašīnu.

Jis taip pat perka nauja automobilj.

⁶ Skatīt arī 44. lpp. par daļu no III konjugācijas verbiem!

Mēs visi **protam** runāt angļiski.

Mēs visi kalbame angļiskai.

Vai jūs **protat** runāt spāniski?

Ar galite kalbēti ispaniskai?

Viņš **prot** runāt grieķiski.

Jis gali kalbēti graikiškai.

Pagalmā **grābjam** lapas.

Grēbiame lapus kieme.

Vai jūs arī **grābjat**?

Ar jūs taip pat grēbiate?

Rudenī parkos lapas **grābj** arī skolēni.

Rudenī parkuose mokiniai taip pat grēbia lapus.

Mēs jūs **pazīstam**.

Mēs pažištame jus.

Vai jūs mūs **pazīstat**?

Ar jūs pažistate mus?

Viņš jūs vēl **nepazīst**.

Jis dar nepažišta jūsu.

2) **Otrā konjugācija.** Tā kā latviešu valodā visiem verbiem tagdanes **viņš, viņa, viņi, viņas** formā nav personas galotnes, tad 2. konjugācijas verbiem šajā formā **nav** arī **patskaņu saistītājlīdzskaņa -j-**.

strādāt (strādāju, strādāju), zīmēt (zīmēju, zīmēju), saldēt (saldēju, saldēju), melot (meloju, meloju) (II).

Parasti mēs **strādājam** dienā.

Paprastai mes dirbame dienā.

Vai jūs arī **strādājat** šajā firmā?

Ar jūs taip pat dirbate šioje įmonėje?

Viņa **strādā** skolā par skolotāju.

Ji dirba mokytoja mokykloje.

Mēs bērnodārzā **zīmējam** ābolus un burkānus.

Mes vaiku darželyje piešiame obuolius ir morkas.

Vai jūs **zīmējat** arī puķes?

Ar jūs taip pat piešiate gėles?

Zēni **zīmē** mašīnas.

Berniukai piešia automobilius.

Rudenī **sasaldējam** dažādas ogas.

Rudenį užšaldome įvairių uogų.

Vai jūs **sasaldējat** arī dārzeņus?

Ar jūs taip pat užšaldote daržovių?

Daudzi **sasaldē** arī sēnes.

Daugelis taip pat užšaldo grybų.

Dzīve tāda, ka **melojam** cilvēkiem gandrīz katru dienu.

Gyvenimas toks, kad mes beveik kiekvieną dieną meluojame kitiems.

Viens otram taču jūs **nemelojat**?

Bet viens kitam jūs nemeluoja?

Pusaudži **melo** vecākiem.

Paaugliai meluoja tėvams.

3) **Trešās konjugācijas** verbi ar vārddarināšanas piedēkļiem **-ē- un -ā-** – šie ir 3. konjugācijas verbi **bez** tagadnes **pazīmes (formveidošanas piedēkļa)**.

Jāatceras, ka visās šo verbu tagadnes formās **nav** vārddarināšanas piedēkļu **-ē-** un **-ā-**.

gribēt (gribu, gribēju), dziedāt (dziedu, dziedāju), zināt (zinu, zināju) (III).

Mēs **negribam** iet gulēt.

Mēs nenorīme eiti miegoti.

Vai jūs **negribat** vēl kafiju?

Ar jūs nenorīte daugiau kavos?

Viņš **grib** kļūt par lidotāju.

Jis nori tapti pilotu.

Mēs **dziedam** korī.

Dainuojame chore.

Vai jūs dzimšanās dienās mājās **dziedat**?

Ar per gimtadienius dainuojate namuose?

Viņš **dzied** korī „Kamēr”.

Jis dainuoja chore „Kamēr”.

Nezinam/nezinām, ko tagad darīt.

Mēs nezinome, kā daryti dabar.

Vai jūs **zinat/zināt**, cik tagad pulkstenis?

Ar žinote, kiek dabar valandų?

Viņš **zin/zina** vairāk par visiem.

Jis žino daugiau nei visi.

(Nostiprinātas, varētu sacīt, kļūdainas formas **zina, zinām, zināt**, it kā **z-** būtu atvasināts ar vārddarināšanas piedēkli **-inā-** un radies vārds **zināt**. Patiesībā sakne ir **zin-** (kā vārdā **pazīt, pazīstu, pazīnu**) un atvasināts ar vārddarināšanas piedēkli **-ā-**).

4) **Trešās konjugācijas** verbiem ar vārddarināšanas piedēkļiem **-ī-, -dī-, -stī-** un **-inā-, -dinā-** **pirms** personu galotnēm **-am** un **-at** ir **tagadnes pazīme (formveidošanas piedēklis) -a-**, sintētiski (jeb savienojoties sastāvdaļām ar dažādām funkcijām) tas ir **-ām** un **-āt**.

Viņš, viņa, viņi, viņas forma **beidzas ar** tagadnes pazīmi (formveidošanas piedēkli) **-a**.

Jāatceras, ka šo verbu tagadnes formās **nav** vārddarināšanas piedēkļa **-ī-** un piedēkļu beigu daļu **-ī-** un **-ā-**.

darīt (daru, darīju), skraidīt (skraidu, skraidīju), irdināt (irdinu, irdināju) (III).

Mēs **darām** labus darbus.

Mes darome gerus darbus.

Ko jūs šovakar **darāt**?

Kā jūs šandien vakare darote?

Ko tas svešinieks tur ārā **dara**?

Kā tas prasālaītis ten lauke daro?

Mēs **skraidām** pa dārzu.

Mes bēgjojame po sodā.

Jūs **skraidāt** kā mazi bērni.

Jūs bēgjojate kaip mažvaikiai.

Viņš **neskraida** kopā ar mums.

Jis nebēgjoja su mumis.

Ar kapli **irdinām** augsni.

Kauptuku purename dirvā.

Vai jūs savā dārzā augsni pēc lietus **irdināt**?

Ar po lietaus purenate savo daržo dirvā?

Viņš **irdina** augsni ap kartupeļiem.

Jis purena dirvā aplink bulves.

Vajadzības izteiksmes forma

23. No **viņš, viņa, viņi, viņas** tagadnes formas veido arī **vajadzības izteiksmes formu**, pievienojot **formveidošanas priedekli jā-**.

augt (augu, augu) (I 1), pirkt (pērku, pirku) (I 2), prast (protu, pratu) (I 3), lemt (lemju, lēmu) (I 4), meklēt (meklēju, meklēju) (II), turēt (turu, turēju), darīt (daru, darīju) (III).

Zēniem **jāaug** lieliem un stipriem.

Berniukai turētu augti dideli ir stiprūs.

Šis tas man vēl **jānopērk**.

Man dar reikia šj tą nusipirkti.

Mūsdienās angļu valoda ir **jāprot** visiem.

Šiandien angļu kalba reikia mokėti visiems.

Jautājums **jāizlemj** ātri.

Klausimas turi būti sprendžiamas greitai.

Vīram **jāmeklē** jauns darbs.

Jis turi ieškoti naujo darbo.

Mugura **jātur** taisni.

Reikia laikyti nugarą tiesiai.

Jādara tas, ko liek.

Reikia padaryti tai, ką reikia.

Pagātnes mēs forma, **jūs** forma
un **viņš, viņa, viņi, viņas** forma.

24. Pagātnē visu trīs konjugāciju vārdiem **pirms mēs** formas un **jūs** formas personu galotnēm **-am** un **-at** ir pagātnes pazīme (formveidošanas piedēklis) **-a**⁷, sintētiski (jeb savienojoties sastāvdaļām ar dažādām funkcijām) tas ir **-ām, -āt**.

Viņš, viņa, viņi, viņas forma **beidzas ar** pagātnes pazīmi (formveidošanas piedēkli) **-a**.

1) Pirmā konjugācija

cept (cepu, cepu) (I 1), pīrk (pērku, pīrku) (I 2), rakt (roku, raku) (I 3), braukt (braucu, braucu) (I 4), pazīt (pazīstu, pazīnu) (I 5).

Mēs **uzcepām** desiņas.

Mēs kepēme dešreles.

Vai jūs **uzcepāt** desiņas?

Ar iškepēte dešreles?

Viņš **uzcepa** tikai vienu desiņu.

Jis iškepē tik viena dešrele.

Mēs **nopirkām** biļetes uz kino.

Mēs nupirkome bilietus ī kinā.

Vai jūs biļeti jau **nopirkāt**?

Ar jau nusipirkote bilietā?

Viņa biļeti **nopirka** jau pirms nedēļas.

Ji jau nusipirko bilietā priēš savaitē.

⁷ Jānis Endzelīns, Latviešu valodas gramatika, 679. §.

Pjetro Umberto Dini, Baltu valodas, J. Rozes apgāds, 2000, 117. lpp.

Mēs **izrakām** dziļū bedri.

Mēs iškāsēm giliā duobē.

Vai jūs arī **izrakāt** bedri?

Ar jūs taip pat iškāsēte duobē?

Viņi **izraka** seklu bedri.

Jie iškāsē negiliā duobē.

Mēs **braucām** uz Kauņu ar autobusu.

Mēs autobusu važiavome ģ Kauņā.

Ar ko jūs **braucāt** uz Kauņu?

Kuo jūs važiavote ģ Kauņā?

Viņš **atbrauca** ar savu auto.

Jis atvažiavo su savo automobilii.

Mēs jūs uzreiz nemaz **nepazinām**.

Mēs jūsū iškart net neatpažinome.

Vai jūs mūs **pazināt**?

Ar jūs atpažinote mus?

Viņš **nepazina** nevienu no mums.

Jis neatpažino nē vieno iš mūsū.

2) Otrajā konjugācijā ir **patskaņu saistītājlīdzskanis -j-**.

strādāt (strādāju, strādāju), gatavot (gatavoju, gatavoju), runāt (runāju, runāju), klusēt (klusēju, klusēju) (II).

Mēs **strādājām** dienu un nakti.

Mēs dirbome dienaḡ ir naktī.

Jūs **strādājāt** dūšīgi.

Jūs dirbote kruopšċiai.

Viņi **strādāja** līdz vēlam vakaram.

Jie dirbo iki vēlyvo vakaro.

Šodien kopā ar bērniem **pagatavojām** garšīgas pusdienas.

Šiandien su vaikais pagaminome skanius pietus.

Vai jūs, pavāra kungs, jau **pagatavojāt** viesiem maltīti?

Pone virējau, ar jau pagaminote maistā sveċiams?

Pavārs **pagatavoja** garšīgu brieža zupu.

Virējas išvirē skaniā elnienos sriuba.

Pēc strīda **klusējām** un **nerunājām** divas dienas.

Po ginċo mes tylējome ir nekalbējome dvi dienas.

Vai jūs jau **runājāt** ar priekšnieku?

Ar jau kalbējote su viršininku?

Viņa **runāja**, viņš **klusēja**.

Ji kalbėjo, jis tylėjo.

3) Trešajā konjugācijā ir saistītājlīdzskanis **-j-**.

mēģināt (mēģinu, mēģināju), dziedāt (dziedu, dziedāju), gribēt (gribu, gribēju) (III).

Mēs **mēģinājām** iekļūt degošajā namā.

Mes bandēme patekti ī degančios namus.

Vai jūs **mēģinājāt** kaut ko darīt lietas labā?

Ar bandēte kā nors padaryti dėl šio dalyko?

Viņi arī **mēģināja** kaut kā līdzēt.

Jie taip pat bandė kaip nors padėti.

Mēs **nodziedājām** divas dziesmas.

Mes padainavome divi dainas.

Vai jūs arī **dziedājāt** mums līdzi?

Ar taip pat dainavote su mumis?

Viņi **nezināja** vārdus, tāpēc līdzi **nedziedāja**.

Jie nežinojo žodžių, todėl kartu nedainavo.

Mēs **gribējām** iet uz teātri.

Mes norējome eiti ī teatrą.

Vai jūs arī **gribējāt** dabūt teātra biļetes?

Ar taip pat norējote gauti teatro bilietus?

Viņš **negribēja** nākt mums līdzi.

Jis nenorėjo eiti su mumis.

25. Otrās konjugācijas tagadnes un pagātnes mēs formas, jūs formas un viņš, viņa, viņi, viņas formas salīdzinājums.

strādāt (strādāju, strādāju), zīmēt (zīmēju, zīmēju), balsot (balsoju, balsuju) (II).

Tagadnes

Pagātne

Mēs **strādājam** šajā fabrikā.
Mes dirbame šioje gamykloje.

Īrijā mēs **strādājām** lielveikalā.
Airijoje dirbome prekybos centre.

Mēs **zīmējam** putnus.
Mes piešiamo paukščius.

Mēs **uzzīmējām** putnus kokos.
Mes nupiešeme paukščius medžiuose.

Kur jūs tagad **strādājat**?
Kur jūs dabar dirbate?

Vai studiju laikā jūs kaut kur **strādājat**?
Ar dirbote kur nors studiju metu?

Ko jūs, bērni, **zīmējat**?
Ką jūs, vaikai, piešiate?

Vai jūs **uzzīmējat** arī dažādus kukaiņus?
Ar taip pat nupiešete įvairių vabzdžių?

Kur **strādā** tavš tēvs?
Kur dirba tavo tėvas?

Tēvs bērnībā **strādāja** visādus lauku darbus.
Savo vaikystėje tėvas dirbo įvairius lauko darbus.

Viņš labi **zīmē** portretus.
Jis gerai piešia portretus.

Viņš **uzzīmēja** manu portretu.
Jis nupiešē mano portretą.

Par kuru partiju tēvs parasti **balsoj**?
Už kurią partiją tėvas paprastai balsuoja?

Pirmo reizi viņš **nobalsoja** par zaļajiem.
Pirmažkart jis balsavo už „žaliuosius“.

26. Trešās konjugācijas tagadnes un pagātnes mēs formas, jūs formas un viņš, viņa, viņi, viņas formas salīdzinājums.

Tagadne

Pagātne

1) darīt (daru, darīju), mēģināt (mēģinu, mēģināju) (III).

Mēs **darām** visu, ko spējam

Mes darome viskā, kā galime.

Korī mēs **mēģinām** jaunu dziesmu

Chore repetuojame naują dainą.

Mēs **darījām** visu, ko spējām.

Mes padarēme viskā, kā galējome.

Korī mēs **mēģinājām** jaunu dziesmu.

Chore mes repetavome naują dainą.

Ko jūs mājās **darāt**?

Kā jūs darote namuose?

Ko jūs korī tagad **mēģināt**?

Kā jūs repetuojate chore?

Jūs **izdarījāt** lielu kļūdu.

Jūs padarēte didelę klaidą.

Vai jūs **mēģinājāt** arī Dziesmu svētku dziesmas?

Ar taip pat repetavote Dainų šventės dainas?

Puika **dara** visādas palaidnības.

Berniukas krečia įvairias išdaigas.

Viņi arī **mēģina** jaunās dziesmas.

Jie taip pat repetuoja naujas dainas.

Kurš to **izdarīja**?

Kuris tai padarē?

Viņi **izmēģināja** visu Dziesmu svētku repertuāru.

Jie surepetavo visą Dainų šventės repertuarą.

2) gribēt (gribu, gribēju), turēt (turu, turēju) (III).

Mēs **gribam** jums palīdzēt.

Mes norime jums padēti.

Vai jūs notis **turat** pareizi?

Ar teisingai laikote natas?

Viņi **grib** dziedāt Dziesmu svētkos.

Jie nori dainuoti Dainų šventėje.

Mēs **gribējām** jums palīdzēt.

Mes norējome jums padēti.

Vai jūs pareizi **turējāt** notis?

Ar teisingai laikėte natas?

Vai viņš arī **gribēja** dziedāt korī?

Ar jie taip pat norėjo dainuoti chore?

3) **dziedāt**, dziedu, dziedāju (III).

Mēs **dziedam** no notīm.

Mēs dainuojame iš natų.

Vai jūs **dziedat** no galvas?

Ar dainuojate iš atminties?

Vai viñš **dzied** no galvas?

Ar jis dainuoja iš atminties?

Mēs **dziedājām** no notīm.

Dainavome iš natų.

Vai jūs **dziedājāt** no galvas?

Ar dainavote iš atminties?

Vai arī viņi **dziedāja** no galvas?

Ar jie taip pat dainavo iš atminties?

Tu forma

27. Tu formā ir **personas galotne -ī** šādām verbu grupām:

1) Visu konjugāciju **visiem** vārdiem **pagātnē bez pagātnes pazīmes (formveidošanas piedēkļa) -a-**.

a) **Pirmās** konjugācijas vārdiem.

cept (cepu, cepu) (I 1), pirkt (pērku, pirku) (I 2), likt (lieku, liku) (I 2), lauzt (laužu, lauzu) (I 4) pazīt (pazīstu, pazīnu) (I 5).

Vai tu olas jau **uzcepi**?

Ar tu jau iškepei kiaušinius?

Vai tu maizi **nopirki**?

Ar tu nupirkai duonos?

Kur tu **liki** vārdnīcu?

Kur tu padėjai žodyną?

Laikam tu **nolauzi** šo zīmuli?

Galbūt tu nolaužei šį pieštuką?

Vai tu **pazīni** šo cilvēku?

Ar tu pažinai šį žmogų?

b) **Otrās un trešās** konjugācijas vārdiem **ar** patskaņu saistītājlīdzskani **-j-**.

zīmēt (zīmēju, zīmēju), dzīvot (dzīvoju, dzīvoju), domāt (domāju, domāju), bēguļot (bēguļoju, bēguļoju) (II).

Vai tu to **uzzīmēji**?

Ar tu tai nupiešei?

Pie kā tu studiju laikā **dzīvoji**?

Pas ką tu gyvenai studijų metu?

Vai tu pats to **izdomāji**, vai arī kāds tev pateica priekšā?

Ar tu pats tai sugalvojai, ar kas nors tau pasakė?

Cik gadus tu no padomju varas mežos **bēguļoji**?
Kiek metų tu slapsteisi nuo sovietinēs valdžios miškuose?

darīt (daru, darīju), modināt (modīnu, modināju), dzirdēt, (dzirdu, dzirdēju), raudāt (raudu, raudāju) (III).

Vai tu to **izdarīji**?

Ar tu tai padarei?

Vai mazo māsiņu jau **pamodināji**?

Ar jau pabudinai mažajā seserī?

Tu **dzirdēji** to troksni uz ielas?

Tu girdējai tā triukšma gatvėje?

Vai tu arī viņu kāzās **raudāji**?

Ar tu irgi raudojai jų vestuvēse?

2) **Tagadnē** pirmās konjugācijas 2. grupas verbam **šķīst** (ar *paralēlformu bez -i*)

Uz **pārējiem** 2. grupas vārdiem attiecināmi likumi par **k un c miju un platā un šaurā e, ē miju**.

šķīst (šķīetu, šķītu) (I 2).

Tu **šķīeti/šķīet** ļoti piemērots mūsu jaunajam uzdevumam.

Tu atrodat ļabai tinkamas mūsu naujai uždūočiai.

3) **Tagadnē visiem** pirmās konjugācijas **3. grupas** vārdiem ar līdzskaņiem **p, t un d** saknes beigās.

Vēl tikai **k un g** ir pirmās konjugācijas **3. grupas** vārdū saknes beigu **līdzskaņi**.

zust (zūdu, zudu), klupt (klūpu, klupu), prast (protu, pratu) (I 3).

Nepazūdi, šad tad sazvanāmies!

Nepadink, kaip nors susiskambinkime!

Uzmanies, **nepaklūpi**!

Būk atsargus, nesuklupk!

Vai tu, bērns, jau **proti** skaitīt līdz desmit?
Ar tu, vaike, jau skaičiuoji iki dešimties?

4) **Tagadnē visiem** pirmās konjugācijas **5. grupas** verbiem.

kļūt (kļūstu, kļuvu), skumt (skumstu, skumu), reibt (reibstu, reibu) (I 5).

Tu **kļūsti** ar katru dienu jo skaistāka!
Tu kiekvienā dienā tampi gražesnē!

Neskumsti!

Neliūdēk!

Vai tu ātri **noreibsti**?

Ar tu greitai apsvaigsti?

5) **Tagadnē visiem III konjugācijas** verbiem.

darīt (daru, darīju), mēģināt (mēģinu, mēģināju), gribēt (gribu, gribēju), mācīt (mācu, mācīju), sacīt (saku, sacīju) (III).

Ko tu šovakar **dari**?

Kā tu darai šjvakar?

Mēģini vēlreiz!

Bandyk darskart!

Ko tu **gribi**?

Ko tu nori?

Kāpēc tu **raudi**?

Kodēl tu verki?

Iemāci man runāt lietuviski!

Išmokyk mane kalbėti lietuviškai!

Nekad **nesaki** nekad!

Niekada nesakyk niekada!

a) **Trim III konjugācijas** verbiem **ar** vārddarināšanas piedēkli **-ē-** tagadnes tu formā ir **personas galotne -i** un ir **cits līdzskanis** nekā pārējās tagadnes formās.

Šie vārdi ir:

gulēt (guļu, gulēju), sēdēt (sēžu, sēdēju), tecēt (teku, tecēju) (III).

Tu forma ir: tu guli, tu sēdi, tu teci

Vai tu jau **guli**?

Ar tu jau miegi?

Mēs **guļam** katrs savā gultā.

Miegame kiekvienas savo lovoje.

Sēdi ar taisnu muguru!

Sédék tiesia nugarā!

Ilze **sēž** pirmajā solā.

Ilzē sēdi pirmajame suole.

Aizteci, bērniņ, līdz kaimiņiem, paprasi sērkociņus!

Bék, vaike, paprašyk pas kaimynus degtukų!

Upe **ietek** jūrā.

Upė įteka į jūrą.

28. Personas galotnes tagadnē **nav**, taču verba saknes **beigās** ir **līdzskaņu mija**.

1) Saknes beigu līdzskanis **k** mijas **ar c**.

sākt (sāku, sāku), nākt (nāku, nācu) (I 1), likt (lieku, liku) (I 2), rakt (roku, raku) (I 3), vākt (vācu, vācu) (I 4) – te jāpiemin, ka tu personā k mijas ar c senseņās, vairs neesošās personas galotnes -i dēļ, citās personās k miju ar c nosaka grupas tagadnes pazīme (formveidošanas piedēklis) j).

Sāc pirmais!

Pradék pirmas!

Nāc šurp!

Ateik čia!

Ieliec printerī papīru!

! spausdintuvā jādēk popieriaus!

Paroc vēl drusku dziļāk!

Pakask dar šiek tiek gilliau!

Savāc, Ilze, visu skolēnu burtnīcas!

Surink, Ilze, visu mokinių pratybas!

2) Saknes beigu līdzskanis **g** mijas **ar dz**.

augt (augu, augu) (I 1), migt (miegu, mīgu) (I 3), zagt (zogu, zagu) (I 3), kliegt (kļiedzu, kļiedzu) (I 4 – te jāpiemin, ka tu personā g mijas ar dz senseņās, vairs neesošās personas galotnes -i dēļ, citās personās g mīju ar dz nosaka grupas tagadnes pazīme (formveidošanas piedēklis) j).

Tu **audz** ļoti ātri, dēls.

Tu augi greitai, sūnau.

Vai tu vakaros ātri **aizmiedz**?

Ar tu greitai užmiegi vakare?

Vai tā ir patiesība, dēls, ka tu **zodz**?

Ar tiesa, sūnau, kad tu vaģi?

Nekliedz man ausīs, runā klusāk!

Nerēk j ausj, kalbēk tyliu!

29. Tagadnē **personas galotnes nav**, taču pretstatā **platam e**, ē **viņš, viņa, viņi, viņas** formā **tu** formā ir **šaurš e, ē**.

1) cept (cepu, cepu), nest (nesu, nesu), ēst (ēdu, ēdu), ņemt (ņemu, ņēmu) (I-1); dzīt (dzenu, dzinu), cirst (cērtu, cirtu) (I 2), brēkt, (brēcu, brēc), jēgt (jēdzu, jēdzu) (I 4; te jāpiemin, ka tu personā k mīju ar c un g mīju ar dz nosaka senseņā, vairs neesošā personas galotne -i, toties citās personās tādu pašu mīju nosaka tagadnes pazīme (piedēklis -j-).

Uzcep mums kartupeļus, tev tik labi sanāk!

Išķepk mums bulviu, tau taip gerai išeina!

Viņa pati **cep** maizi.

Ji pati kepa duona.

Nes to kasti šurp!

Nešk tą dėžę čia!

Ko viņš tik smagu tur **nes**?

Ką jis taip sunkiai ten neša?

Ēd, ēd, tu esi izsalcis!

Valgyk, valgyk, tu esi alkanas!

Viņš **ēd** lēnām.

Jis valgo lėtai.

Ņem, kuru gribi, abi labi!

Paimk kurį nori, abu geri!

Viņš **ņem** cirvi un sāk skaldīt malku.

Jis ima kirvį ir pradeda skaldyti malkas.

Dzen govīs mājās, laiks slaukt!

Gink karves namo, laikas melžti!

Kaimiņu gans jau **dzen** savas govīs mājās.

Kaimynų piemuos jau gena savo karves namo.

Sacērt žagarus!

Suķapok žagarus!

Zēns **cērt** žagarus.

Berniukas kerta žagarus.

Kas tev vainas, ko tu **brēc**?

Kas tau yra, kodėl tu šauki?

Kas tas par putnu, kas naktī mežā it kā **brēc**?

Koks čia yra paukštis, kuris naktį lyg šaukia miške?

Vai tu **jēdz** kaut ko no datoriem?

Ar tu supranti kā nors apie kompiuterius?

Viņš nekā **nejēdz** no datoriem.

Jis nieko nesupranta apie kompiuterius.

2) **Divi** pirmās konjugācijas 1. grupas ir ar **šauru e, ē**, un tiem **arī mijas g ar dz**; tāpat diviem 2. grupas verbi verbiem mijas **k ar c**.

degt (degu, degu), bēgt (bēgu, bēgu) (I 1); vilkt (velku, vilku), pirkt (pērku, pirku) (I 2).

Bēdz prom no šejienes!

Bēk šalin iš čia!

Govis **bēg** no ganu suņa.

Karvės bēga nuo aviganiao.

Tev laikam temperatūra, tu **dedz** kā ugunīs!

Tu turi temperatūros, degi kaip ugnis!

Visās istabās **deg** gaisma.

Visuose kambariuose dega šviesa.

Velc mugurā biezo jaku, ārā auksts!

Renkis stora striukę, šalta lauke!

Zēns **velk** kājā slidas.

Berniukas aunasi riedučius.

Kur tu **pērc** tik garšīgas zemenes?

Kur tu perki tokias skanias braškes?

Māte zivis **pērk** tirgū.

Motina perka žuvį turguje.

30. Tagadnē **tu** forma **sakrīt** ar **viņš, viņa, viņi, viņas** formu – abas formas ir bez personas galotnes.

Pretstatā **pagātnes tu** formai **ar** personas galotni **-i tagadnē tu** formā **personas galotnes nav**:

1) **virknei I** konjugācijas **1. grupas** verbu.

rīt (riju, riju) un vēl trim līdzīgiem, sist (sītu, sītu), tīt (tinu, tinu) un vēl četriem līdzīgiem (I 1).

Nerij, ēd lēnām!

Neryk, valgyk lētai!

Vai tu **apriji** visas sviestmaizes?

Ar tu surījai visus sumuštīnīus?

Vilki **atrij** barību vilcēniem.

Vilkai atryja maistā vilkiukams.

Sit, Jānīti, vara bungas!

Mušk, Joneli, vario būgnus!

Vai tu **iesiti** mazajam Jānītim?

Ar tu trenkei mažajam Joneliui?

Jānis skolā visiem **sit**.

Jonas visus mokykloje mušē.

Satin dziju atpakaļ kamolā!

Suvyniok siūlus atgal į kamuolį!

Vai tu jau **satini** dziju kamolā?

Ar tu jau suvyniojai siūlus į kamuolį?

Vecmāmiņa **tin** dziju kamolā.

Senelė vynioja siūlus į kamuolį.

2) virknei **I** konjugācijas **4. grupas** verbu.

jāt (jāju, jāju), spēt (spēju, spēju) (I 4).

Vai tu bieži **jāj** ar zirgu?

Ar tu dažnai joji žirgu?

Pa kurieni tu **izjāji**?

Kur tu pajodinėjai?

Stalts ķēniņš **jāj** zirgā.

Stotīngas karalius joja žirgu.

Vai tu to **spēj** aptvert?

Ar tu gali tai suprasti?

Un tu to **spēji** izdarīt?!

Ir tu galėjai tai padaryti?!

Viņš **spēj** negulēt divas nakts pēc kārtas.
Jis gali nemiegoti divi nakts iš eilēs.

3) **visiem II** konjugācijas vārdiem. Tā kā **nav personas galotnes, nav** arī patskaņu saistītājliedzkaņa **-j-**.
strādāt (strādāju, strādāju), zīmēt (zīmēju, zīmēju) (II).

Kur tu **strādā**?

Kur tu dirbi?

Vai tu **strādāji** studiju gados?

Ar tu dirbai studiju metais?

Kur **strādā** tavš tēvs?

Kur dirba tavo tēvas?

Ko tu **zīmē**?

Kā tu pieši?

Ko tu **uzzīmēji**?

Kā tu nupiešei?

Ko mazi bērni parasti **zīmē**?

Kā paprastai piešia maži vaikai?

31. Tu forma **sakrīt ar viņš, viņa, viņi, viņas** formu – abas formas ir bez personas galotnes.

Kaut gan **sakrītības** ar pagātnes tu formu **nebūtu**, tagādnis forma ir **bez** personas galotnes **-i**:

1) **šiem** pirmās konjugācijas **1. grupas** vārdiem.

liet (leju, lēju), riet (reju, rēju), smiet (smeju, smēju), skriet (skreju, skrēju), sliet (sleju, slēju) (I 1).

Ielej sev pats!

[sipilk sau pats!

Vai tu **nolēji** galdautu?

Ar tu išliejai ant staltiesēs?

Šis krodziniēks vienmēr **lej** nepilnas glāzes.

Šis smuklininkas visuomet pila nepilnas stiklines.

Smej vien!

Vieni juokai!

Vai tu savā avīzē **izsmēji** to jauno literātu?

Ar tu išjuokei tā naują literatą savo laikraštyje?

Viņš **izsmej** visus un vienmēr.

Jis išjuokia visus ir visada.

2) **šiem** pirmās konjugācijas **3. grupas** verbiem.

aut (aunu, āvu), miet (mienu, mēju), siet (sienu, sēju), skriet (skrienu, skrēju), sliet (slienu, slēju), brist (brienu, bridu), līst (lienu, līdu) (I 3).

Sasien kurpju šņores, paklupsi!

Susirišk batraiščius, pargriūsi!

Vai tu priekšautu **apsēji**? Jākuļ putukrējums.

Ar užsirišai prijuostę? Reikia plakti grietinėlę.

Viņš vienmēr **sien** ļoti raibas kaklasaites.

Jie visada rišasi labai margus kaklaraiščius.

Nelien man pa priekšu, sīkais!

Nesipainiok priekyje, mažiau!

Vai tu **aizlīdi** līdz alas tālākajam galam?

Ar nulindai į tolimiausią urvo galą?

Politikī **lien** ārzemju investoru priekšā uz vēdera.

Politikai visada padlaižiauja užsienio investuotojams.

Brien pāri tajā vietā, kur ir sekls!

Brisk toje vietoje, kur yra seklu!

Nu tu vienreiz **izbrīdi** dubļus!

Na tu vėl bridai per purvą!

Stirnas **brien** pa kupenām asiņainām kājām.

Stīrnos brenda per pusnis kruvinom kojom.

3) **virknei** pirmās konjugācijas **4. grupas verbu**.

ļaut (ļāju, ļāvu), aut (āju, āvu), skūt (skuju, skuvu) (I 4).

Ļauj man tev ko sacīt!

Leisk man kā nors pasakyti!

Vai tu **atļāvi** bērnam ēst konfektes?

Ar tu leidai vaikams valgyti saldumus?

Viņš **neļauj** savam kaķim gulēt gultā.

Jis neleidžia savo katei miegoti lovoje.

Auj kājas, iesim!

Aukis batus, eisim!

Vai tu **apāvi** gumijniekus?

Ar apsiavei guminius batus?

Mūsu mazais jau pats **apauj** zābaciņus.

Mūsų mažylis jau pats apsiauna batukus.

Noskuj bārdū, kož!

Nusiskusk barzda, duria!

Tu **noskuvi** arī ūsas?

Tu taip pat nusiskutai ūsus?

Frizētavās bārdas vairs **neskuj**.

Kirpyklose nebeskuta barzda.

32. Tagadnes **tu** formā **nav personas galotne** arī tiem I konjugācijas **4. grupas vārdiem**, kam **pirms -t/-ties** ir **līdzskanis**.

Turklāt **tu formā** šīs grupas vārdi **beidzas**:

1) **ar** saknes beigu līdzskaņiem **p, b, m bez** tagadnes **pazīmes (formveidošanas piedēkļa) -j-** pretēji kā pārējās tagadnes formās.

kāpt (kāpju, kāpu), glābt (glābju, glābu), stumt (stumju, stūmu), lemt (lemju, lēmu) (I 4).

Piekāp pie manis kādreiz!

Aplankyk mane kada nors!

Glāb mani – rīt kontroldarbs latviešu gramatikā!

Padēk man – rytoj latvių kalbos gramatikos kontrolinis!

Piestum galdu tuvāk sienai!

Pristumk stalą arčiau sienos!

Izlem pats!

Nuspręsk pats!

Alpīnists **kāpj** kalnā.

Alpinistas kopia į kalną.

Glābēji pludmalē **glābj** slīktus peldētājus.

Gelbėtojai paplūdimyje gelbėja blogus plaukikus.

Piestumjam krēslus pie galda!

Pristumiam kėdes prie stalo!

Lai viņš **izlemj** pats!

Tegul jis pats nusprendžia!

2) **ar** saknes beigu līdzskaņiem **s, t, d, z, l, r**, proti, pretēji kā pārējās tagadnes formās **līdzskaņu mija** tu formā **nenotiek**.

post (pošu, posu), melst (melšu, melsu), pūst (pūšu, pūtu), laist (laižu, laidu), lauzt (laužu, lauzu), kalt (kaļu, kalu), ķert (ķeru (ķeŗu), ķēru) (I 4).

Sapos bērnu, drīz mums jāiet ciemos!

Aprenk vaika, netrukus turime eiti į svečius!

Nemels niekus!

Nešnekėk niekų!

Uzpūt elpu!

Įkvėpk!

Palaid mani pa priekšu!

Praleisk mane į priekį!

Nolauz gabaliņu no šokolādes tāfelītes!

Nulaužk gabalėlį nuo šokolado plytelės!

Kal, kal, tikai **neizkal** čiku!

Kalk, kalk, tik ką nors iškalk!

Noķer mani!

Sugauk mane!

Es jau viņu **pošu**.

Aš jau jį rengiu.

Ko tā plāpa tur atkal **melš**?

Ką tas plepys vėl skiedžia?

Pūš vējš.

Vėjas pučia.

Vīrietis **palaiž** sievieti pirmo.

Vyras praleidžia moterį pirmą.

Kad ir gripa, tad **lauž** kaulus.

Kai sergate gripu, laužo kaulus.

Kalējs **kaļ** pakavu.

Kalvis kala pasaga.

Biologs **ķer (ķeŗ)** tauriņus.

Biologas gaudo drugelius.

Pavēles izteiksmes jūs forma

33. Tu forma ir pamatā arī pavēles izteiksmes jūs formai, tās personas galotne ir **-iet**.

1) ēst, dzert, braukt, nākt, stumt, celt, lauzt, darīt, mēģināt, raudāt, turēt

Ēd, meitiņ!

Valgyk, dukrele!

Dzer, kaimiņ!

Gerķ, kaimyne!

Brauc atpakaļ!

Važiuk atgal!

Nāc istabā!

Ateik ģ kamarģ!

Stum tālāk!

Stumķ toliau!

Cel bērņus augšā!

Pabudink vaikus!

Nelauz zarus!

Nelaužķ šakģ!

Dari, kā pats zini!

Darķ, kaip suprantģ!

Mēģini vēlreiz!

Pabandyķ darkart!

Neraudi!

Neverķ!

Turi muguru taisnu!

Laikķ nugarģ tiesiai!

Ēdiet, ciemiņi!

Valgyķite, sveģiai!

Dzeriet, puiši!

Gerķite, vaikinai!

Brauciet mums lģdzi!

Važiukķite su mumis!

Nāciet iekšā!

Eikķite ģ vidģ!

Stumiet tālāk!

Stumķite toliau!

Celiet visus augšā!

Pabudinkķite visus!

Nelauziet krģslus, zģņi!

Nesulaužķķite kģdģģģ, berniukai!

Dariet ar mani, ko gribat!

Darķķite su manimi, ķģ norite!

Mēģiniet no jauna!

Pabandyķķite iģ nauģo!

Neraudiet!

Neverķķite!

Turiet muguras taisnas!

Laikķķķite nugaras tiesiai!

2) Otrajā konjugācijā ir saistģtģģlģdzskanis -ģ-.

Uzzīmē sauli!

Nupiešk saule!

Strādā čakli!

Dirbk kruopšcīai!

Nevaino citus!

Nekaltink kitu!

Uzzīmējiet zvaigznes!

Nupieškite zvaigždes!

Strādājiet veicīgāk!

Dirbkite greičiau!

Nevainojiet citus!

Nekaltinkite kitu!

Nākotnes formas

34. Nākotnes formas darina **no nenoteiksmes, atmetot galotni -t/-ties.**

Nākotnes formās ir **pazīme (formveidošanas piedēklis) -si-, -š-(<-si-) un -s-(<-si)** pirms personu galotnes.

1) **Es** formā ir pazīme **-š**:

sākt, izaugt (I 1), likt (I 2), skriet, sastapt (I 3), uzklāt, kļūt (I 4), strādāt, dzīvot (II).

Rīt **sākšu** darbu pie jauna tulkojuma.

Rytoj aš pradēsiu naujā vertimā.

Kur es tādu naudu **likšu**?

Kur aš dēsiu tuos pinigus?

Es **aizskriešu** ātri uz veikalu pēc piena.

Greitai nubēgsiu ī parduotuvē pieno.

Kā es tādā burzmā jūs **sastapšu**?

Kaip mes susitiksime tokioje grūstyje?

Es tūliņ **uzklāšu** viesību galdu.

Aš tuoj užtiesiu vaišiu stala.

Kā es varu zināt, par ko **kļūšu**, kad **izaugšu** liels?

Kaip aš galiu žinoti, kuo tapsiu užaugęs?

Šodien vairāk **nestrādāšu**.

Šiandien daugiau nebedirbsiu.

Kur es pēc studijām **dzīvošu**?

Kur gyvensiu po studiju?

2) **Tu** formā būtu uzskatāms, ka nākotnes **pazīme (formveidošanas piedēklis)** ir **-S-** pirms personas galotnes **-i**; **tāda pati** nākotnes pazīme (formveidošanas piedēklis) **-S** ir arī **viņš viņa, viņi, viņas formā**, kas, gluži kā vispār latviešu valodā, ir **bez personas galotnes**:

sākt, ieliet (I 1), strādāt (II), darīt (III).

Kad tu vienreiz **sāksi** kārtīgi mācīties?
Kada tu vienākart pradēsi tinkamai mokytiis?
Kad tavs dēls **sāks** iet skolā?
Kada tavo sūnus pradēs lankyti mokyklā?

Ieliesi man vēl drusku kafijas?
Ar tu man ipilsi dar truputj kavos?
Kurš šodien **aplies** dārzu?
Kas šandien palaistys sodā?

Kur tu pēc augstskolas **strādāsi**?
Kur tu dirbsi po universiteto?
Ko viņš ar to lielo mantojumu **darīs**?
Kā jīs darys su tuo dideliu palikimu?

3) **Mēs** formā un **jūs** formā nākotnē ir pilna nākotnes pazīme (formveidošanas piedēklis) **-Si-**, taču pašas personu galotnes ir **bez** patskaņa **-a**; **jūs** formā nākotnē ir divas **paralēlformas**, no kurām īsākā iesakāma rakstu valodā:

iesākt (I 1), likt (I 2), skriet (I 3), gaidīt, darīt (III)

Ko mēs bez darba un naudas **iesāksim**?
Kā mes pradēsime be darbo ir pinigu?
Ko jūs tagad mums **liksit/likšiet** darīt?
Kā jūs liepsite daryti dabar?

Skriesim uz sacensībām!
Bēgsim lenktyniū!

Jūs abi – **uzskriesit/uzskriesiet** augšā dzīvoklī un **gaidīsit/gaidīsiet** tālākos rīkojumus!
Jūs abu uzbēgsite aukštyn j butā ir lauksite tolesniū nurodymū!

Darīsīm tā – es rakšu, tu stādīsi, viņi aplies!
Darysime taip – aš kasiu, jūs sodinsite, jie laistys!
Ko jūs pa brīvdienām **darīsīt/darīsiet**?
Kā veiksite atostogu metu?

4) I konjugācijā ir **verbi ar s** un **z pirms** nenoteiksmes **-t/-ties**. Šo verbu formu veidošanā jāievēro īpatnība nākotnes formā – **starp** verbu saknes beigu līdzskaņiem **S, t, d, Z** un **nākotnes pazīmi (formveidošanas piedēkli)** iestarpina interfiksu garo **-ī-**. Nenoteiksmē pirms galotnes **-t/-ties**, kā zināms, t, d mijas ar s.

nest (nesu, nesu) (I 1), ieviest (ieviešu, ieviesu) (I 4).

Šo oli **aiznesīšu** mājās un parādīšu citiem.
Šī apvalainukā parsinešiu namo ir parodysiu kitiems.

Rīgā **ieviesīs** jaunas trolejbusu biļetes.
Rygoje atsiras nauji troleibusu bilietai.

mest (metu, metu) (I 1), sacirst (sacērtu, sacirtu) (I 2), prast (protu, pratu) (I 3), pūst (pūšu, pūtu) (I 4), novīst (novīstu, novītu) (I 5).

Metīsim basketbola soda metienus!
Mesime krepšinio baudų metimus!

Dēliņ, **sacirtīsi** skaliņus iekuram?
Sūnau, pakirsi skalelių prakurom?

Nezinām, vai **pratīsim** to darbu padarīt paši.
Nežinome, ar galėsime atlikti tą darbą patys.

Es **sitīšu** bungas, tu **pūtīsi** tauri.
Aš mušiu būgnus, tu pūsi trimitą.

Puķes jālej, citādi **novītīs**.
Gēles reikia laistyti, kitaip nuvys.

ēst (ēdu, ēdu) (I 1), pazust (pazūdu, pazudu) (I 3), laist (laižu, laidu) (I 4); izsvīst (izsvīstu, izsvīdu) (I 5).

Kur mēs **ēdīsim** pusdienas?
Kur mes valgysime pietus?

Turies pie mammas, citādi **pazudīsi!**
Laikyk prie mamos, kitaip pasimesi!

Palaidīsiet mani, es nākamajā izkāpšu.
Praleisite mane, aš kitoje stotelėje išlipsiu.

Pirtī labi **izsvīdīsim**.
Pirtyje gerai išprakaituosime.

nolauzt (laužu, lauzu) (I 4), lūzt (lūstu, lūzu) (I 5).

Nespied zīmuli par stipru, **nolauzīsi** grafitu!
Nespausk pieštuko per stipriai, nulauši grafitą!

Vēl viena stipra vētra, un tas koks **lūzīs**.
Dar viena stipri audra ir medis lūš.

5) Daļai verbu visās nākotnes formās šaurs e, ē (jo seko -ī-, -š-<-si-, -s <-si-, kas šaurina):

ēst, ņemt, spēt, lemt (I), zīmēt (II), redzēt (III).

Es mazliet **paēdīšu**.
Aš trupuļi pavalgysiu.

Neko vairāk **neņemšu**.
Nieko daugiau neimsiu.

Es **paspēšu** uz autobusu.
Aš suspēsiu į autobusa.

Paši **izlemsim**.
Patys nuspręsim.

Kurš no jums **zīmēs** sauli?
Kuris iš jūsu pieš saule?
Jūs vēl **redzēsīt** brīnumus!
Jūs dar matysite stebuklu!

Arī:
ceļot, sēņot (II) (l, ņ šaurina)

Nezinu vēl, kurp šovasar **aizceļošu**.
Dar nežinau, kur šia vasarā išķeliausiu.
Šoruden atkal **sēņošu**.
Ši rudenī vēl grybausiu.

Taču ar plato e, ē (-o-, -ā- platina):

slēpot, lēkāt (II)

Es **slēpošu** jums līdzī.
Aš čiuošiu su jums kartu.
Es, vecs vīrs, to polku vairs **nelēkāšu**.
Aš jau senas, tos polkos jau nešoksīu.

Nekārtnie verbi

35. Ir **trīs** latviešu **verbi**, kas **nav pieskaitāmi** ne pie vienas no konjugācijām. Šiem nekārtnajiem verbiem ir **atšķirīga sakne** tagadnē un pagātnē, īpatnības tagadnes **viņš, viņa, viņi, viņas** formā. Nākotnes formas ir regulāras. Šie verbi ir **būt, dot, iet**.

es esmu, dodu, eju	mēs esam, dodam, ejam
tu esi, dod, ej	jūs esat, dodat, ejat
viņš, viņa, viņi, viņas ir/nav, dod, iet	

es biju, devu, gāju	mēs bijām, devām, gājām
tu biji, devi, gāji	jūs bijāt, devāt, gājāt
viņš, viņa, viņi, viņas bija, deva, gāja	

es būšu, došu, iešu	mēs būsim, dosim, iesim
tu būsi, dosi, iesi	jūs būsit/būsiet, dosit/dosiet, iesit/iesiet
viņš, viņa, viņi, viņas būs, dos, ies	

Es **esmu** students.
Aš esu studentas.

Es vēl **ēju** skolā.
Aš vis dar einu i mokyklā.

Kur tu **esi**?
Kur tu esi?

Iedod man lūdzu vārdnīcu!
Prašau paduoti man žodyna!

Vai tev **ir** māsa vai brālis?
Ar turi broļi ar seserī?

Daudziem **nav** darba.

Daugelis neturi darbo.

Mēs **bijām** izbraucienā pa Vidzemi.

Mes buvome išvyjoje į Vidžemę.

Kurā skolā jūs **gājāt**?

Į kurią mokyklą jūsėjote?

Vai tu grāmatas bibliotēkā **atdevi**?

Ar tu gražinai knygas į biblioteką?

Kas tu **būsi**, kad izaugsi liels?

Kas tu būsi, kai užaugs didelis?

Divdabji

36. Latviešu valodā ir darāmās un ciešamās kārtas divdabji, tagadnes un pagātnes divdabji, lokāmi un nelo-kāmi divdabji un daļēji lokāmais divdabjis.

Divdabji ar **-ošs, -oša**

37. Darāmās kārtas tagadnes divdabi darina **no** verba tagadnes pamatformas, atmetot es formas galotni **-u** un pieliekot pazīmi (formveidošanas piedēkli) **-oš-** un tad – locījumu galotnes. Divdabim ir vīriešu un sieviešu dzimte, to loka kā īpašības vārdu ar nenoteikto un noteikto galotni.

augt (augu), riet (reju) (I 1), tapt (topu), drupt (drūpu), zust (zūdu) (I 3), ķērkt (ķērcu) (I 4), kust (kūstu), briest (bries-tu) (I 5), kāpelēt (kāpelēju), strādāt (strādāju) (II), tecēt (teku), audzināt (audzinu) (III).

Augošam bērnam vajadzīgi vitamīni.

Augančiam vaikui reikalingi vitamīnai.

Rejošs suns nekož.

Lojantis šuo nekanda.

Topošie mediķi strādā par sanitāriem.

Būsīmi gydytojai dirba sanitarais.

Drūpoša mūra siena.

Trupanti mūro siena.

Zūdošais laiks.

Dingstantis laikas.

Ķērcoša vārna zarā sēž.

Krankianti varna tupi ant šakos.

Kūstošs sniegš veido peļķes.

Tirpstantis sniegas virsta balomis.

Briestoša labība.

Bręstantys javai.

Kāpelējoši augi.

Laipiojantys augalai.

Strādājošie pensionāri.

Dirbantys pensininkai.

Tekošs ūdens.

Tekantis vanduo.

Audzinoša saruna.

Ugdantis pokalbis.

Pirmās konjugācijas **4. grupas** vārdiem **ar -s- pirms** nenoteiksmes **-t/-ties** labaskaņas dēļ pazīmi (formveidošanas piedēkli) **-oš- pievieno** saknes beigū **līdzskanīm bez** grupas pazīmes (formveidošanas piedēkļa) **-j- noteiktās mījas**.

snaust (snaužu, snaudu) (I 4).

Snaudoša skaistule.

Mieganti gražuolē.

Divdabis ar **-ot**

38. Darāmās kārtas nelokāmo divdabi tāpat veido **no** verba **tagadnes pamatformas**, pazīme (formveidošanas piedēklis) ir **-ot**.

1) augt (augu), ņemt (ņemu), ēst (ēdu) (I 1) pīrkt (pērku) (I 2), aust (aužu), šūt (šuju) (I 4), spēlēt (spēlēju), meklēt (meklēju) (II), lasīt (lasu), turēt (turu), dziedāt (dziedu) (III).

Izaugot lieli, bērni pamet vecāku mājas.

Užaugē dideli vaikai palieka tēvu namus.

Ierēdņi **ņemot** kukuļus.

Pareigūnai imā kyšius.

Ēdot iekodu mēlē.

Valgydamas įsikandau liežuvį.

Ārzemnieki **izpērkot** Latvijas mežus.

Užsieniečiai išperką Latvijos miškus.

Armijas formastērpus **šujot** cietumos.

Armijos uniformos ešą siuvtamos kalėjimuose.

Spēlējot basketbolu, izmežģīja pirkstu.

Žaisdamas krepšinį išsinarino pirštą.

Paziņas **meklējot** jaunu dzīvokli.

Pažįstami iešką naujo buto.

Skolēni grāmatas **lasot** arvien mazāk.

Mokslieiviai skaitą vis mažiau ir mažiau knygų.

Kreiļi raksta, **turot** zīmuli kreisajā rokā.

Kairiarankiai rašo pieštuką laikdami kaire ranka.

Dziedot dzimu, **dziedot** augu.

Dainuodamas gimiau, dainuodamas augau.

2) Pirmās konjugācijas **4. grupas** verbiem **ar -s- pirms** nenoteiksmes **-t/-ties** paliek pazīmes (formveidošanas piedēkļa) **-j- noteiktās mijas līdzskaņi**.

aust (aužu), spriest (spriežu), griezt (griežu) (I 4).

Aužot prievītes, bērni iemācās rūpību un precizitāti.

Ausdami juosteles vaikai mokosi kruopštumo ir tikslumo.

Sprīžot pēc cenas, auto ir labs.

Sprendžiant pagal kaina, automobilis yra geras.

Griežot maizi, iegrieza pirkstā.

Pjaustydamas duona įsijovė pirštą.

Atstāstījuma izteiksmes nākotne ar **-šot**

39. Atstāstījuma izteiksmes **nākotnes** formu veido no nenoteiksmes **ar** nākotnes **pazīmi** (formveidošanas piedēkli) **-š-** un darāmās kārtas tagadnes nelokāmā divdabja **pazīmi** (formveidošanas piedēkli) **-ot**.

1) sākt (I 1), palikt, snigt (I 2), strādāt (II), darīt (III).

Krāsotājs teica, ka darbu **sākšot** tikai parīt.

Dažytojas sakē, kad darbu prasidēšijs tik poryt.

Sieva **palikšot** mājās kopt bērņus.

Žmona pasiliksianti namuose rūpintis vaikais.

Ziņās teica, ka rīt **snigšot**.

Per žinias sakē, kad rytoj snigsiā.

Viņš vairs mūsu firmā **nestrādāšot**.

Jis daugiau mūsu ģmonėje nedirbsiāš.

Teica, ka rīt viens pats visu **padarišot**.

Jis sakē, kad ryt vienas pats viskā padarysiāš.

2) Šajā formā ir šaurais e, ē.

cept (cepu, cepu) (I 1), sēt (sēju, sēju) (I 4).

Mazā māsa vakarā **cepšot** pankūkas.

Mažoji sesuo vakare kepsianti blynus.

Labības vietā tūlīt pēc nopļaušanas **sēšot** rapsi.

Nupjovęs javus toje vietoje sēsiāš rapsus.

3) Šo formu darina līdzīgi kā nākotnes formas vispār, **aiz** saknes beigu **s, t, d** un **z** iestarpinot interfiksu **-ī-**.

atvest (atvedu, atvedu) (I 1), sacirst (sacērtu, sacirtu) (I 2), ieviest (ieviešu, ieviesu) (I 4), griezt (griežu, griezu) (I 5).

Būvmateriālus **atvedīšot** rīt pēcpusdienā.

Statybines medžiagas atvešīšs rytoj popiet.

Zēni solīja, ka alkšņus kūpinātavai drīz vien **sacirtīšot**.

Berniukai žadējo, kad alksninių malkų rūkyklai tuoj prikirsia.

E-talonus **ieviesīšot** arī vilcienu satiksmē.

El. bilietus įdiegsia taip pat traukiniams.

Algas **griezīšot** tūlīt pēc vēlēšanām.

Algas mažinsia iškart po rinkimų.

Divdabji ar **-ams, -ama**

40. No tiešo verbu tagadnes pamatformas veido arī **ciešamās kārtas tagadnes divdabjus, pazīme** (formveidošanas piedēklis) ir **-am-**, tiem ir vīriešu un sieviešu dzimte, tos loka kā īpašības vārdus, ir noteiktā un nēnoteiktā galotne.

1) nākt (nāku), dzīt (dzenu), sastapt (sastopu), krist (krītu), šņaukt (šņaucu), lēkt (lecu), ost (ožu), malt (maļu), burt (buru) (I), krāsot (krāsoju), mazgāt (mazgāju) (II), dziedāt (dziedu) (III).

Nākamajā gadā (**nākamgad**) meita ies skolā.

Dukra lankys mokyklą ateinančias metais.

Bārdas **dzenamā** mašīna.

Barzdaskutė.

Bieži **sastopama** sēņu suga.

Dažnai randama grybų rūšis.

Krītamā kaite.

Nuomaris.

Šņaucamā tabaka.

Uostomasis tabakas.

Lecamaukla.

Šokdynė.

Ožamais spirts.

Amoniakas.

Kafijas **maļamās** dzirnaviņas.

Kavos malūnėlis.

Buramvārdi.

Burtažodžiai.

Krāsojamā grāmata.

Spalvinimo knyga.

Veļas **mazgājamā** mašīna.

Skalbyklė.

Dziedamā balss.

Dainuojantis balsas.

2) **Trešās konjugācijas** verbu **ar -ī-, -dī-, -stī-, -inā-, -dinā-** formās ir tagadnes pazīme (formveidošanas piedēklis) **-a-** **pirms** divdabja pazīmes (formveidošanas piedēkļa) **-am**, sintētiski tas ir **-ām**.

sacīt (saku), darīt (daru), saskaitīt (saskaitu), kurināt (kurinu) (III).

Sakāmvārds.

Patarlė.

Darāmā kārtā.

Veikamoji rūšis.

Saskaitāmais.

Dėmuo.

Fosilais **kurināmais**.

Fosilinis kuras.

3) Pirmās konjugācijas **4. grupas** verbu formās ir **šaurais e, ē**, to **nosaka** grupas pazīme (formveidošanas piedēklis) **-j-** un tās **mikstinātie** saknes beigu **līdzskaņi**.

vērpēt (vērpju), celt (ceļu), svērt (sveru/sveŗu) (I 4).

Vērpjamais ratiņš.

Verpimo ratelis.

Ceļamkrāns.

Kranas.

Sveramais/sveŗamais cukurs.

Sveŗiamasis cukrus.

Divdabis ar **-am**

41. Ciešamās kārtas nelokāmā divdabja pazīme (formveidošanas piedēklis) ir **-am**. Šis divdabis var būt arī atgriezeniskajiem vārdiem – – skat. tālāk!

1) kliegt (kļiedzu) (I), lidot (lidoju) (II).

Dzirdēju ārā uz ielas kādu skaļi **kļiedzam**.

Girdēju laukē gatvēje kā garsiai šaukiant.

Redzējām gājputnus **aizlidojam**.

Matēme migruojančius paukščius iškrendant.

2) **III konjugācijas** vārdur **-īt un -ināt** formās ir tagadnes pazīme (formveidošanas piedēklis) **-a-** pirms pazīmes (formveidošanas piedēkļa) **-am**, sintētiski tas ir **-ām**.

stāstīt (stāstu) (III).

Bērņībā klausījāmieš vecomāti **stāstām** par viņas jaunības dienām.

Vaikystēje klausēmēs senelēs pasakojimū apie savo jaunystēs dienas.

Divdabji ar **-is, -usi**

42. Darāmās kārtas pagātnes divdabi darina **no pagātnes pamatformas, atmetot** es personas galotni **-u**. Šim divdabim ir vīriešu un sievietes dzimtes galotnes, vienskaitļa un daudzskaitļa formas, tas ir lokāms kā īpašības vārds ar nenoteikto un noteikto galotni. Kopā ar palīgverbu *būt* personu formās šo divdabju abu dzimšu vienskaitļa un daudzskaitļa nominatīva formas veido salikto laiku – citiem vārdiem, priekšpagātnes, priekštagadnes un priekšnākotnes – formas. Latviešu valodā palīgverbs teikumā bieži nav.

1) **Pazīme** (formveidošanas piedēklis) **-usi-** būtu uzskatāma par darāmās kārtas pagātnes divdabja pazīmi (formveidošanas piedēkli). Tikai šī **pazīme (formveidošanas piedēklis) vien ir sievietes dzimtes** divdabim ar nenoteikto galotni **vienskaitļa nominatīvā**.

nopīt (nopinu), aizmigt (aizmigu), prast (pratu), pamāt (pamāju), nosalt (nosalu) (I), uzzīmēt (uzzīmēju) (II), padarīt (padarīju) (III) – pagātnes formas.

Nopinusi vainadziņu, meitene uzlika to galvā.
Nupynusi vainiķā mergaitē uzsīdējo jī ant galvos.

Meita jau **aizmigusi**.

Dukra jau uzmigusi.

Mana vecāmamma **pratusi** arī franču valodu.

Mano močiutē taip pat mokėjusi prancūziškai.

Pamājusi ar roku, sieviete iekāpa vilcienā.

Pamojusi ranka moteris jīlipo jī traukiņj.

Kalpone no kūts atnāca **nosalusī**.

Tarnaitē grīžo iš tvarto sušalusī.

Mazā meitiņa jau **uzzīmējusi** cilvēciņu.

Mažoji dukrelė nupiešusi žmogeliuką.

Ko labu tu šodien esi **padarījusi**?

Kā tu šīandien gero esi padarīsi?

2) Šim sievietes dzimtes divdabim **noteiktā galotne nominatīvā** ir **-i** (kā vietniekvārdam pati), **sintētiski** kopā ar pazīmes (formveidošanas piedēkļa) **-usi-** beigu **-i-** tas ir **-usi**.

iegūt (ieguvu) (I), lietot (lietoju) (II), saņemt (saņēmu) (I) – pagātnes formas.

Pirmo vietu **ieguvusi** sportiste bija **lietojusi** dopingu.

Pirmā vietā laimējusi sportinīkē naudojusi dopingu.

Vislielāko algu **saņēmusi** darbiniece esot īsta sava darba fanātiķe.

Didžāusīg atlyginīgā ūzdirbusī darbuotojā yra tikra savo darbo fanatikē.

3) **Sieviešu** dzimtes divdabju **pārējās formās** kā vienskaitlī, tā daudzskaitlī pazīme (formveidošanas piedēklis) **-usi-** pirms locījumu galotnēm **kļuvusi par -uš-**. Galotnes kā īpašības vārdiem.

izmist (izmisu), sasirgt (sasirgu), aizmigt (aizmīgu), nopīt (nopīnu) (I) – pagātnes formas.

Izmīsušās sievietes spontānā rīcība.

Sutrikusios moters spontānīskas veiksmas.

Sasirgušajai meitiņai devām dzert pienu.

Susirgusīai dukrelei davēme gerti pienu.

Mazās māsas jau **aizmīgušās**.

Mažosios seserys jau ūzmīgusios.

Nopīnušās vainagus, meitas lika tos galvā.

Nusīpynusios vainīkus mergaitēs juos ūzsidējo ant galvos.

4) Darāmās kārtas pagātnes **vīriešu dzimtes divdabjiem** pirms vairuma vienskaitļa un daudzskaitļa locījumu galotņu pazīme (formveidošanas piedēklis) **-usi-** tāpat ir **kļuvusi par -uš-**.

trīt (trīnu), nocīrpt (nocīrpu), pielīpt (pielīpu), nošaut (nošāvu), izlemt (izlēmu), izslāpt (izslāpu), mirt (miru) (I), nodzīvot (nodzīvoju) (II), izmēģināt (izmēģināju), izdarīt (izdarīju) (III) – pagātnes formas.

Uztrīnuši nažus, miesnīeki sāka dalīt cūkas liemenī.

Pagalandē peīlius mēsīnīnkai pradējo pjaustyti kīaulī ū skerdīenā.

Nocīrpuši vilnu, aitkopji palaiž aitas ganībās.

Nukīrpe vīlnā avīnīnkai avīs paleīdzīa ī ganyklā.

Pielīpušus grūzus pīrms sienas krāsošanas notīra.

Prikībē šapelīai pīrēš sienos dažymā ūvalomī.

Alni **nošāvušam** medniekam tiek labākie gaļas gabali.

Nušovusiam briedj medžiotojui atitenka geriausī mēsos gabalai.

Neesam vēl **izlēmuši**, kur vasarā ceļosim.

Nesam nusprendē, kur vasarā keliausim.

Izslāpušajiem ceļotājiem ūdeni atnesa lauku māju saimniece.

Ištroškusiems keliautojams vandens atnešē sodybos šeimīnīkē.

Mirušo piemiņas diena.

Mirusījuų atminimo diena

Zviedrijā mūžu **nodzīvojušais** latviešu dzejnieks vecumdienas pavadīja Latvijā.

Švedijojē visā gyvenimā nūgyvenēs poetas senatvē praleido Latvijojē.

Izmēģinājuši vairākas metodes, zinātnieki tomēr palika pie pirmās.

Išbandē įvairius metodus mokslīnīkai vis dēlto pasīlīko priē pirmojē.

Pārkāpumus **izdarījušiem** šoferiem atņēm braukšanas tiesības.

Padariusiems nusižengīmus vairuotojams atīma teisē vairuoti.

5) Vienīgi **vīriešu** dzimtes divdabīs ar nenoteikto galotni **vienskaitļa nominatīvā** beidzas ar **-is**.

uztrīt (uztrīnu), apcīrpt (apcīrpu), izlēmīt (izlēmu) (I), sameklēt (sameklēju) (II), izmēģināt (izmēģināju), izdarīt (izdarīju) (III) – pagātnes formas.

Uztrinis nazi, iebāza to makstī.

Išgalandēs peilī į kīšo į makštī.

Pirmajā septembrī zēns ieradās skolā, **apcīrpis** matus uz nullīti.

Pirmajā rugsējoj mēnesj bērniukas atvyko į mokyklā nusīkirpēs plīkai.

Izlēmīs stāties Latvijas Universitātē, dēls cītīgi apmeklēja sagatavošanas kursus.

Nusprendēs stoti mokytis į Latvījos universitētā, sūnus uolīai lankē parengīamuosius kursus.

Viņas vīrs vēl neesot **sameklējis** jaunu darbu.

Jos vyras dar neradēs naujo darbo.

Vai esi **izmēģinājis** jauno fotoaparātu?

Ar esi išbandēs naują fotoaparātā?

Atbildiet, kurš to ir **izdarījis**!

Atsakykite, kuris tai padaręs!

6) **Pirmās konjugācijas** verbiem **ar** saknes beigu līdzskani **k** un **g** ir īpatnības pagātnes darāmās kārtas divdabju veidošanā.

Pirms -usi- un **-uš-** ir līdzskaņi **k** un **g**, taču **pirms -is k** un **g** mijas ar **c** un **dz**.

izaugt (izaugu), nopirkt (nopirku), apnikt (apniku), uzplaukt (uzplauku) (III) – pagātnes formas.

Meita **izaugusi** liela.

Dukra uzaugusi didelē.

Meitas **izaugušas** lielas.

Dukros uzaugusios didelēs.

Dēli **izauguši** lieli.

Sūnūs uzaugę dideli.

Dēls **izaudzis** liels.

Sūnus uzaugęs didelis.

Kaimiņiene **nopirkusi** jaunu veļas mašīnu.

Kaimynē nusipirkusi naują skalbyklę.

Nopirkušas biļetes, draudzenes iegāja kinoteātrī.

Įsigijusios bilietus draugės įėjo į kino teatrą.

Zviedri **izpirkuši** Latvijas mežus.

Švedai išpirkę Latvijos miškus.

Dēls **nopircis** lietotu auto.

Sūnus nusipirkęs naudotą automobilį.

Tā latviešu gramatika man jau ir **apnikusi**.

Ta latvių kalbos gramatika man jau yra įkyrėjusi.

Viņai **apnikušas** visas vecās kleitas.

Jai nusibodusios visos senos suknelės.

TV ziņu raidījumi visiem ir **apnikuši**.

TV žinių laidos visiems yra įgrisusios.

Man te viss ir **apnicis**.

Man čia viskas yra nusibodę.

Dārzā **uzplaukusi** pirmā sniegpulkstenīte.

Sode pražydusi pirmoji snieguolē.

Vai ievas jau **saplaukušas**?

Ar ievos jau pražydušos?

Ceriņi jau ir **saplaukuši**.

Alyvos jau pražydušos.

Ielas malas ceriņš ir **saplaucis**.

Kelkraštyje alyva yra pražydusi.

7) Šis pats likums attiecas **arī** uz pirmās konjugācijas **4. grupas** vārdiem, kuru **pagātnes pamatformā** ir līdzskaņi **c** un **dz**.

pārbraukt (pārbraucu), pabeigt (pabeidzu) (I) – pagātnes formas.

Vai mūsu studente no galvaspilsētas jau **pārbraukusi**?

Ar mūsu studentē jau grīžusi iš sostinēs?

Pārbraukušas no gadatirgus, sievas pārcilāja nopirktās mantas.

Sugrīžusios iš mugēs moterys peržiūrējo įsigytas prekes.

Vai viesi jau **atbraukuši**?

Ar svečiai jau atvykę?

Atbraucis no Rīgas, dēls students vispirms kārtīgi paēda.

Parvykęš iš Rygos sūnus studentas pirmiausia kaip reikiant pavalgė.

Pabeigusi skolu, meita iestājās universitātē.

Pabaigusi mokyklą dukra įstojo į universitetą.

Pabeigušas ravēt dārzu, sievas gāja taisīt pusdienas.

Pabaigusios ravėti daržą moterys ėjo gaminti pietus.

Beiguši ēst, vīri uzsmēķēja.

Baigę valgyti vyrai užsirūkė.

Beidzis bakalauro studijas, dēls uzreiz iestājās maģistrantūrā.

Baigęs bakalauro studijas sūnus iškart įstojo į magistrantūrą.

Arī uz vienīgo 1. grupas vārdu **nākt**, kuram pagātnes pamatformā ir **c**.

ienākt (ienācu) (I) – pagātnes forma.

Ienākusi istabā, apsēdās pie galda.

Atējusi ī kambarī ji atsisēdo prie stalo.

Ienākušas dārzā, meitenes priecājās par skaistajām puķēm.

Atėjusios ī sodā mergaitēs džiaugēsī gražiomis gēlēmīs.

Pārnākuši no meža darbiem, vīri pārgērba sausas drēbes.

Sugrīžē īš miško darbu vyrai persirengē sausais rūbais.

Pārnācis no armijas, mans skolasbiedrs nodevās dzeršanai.

Sugrīžēs īš kariuomenēs mano mokyklos draugas īnīko girtuokliauti.

8) **I konjugācijas** verbiem **ar e, ē** saknē **šauris e, ē** ir tikai vīriešu dzimtes divdabjiem **pirms -is**.

Visās pārējās divdabju formās ir **platais e, ē**; (pagātnes **amatformā** ir **šauris e, ē**).

atmest (atmetu), izēst (izēdu), noslēpt (noslēpu), nolemt, (nolēmu), noķert (noķēru) (I) – pagātnes formas.

Kaimiņiene **atmetusi** smēķēšanu.

Kaimynē metusi rūkyti.

Abas kaimiņienes **atmetušas** smēķēšanu.

Abi kaimynēs metusios rūkyti.

Kas tie par cūkām, kas te **izmetuši** savus atkritumus!

Kokios čia kiaulės, palikusios savo šiukšles?

Vīrs joprojām diemžēl nav **atmetis** smēķēšanu.

Vyras vis dar nėra metęs rūkyti.

Cūka **izēdusi** sili tukšu.

Kiaulė visiškai išėdusi lovį.

Māsas **noslēpušas** savas dienasgrāmatas.

Seserys paslēpusios savo dienoraščius.

Ko esat **nolēmuši** turpmāk darīt?

Kā esat nusprendę daryti toliau?

Skolasbiedrs **noķēris** Daugavā lielu samu.

Mokyklos draugas Dauguvoje sugavęs didelį šamą.

Divdabji ar **-ts, -ta**

43. Ciešamās kārtas pagātnes divdabjus veido **no tiešo verbu nenoteiksmes** pamatformas, **atmetot** nenoteiksmes galotni **-t(<ti)** un tās **vietā** liekot **pazīmi (formveidošanas piedēkli) -t-**. Divdabjiem ir vīriešu un sieviešu dzimtes galotnes, tos loka kā īpašības vārdus, tiem ir noteiktā un nenoteiktā galotne. Kopā ar palīgverbiem *būt* un *tikt* šo divdabju abu dzimšu vienskaitļa un daudzskaitļa nominatīva formas veido ciešamās kārtas formas.

1) liet, pīt, tīt, sacirst, dzīt, apzagt, pierast, klāt, lauzt (I), zīmēt (II), pārbaudīt, nodziedāt (III).

Izlietu ūdeni nesasmelt.

Išlieto vandens nesusemsi.

Pīti grozi.

Pinti krepšiai.

Pa lidmašīnas loģu redzami **izcirstie** Latvijas meži.

Per lēktuvo langā matomi iškirsti Latvijos miškai.

Govis ir **sadzītas** kūtī.

Karvės yra suvarytos į tvartą.

Kaimiņš vakarnakt **apzagts**.

Vakar naktį kaimynas buvo apvogtas.

Pierasta lieta.

Įprastas dalykas.

Galds ir **klāts**, lūdzu, nāciet, mīļie ciemiņi!

Stalas yra padengtas, prašom, ateikit, mieli sveteliai!

Lauztu kāju ieģīpsē.

Lūžusią koją sugipsuoja.

Kas tur **uzzīmēts**?

Kas čia nupiešta?

Pārbaudīts paņēmiens.

Patikrintas metodus.

Pēc pēdējās **nodziedātās** dziesmas sekoja ilgi aplausi.

Po paskutinės sudainuotos dainos susilaukė ilgų plojimų.

2) Dažiem verbiem (kas nosauc ilgstošu darbību) ir arī īpašības vārdu salīdzināmās pakāpes, kas gan neesot īpaši ieteicams.

pirkt (I).

Šis ir pērnā gada **pirktākais** ieraksts.
Tai pērnai metu perkamiausias īrašas.

3) **Pirmās konjugācijas** verbiem **ar e, ē** saknē ir **plats e, ē visās** ciešamās kārtas pagātnes divdabju **formās, nenoteiksmē** ir **šaurš e, ē**.

Plats e, ē ir arī **otrās un trešās konjugācijas** verbiem (arī tiem, kuriem **pirms** nenoteiksmes galotnes **-t(<ti)/-ties** ir **šaurš e, ē**).

mest, ņemt, aplenkt, savērpst, notēst (I), uzzīmēt, (II), izturēt (III).

Mesta bumba (volejbolā).

Muštas kamuolys (tinklinyje).

Pēc ilgām kaujām pilsēta beidzot tika **ieņemta**.

Po ilgū mūšiū miestas pagaliau buvo užimtas.

Cietoksnis ir **aplenkts** no visām pusēm.

Tvirtovė yra apsupta iš visų pusių.

Visa dzija ir **savērpta**.

Visas kuodelis yra suverptas.

Baļķi guļ, balti **notēsti**.

Raštai guli nutašyti.

Kas te ir **uzzīmēts**?

Kas čia yra nupieštas?

Sešus gadus ozola mucās **izturēts** konjaks.

Šešerius metus ažuolinėse statinėse brandintas konjakas.

Daļēji lokāmie divdabji ar **-dams, -dama**

44. Daļēji lokāmos divdabjus veido **no nenoteiksmes** pamatformas, **atmetot** nenoteiksmes galotni **-t/-ties**, to pazīme (formveidošanas piedēklis) ir **-dam-**. Tie ir vīriešu un sieviešu dzimtē, tiem parasti ir tikai vienskaitļa nominatīva un daudzskaitļa nominatīva forma (mūsdienās – reti – arī datīva formas, bet 19. gs. valodā arī citu locījumu formas). Nav noteikto galotņu.

1) liet, vilkt, sakrāt, kāpt, rūgt, reibt (I), strādāt (II), darināt, adīt (III).

Liedama krūzē kafiju, nolēja galdu.

Pildama kavaļi puodelī, apliejo stalaļi.

Mežcirtējs ienāca pagalmā, **vilkdams** sev līdzī resnu, nokaltušu ozolu zaru.

Medkirtys atējoļi kiemaļ paskui save vilkdamaļ storaļ, nudžiūvusiaļ aļuolaļ šakaļ.

Krādams naudu mācībām, students strādāja divos darbos.

Taupydamaļ pinigus studijoms, studentas dirbo dvejusoļ darbuose.

Kāpdami kokā, zēni saplēsa bikses.

Līpdamiļi medļi berniukai suplēšē kelnes.

Jāņogu vīns **rūgdams** puto.

Raudonūļi serbentū vinas rūgdamaļ putoja.

Dzēra kausu pēc kausa, arvien vairāk **noreibdams**.

Gērē bokalaļ po bokalo vis labiau apgirsdamaļ.

Pelnīja naudu ģimenei, **strādādams** vairākās darba vietās.

Uždirbo pinigus šeimai dirbdamaļ keliose darbo vietose.

Garus ziemas vakarus aizvadīja, **darinādama** visādus nieciņus.

Ilgus žimos vakarus leido dirbdamaļ visokius niekus.

Adīdama zeķes, cerēja kaut ko piepelnīt pie skolotājas algas.

Megzdama koļjines tikējosi kiek prisidurti prie mokytojos algos.

2) Divdabjiem **ar** saknes beigu līdzskani **s** pirms -dam- ir **s** (izrunā gan kā **z**).

post (pošu, posu), kust (kūstu, kusu) (I).

Posdamas bērņus uz skolu, mātes neaizmirst tīrus kabatlakatiņus.

Ruošdamas vaikus mokyklai motinos nepamiršo švairių nosinių.

Nokusdamas sniegs atklāj piedrazotas ceļmalas.

Tirpstantis sniegas atidengia priškiukšlintas pakeles.

3) Divdabjiem **ar** saknes beigu līdzskani **z** pirms -dam- ir tas pats **z**.

griezť (griežu, griezu), lūzt (lūstu, lūzu) (I).

Griezdamas maizi, bērņs sagrieza vaskadrānu.

Pjaudamas duoną vaikas įpjovė klijuotę.

Liels zars, vētrā **lūzdamas**, uzkrīta uz automašīnas.

Didelė šaka, lūzdamā per audrā, uzkrīto ant automobilio.

4) Saknes beigu līdzskaņi **t** un **d** pirms -dam- **mijas ar z**.

sist (situ, situ), cirst (cērtu, cirtu), just (jūtu, jutu), ciest (ciešu, cietu) (I).

Sizdamas naglu, sāpīgi uzsita pa īkšķi.

Kaldamas viņį skaudžiai sudavė per nykštį.

Cirzdamas malku, iecirta kājā.

Kapodamas malkas įsikirto į koją.

Juzdami prieku, bērņi sit plaukstīņas.

Džiaugdamiesi vaikai ploja katučių.

Sāpes **ciezdamā**, slimniece vaidēja spilvenā.

Kešdamā skausmus ligonė dejavo į pagalvę.

rast (rodu, radu), brist (brienu, bridu), paust (paužu, paudu), plūst (plūstu, plūdu) (I).

Nerazdams citu risinājumu, kredītņēmējs aizbrauca peļņā uz Angliju.

Nerasdamas kito sprendimo skolininkas išvyko užsidirbti Anglijoje.

Brizdamas pa peļķēm, meitenes saslapināja kurpītes.

Brisdamos per balas mergaitēs sušlapo batelius.

Pauzdama neapmierinātību, skolotāja runāja skaļi un dusmīgi.

Rodydama nepasitenkinimą mokytoja kalbėjo garsiai ir piktai.

Plūzdams pāri akmeņiem, strautiņš čalo.

Srovendamas per akmenis čiurlena upokšnis.

5) **Pirms -dam-** ir **plats e, ē** (**nenoteiksmes** pamatformā ir **šaurš e, ē**).

nest, ēst, mest, dvest, blenzt (I), zīmēt (II), turēt (III).

Mazš zēns, **nesdams** somā stikla pudeli, sadauzīja to pret pakāpienu.

Mažas berniukas, nešdamas krepšyje stiklinį butelį, jį sudaužė į laiptelį.

Ēzdams karstu putru, applaucēja mēli.

Valgydamas karštą košę nusiplikė liežuvį.

Nomezdams kvēlojošu izsmēķi, tūrists izraisīja meža ugunsgrēku.

Numesdamas rusenančią nuorūką turistas sukėlė miško gaisrą.

Izdvesdams pēdējo vaidu, vecais vīrs nomira.

Senolis paskutinįkart sudejavo ir numirė.

Vakarus jauniete pavadīja, truli **blenzdama** televizorā.

Mergina vakarą praleido buikai spoksodama į televizorių.

Māksliniece slavu guva, **zīmēdama** ilustrācijas bērnu grāmatām.

Menininkė tapo žinoma iliustruodama vaikų knygas.

Kareivis izsauca kara saukļus, augstu **turēdams** izslietu šķēpu.

Karys sušuko karo šūkį, aukštai iškeldamas ietį.

Vēlējuma izteiksme

45. No **nenoteiksmes** veido arī **vēlējuma izteiksmes** formu, tās pazīme (formveidošanas piedēklis) ir **-tu**.

1) palaist, salt (I), darīt (III).

Kaut skolotāja **palaistu** mūs ātrāk uz mājām!

O kad mokytoja paleistų mus greičiau namo!

Kaut mēs te **nenosaltu**!

Kad mes čia nesušaltume!

Ko mēs bez tevis **darītu**?

Kā mes be tavęs darytume?

2) **I konjugācijas** verbiem **ar e, ē** saknē ir **plats e, ē** šajā formā (nenoteiksmē ir šaurs e, ē.) Tāpat **II** un **III** konjugācijas verbiem **ar vārdarināšanas piedēkli -ē-** (nenoteiksmē ir šaurs e, ē).

mest, nest, spēt (I), zīmēt (II), derēt (III).

Kaut tu **atmestu** smēķēšanu!

O kad tu mestum rūkyti!

Būtu labi, ja tēvs no veikala **atnestu** šokolādi.

Būtų gerai, jei tėtis parneštų šokoladą iš parduotuvės!

Kaut es **spētu** tev palīdzēt!

O kad galėčiau tau padėti!

Ko tu, bērns, vislabprātāk mums **uzzīmētu**?

Kā tu, vaike, labiausiai norėtum mums nupiešti?

Ir lietas, ko vēl **derētu** uzlabot.

Yra dalykų, kuriuos dar reikėtų pataisyti!

3) Atgriezeniskā forma ar sintētisku **-tos**⁸.

Kaut mēs drīzāk **sastaptos**!

Kad greičiau susitiktume!

⁸ Iepazīstieties ar 47. punktu!

Darbības nosaukums ar **-šana**

46. No **nenoteiksmes** darina darbības nosaukumu ar izskaņu -šana.

1) skriet, jāt, šaut (I), darīt (III).

Skriešana, jāšana un šaušana ir sporta veidi.

Bēgimas, jojimas ir šaudymas yra sporto rūšys.

Tā nav mana **darīšana**.

Tai nėra mano verslas.

2) Pirms izskaņas -šana ir **šaurš e, ē**.

lēkt (I), zīmēt, meklēt (II)

Augstlēcšana.

Šuolis į aukštį.

Agrāko **zīmēšanu** tagad sauc par vizuālo mākslu.

Tai, kas anksčiau buvo piešimas, dabar vadinama vizualiuoju menu.

Atnāk pacients, un ārsts sāk viņa **izmeklēšanu**.

Ateina pacientas ir gydytojas pradeda jo apžiūrą.

3) Pirms izskaņas -šana **zūd** I konjugācijas verbu saknes beigu līdzskaņi **s, t, d un z**.

nest (nesu), prast (pratu), ēst (ēdu), lauzt (lauzu) – pagātnes formas (I).

Akmeņu vākšana, **nešana** un mešana traktora piekabē ilga visu pēcpusdienu.

Akmenų rinkimas, nešimas ir metimas į traktoriaus priekabą truko visą popietę.

Valodu **prašana** pasaulē noder.

Kalbų mokėjimas praverčia visame pasaulyje.

Atnācām no lauka, nomazgājām rokas, atvilkām elpu, un drīz jau klāt bija arī **ēšana**.

Atėjome iš lauko, nusiplovėme rankas, atsikvėpėme ir netrukus atėjo laikas valgyti.

Ja puses nespēj vienoties, var sekot arī līguma **laušana**.
Jei šālys negali susitarti, gali būti nutraukiama sutartis.

Atgriezenisko verbu formas

47. Atgriezenisko verbu formas veido ar atgriezenisko morfēmu **-as**⁹ verba formas galā.

1) Tīra morfēma **-as** ir tagadnes **viņš, viņa, viņi, viņas** formās:

cept, cepties, krist, kristies (I), vainot, savainoties (II), stāvēt, aizstāvēties (III).

Māte **cep** pīrāgus.

Motīna kepa pyragus.

Rudenī kokiem **krīt** lapas.

Rudenī medžiama krenta lapai.

Studenti savā nesekmībā **vaino** pasniedzējus.

Studentai dēļ savo nesēkmių kaltina dēstytojus.

Sargpostenī **stāv** kareivis ar šauteni.

Kareivis su šautuvu stovi sargybos poste.

Pīrāgi **cepas** krāsni.

Pyragai kepa orkaitėje.

Mājokļu cenas **krītas**.

Būsto kainos krenta.

Dzērājs krīt un smagi **savainojas**.

Girtuoklis krinta ir sunkiai susižeidžia.

Kāds policists viens pats **aizstāvas** pret protestētāju baru.

Policininkas viens pats ginasi nuo protestuotojų minios.

2) Sintētisks **-ās** ietver vai nu **trešās konjugācijas** tagadnes pazīmi (piedēkli) **-a-** un morfēmu **-as**,

vārīt, vārīties, zvanīt, iezvanīties, aprušināt, rušināties (III).

Saimniece **vāra** zupu.

Šeimīnīkė verda sriubą.

Zupa **vārās**.

Sriuba verda.

⁹ Šo apgalvojumu pamatojumu ar piemēriem skatīt arī *Magazin, herausgegeben von der Lettisch-Literarischen Gesellschaft, Neuntes Bandes erstes Stück*, Mitau, gedruckt bei J. F. Stessenhagen und Sohn, 1847, *Beitrag zur Lehre vom Medium der lettischen Sprache*, Von G. H. Baar. Tiesa, J. Endzelīns, atsaucoties arī uz Augusta Bīlensteina *Die Lettische Sprache nach ihren Lauten und Formen* §. 426., teic, ka abi "tik lieliski alojušies", skatīt *Darbu izlase, I sējums, Par latviešu valodas refleksīvām formām* [1901 RKr. XIII 13– 22], 189. lpp.. J. Endzelīna rakstā minēts, ka Juris (Georgs Heinrihs) Bārs neesot bijis latvietis, taču Bārs tik tiešām ir bijis pirmais latviešu tautības valodnieks. Morfēmā -as var saskatīt personas vietniekvārdu aš/es, tupretī -s viens pats latviešu valodā jau saistāms ar verbu nākotnes formām, proti -s<-si, kā arī ar nomenu daudzskaitļa un daļas -s, un vienskaitļa nominatīva -s. Lai ko argumentētu pret, salīdzinot formas, piemēram latviešu un lietuviešu valodā, var droši apgalvot, ka latviešu valodā ir notikusi vismaz kontaminācija.

Zvana telefons.
Telefonas skamba.
Kalpone **aprušina** dārzenus.
Tarnaitē apkaupta daržoves.

Telefons **iežvanās** un apklust.
Telefonas suskamba ir nutyla.
Vistas **rušinās** pa smilšu čupu.
Vištos kapstosi smēlio krūvoje.

3) vai arī visu konjugāciju **pagātnes pazīmi (formveidošanas piedēkli) -a-** un morfēmu **-as**, cept (I), zīmēt (II), mēģināt (III), dziedāt (III).

Pīrāgus **cepa** māte ar bērniem.
Pyragus kepē motīna su vaikais.

Bērns kādu brīdi **pazīmēja**.
Vaikas jau kurj laikā piešē.

Viņš **mēģināja** vēlreiz.
Jis bandē darkart.

Putni **dziedāja** visu rītu.
Paukščiāi čūlbėjo visā rytā.

Pīrāgi **cepās** divdesmit minūtes.
Pyragai kepē dvidešimt minučių.

Harijs pie Herberta kārtīgi **izzīmējās** ar krāsainām pildspalvām.
Haris pas Herbertā labai išsipaišē spalvotais rašikliais.

Viņš **izmēģinājās** visādi, taču bez sekmēm.
Jis bandē visaip, bet nesėkmingai.

Blakus **iedziedājās** kāds putns.
Netoliese pračūlbo koks paukštis.

4) Tiešā verba **es** formas personas galotne ir **-u**, atgriezeniskā verba es formas sintētiska galotne ir **-os**:

skriet, ieskrieties (I), zīmēt, izzīmēties (II), darīt, izdarīties, klausīt, klausīties (III).

Skrienu sestdienu rītos.
Bėgu šēštadienio rytais.

Skrēju veselu stundu.
Bėgau visā valanda.

Skriešu Rīgas maratona.
Bėgsiu Rygos maratone.

Zīmēju kopā ar mazo meitu.
Piešiu kartu su dukryte.

Daru, kā pašam patīk, nevienu **neklausu**.
Darau kaip noriu, niekieno neklausau.

Ieskrienuos un lecu pāri grāvim.
[sibėgu ir šoku per griovį.

Ieskrējos un lėcu pāri grāvim.
[sibėgau ir šokau per griovį.

Ieskriešos, lėkšu un tikšu pāri grāvim.
[sibėgsiu ir peršoksiau griovį.

Vakar nu gan **izzīmējos** tā, ka pat apnika.
Vakar taip prisipiešiau, kad net nuobodu.

Visi saka, ka es **izdaros** pēc savas patikšanas un nevienā **neklausos**.
Visi sako, kad padarau, kaip man patinka, ir niekieno neklausau.

5) Tiešā verba **tu** formas personas galotne ir **-i**, atgriezeniskā verba tu formas sintētiska galotne ir **-ies**:

prast, prasties, nopirkt, iepirkties, kaut, kauties, pazīt, iepazīties (I), vingrināt, vingrināties (III).

Ko vēl tu **proti**?

Kā dar gali padaryti?

Vai kefiru arī **nopirki**?

Ar kefyro irgi nupirkai?

Kad **kausi** cūku, kaimiņ?

Kada skersi kiaulē, kaimyne?

Vai tu viņu **pazīni**?

Ar tu jī pažīnai?

Pēc ilgas sēdēšanas **izvingrini** muguru!

Po ilgo sēdējimo pamankštīnk nugarā!

Proties, dēls, noņem cepuri!

Gēdykis, sūnau, nusiimk kepurē!

Nu, vai labi **iepirkies**?

Na, ar gerai apsipirkai?

Apsoli, ka šovakar dejās nedzersi un **nekausies!**

Pažadēk, kad šjvakar šokuose negersi ir nesimuši!

Kur tu ar viņu **iepažīnies**?

Kur tu su juo susipažīnai?

Cik daudz tu mājās pie klavierēm **vingrinies**?

Kiek groji fortepijonu namie?

6) **tu** formā sintētiska galotne ir **-ies** arī tajos gadījumos, kad tiešajam darbības vārdam tu formā personas galotnes nav.

jāt, izjāties, smiet, iesmieties, kāpt, piekāpties, palaist, palaisties (I), iztērēt, tērēties (II).

Jāj pa priekšu!

Jok pirma!

Nesmej neko!

Nesišaipyk iš nieko!

Nekāp man uz kājas!

Nelipk man ant kojos!

Palaid mani garām, lūdzu!

Praleisk mane, prašau!

Izjājies pa parku un tad aizved zirgu atpakaļ uz staļļiem!

Pajodinēk parke ir tada nuvesk zirgā atgal j arklidē!

Ko tu tik smieklīgu lasi, ka ik pa brīdim **iesmeji**?

Kā tu juokingo skaitai, kad vis juokiesi?

Esi stīprs, **nepiekāpies** viņu prasībām!

Būk stīprus, nenusileisk jū reikalavimams!

Tikai **nepalaidies** slinkumā!

Tik nepasiduok tinginystei!

Otrās konjugācijas verbiem aiz patskaņu saistītājlīdzskaņa -j.

Neiztērē visu naudu!

Neiššvaistyķ visu pinigu!

Kāpēc tu tik ļoti **tērējies** ar vecāku naudu?

Kodēl tu taip švaistai tēvķ pinigus?

Pažēlo mani!
Pagailék manēs!

Kāpēc tu vienmēr **žēlojies** par slikto valdību?
Kodēl tu visad skundiesi bloga valdžia?

8) **Nākotnes viņš, viņa, viņi, viņas** formās atgriezenisko galotni veido pilnā nākotnes pazīme (piedēklis) **-si-** (nevis strupā **-s**) un morfēma **-as**, kopā sintētiski tas ir **-sies**.

prast, prasties (I), zvanīt, zvanīties (III).

Ceru, ka dēls **prafis** viesos uzvesties.
Tikiuosi, kad sūnus mokēs elgtis svečiuose.
Vai brālis teica, ka rīt **zvanīs** atkal?
Ar brolis sakē, kad rytoj vēl skambins?

Ceru, ka kaimiņš **pratīsies** un parādu atdos.
Tikiuosi, kad kaimynas susipras ir gražins skolā!
Ceru, ka tas muļķis katru vakaru vairs **nezvanīsies**.
Tikiuosi, kad tas kvailys daugiau nebeskambins kasvakar!

9) Atgriezeniskajās **mēs** un **jūs** formās aiz personu galotnēm seko **-ies**¹⁰.

kaut, kauties, skriet, ieskrieties (I).

Šosvētdien **kaujam** cūku.
Šj sekmadienj skerdzīame kiaulē

Savā starpā mēs, ciema puiši, **nekaujamies**.
Tarpusavyje mes, kaimo berniukai, nesimušame.

Uz Mārtiņiem **kausim** zosi.
Šv. Martino dienos progā pjausime žašj.

Diezgan, **nekausimies** vairāk!
Užteks, nesikasime daugiau!

Skrieniet ātri prom!
Békite gretai šalin!

Pirms lēciena **ieskrienieties**!
Prieš šuolj įsibégékite!

Vai jūs **skrējāt** Rīgas maratonā?
Ar bégote Rygos maratone?

Labi **izskrējāties**?
Gerai prasibégote?

¹⁰ Vai tas būtu tā no tiem, laikiem, kad mēs formas personas galotne bija **-me** (**-me** + **-as** = **-meas**>**-mies**) un jūs formas personas galotne bija **-te**? J. Bāram ir cits viedoklis šajā jautājumā, skat. avotu iepriekšējā vērē!

Atgriezenisko divdabju formas

Atgriezeniskie nelokāmie divdabji ar **-oties, -šoties, -amies, -āmies**

48. Tiešās nelokāmo divdabju formas ir ar -ot, -šot,-am, -ām, bet atgriezeniskās nelokāmo divdabju formas ir ar -oties, -šoties, -amies un -āmies.

rāties (I), sauloties (II), baidīties, klausīties, gorīties, atcerēties (III).

Atceroties studiju gadus, uzreiz nāk prātā daudzās meitenes fakultātē.

Prisimēšs studiju metus, īškart atsimenu daugelī fakulteto merginū.

Indiāņi **nebaidoties** no augstuma.

Indēnai nebija aukščio.

Tēvs teica, ka raidījumu „Krustpunktā” vairs **neklausīšoties**.

Tēvas sakē, kad laidos „Kryžkelėje” nebesiklausysias.

Braukšot un Spāniju un **saulošoties** vēl arī septembrī.

Važiuosias ī Ispanijā ir deginsiasis taip pat rugsējī.

Atkal kaimiņi dzirdami **rājamies**.

Vēl girdžiu kaimynus besibarant.

Arī garais Jānis redzams **gorāmies** uz deju grīdas.

Taip pat ilgšis Janis matomas besikraipaš šokiū aikštelėje.

Atgriezeniskie daļējie lokāmie divdabji ar **-damies, -damās**

49. Atgriezeniskajiem daļēji lokāmiem divdabjiem ar -dam- ir atšķirīgas galotnes vīriešu un sieviešu dzimtē, toties vienādas vienskaitlī un daudzskaitlī.

brīnīties (III), gāzelēties, grīloties, kautrēties (II), nopūsties (I), priecāties, žāvāties (II).

Zēns, **brīnīdamies** par cirkus mākslinieku trikiem, iepleta acis.

Berniukas, stebēdamasis cirko artistu triukais, išpūtē akis.

Restorāna viesis **grīlodamies** piegāja pie bāra letes.

Restorano lankytojas svirduliuodamas priėjo prie baro.

Kaķene **žāvādamās** izstaipījās.

Katē žiovaudama ražēsi.

Meitene **kautrēdamās** piesarka.

Mergaitē drovėdamasi nuraudo.

Vīri/vīrs **nopūzdamies** atkal ķērās pie cirvjjiem.

Vyrai atsipūsdami vēl ģmėsi kirviu.

Vyras atsipūsdamas vēl imasi kirvio.

Vecāki/tėtis **priecādamies** par bērnu sekmēm, plānoja vasaras brīvlaika finanses.

Tėvai, džiaugdamesi vaiku sėkme, planuoja vasaros atostogu lėšas.

Tėvas, džiaugdamosi vaiku sėkme, planuoja vasaros atostogu lėšas.

Pīles/pīle iet **gāzelėdamās**.

Antys eina krypuodamos.

Antis eina krypuodama.

Skolotājas/skolotāja **šausminādamās** runāja par mūsdienu jauniešiem.

Mokytojos baisėdamosios kalbėjo apie šiuolaikiniį jaunimā.

Mokytoja baisėdamasi kalbėjo apie šiuolaikiniį jaunimā.

Atgriezeniskie divdabji ar **-ies, -usies**

50. Atgriezeniskie darāmas kārtas pagātnes divdabji lokāmi vīriešu un sieviešu dzimtē, kā vienskaitlī tā daudzskaitlī. Tiem ir vairākas locījumu formas, tomēr ne visas. Ir tās formas, kurās tiešie darāmās kārtas pagātnes divdabji beidzas ar **-is, -i, -a, -as, -u** un **-us**, proti, nominatīvs, ģenitīvs un akuzatīvs (vsk. arī instrumentālis), jo tiem var pievienot atgriezenisko morfēmu **-as**. Nav datīva un lokatīva formu.

beigties (I), iemīlēties, apmaldīties, izgulēties (III), nomazgāties (II), aizdegties (I), izmīcīties (III), saskrieties, tikties (I), izbraukāties (II), atgūties (I), noklausīties (III)

Dēls **beidzis** Rīgas tehnisko universitāti. Pirmais studiju gads ir **beidzies**. (v. dz. vsk. n.)

Sūnus baigē Rygos tehnikos universitētā. Pirmieji studiju metai baigēsi.

Māksliniece visu mūžu **mīlējusi** un **gleznojusi** Latvijas dabu. Meitene **iemīlējusies** izskatīgā kinoaktierī. (s. dz. vsk. n.)

Visā savo gyvenimā menininkē mylējusi ir tapiusi Latvijos gamtā. Mergaitē įsimylėjusi dailų kino aktorių.

Pārdevējai nebija nevienas **neizplaukušas** rozes. **Apmaldījušās** meitenes vecāki uz mežu izsauca glābējus. (s. dz. vsk. ģ.)

Pardavēja neturėjo nei vienos neišsiskleidusios rožės. Pasiklydusios merginos tėvai iškvietė gelbėtojus į mišką.

Roku **nogulēja** jaunieša radi prasīja, kur tad ir viņa līgava. **Izgulēja** bērna skatiens bija pavisam možs. (v. dz. vsk. ģ.)

Ranką nugulėjusio jaunuolio klausė, kur tad jo nuotaka. Išsimiegojusio vaiko žvilgsnis buvo visai žvalus.

Atceros lauku vecomammu baļļā vilnu **mazgājušu**. Redzu sievu slapjiem matiem **nomazgājušos** nākam no pirts. (s. dz. vsk. a.)

Prisimenu močiutę kaime, plaunančią rėchoje vilną. Matau nusipraususią, drėgnais plaukais moterį, einančią iš pirties.

Vectēvs zināja stāstīt stalli **degušu**. Ugunsdzēsēji dzēš **aizdegušos** šķūni. (v. dz. vsk. a.)

Senelis pasakojo, kad arklidė buvo degusi. Ugniagesiai gesina užsidegusią daržinę.

Senāk mālus **mīcījuši** zirgi. Nu gan būsīm **izmīcījušies** pa pilno tramvaju! (v. dz. dsk. n.)

Ankstesnieis laikais molī minkę arkliais. Na jau būsīm prisistumde prisigrūdusiame tramvajuje!

Raganas uz slotas kātiem **skrējušas** pa gaisu. Krustojumā **saskrējušās** divas vieglās automašīnas. (s. dz. dsk. n.)

Raganos skridusios ore šluotkočiais. Kryžkelėje susidūrē du lengvieji automobili.

Nokritušu ābolu sāni nedaudz iepūst. Ilgi **netikušos** draugu skaļā apsveicināšanās. (v. dz. dsk. ģ.)

Nukritusių obuolių šonai trupučių apipūva. Ilgai nesimačiusių draugų garsus sveikinimasis.

Ārzesmes **izbraukājušu** ģimeņu palutinātie bērni. Krustu šķērsu pa pasauli **izbraukājušos** ģimeņu nerimstošais ceļotprieks. (s. dz. dsk. ģ.)

Užsienius apkeliavusių šeimų išlepę vaikai. Skersai išilgai pasaulį apkeliavusių šeimų kelionių džiaugsmas.

Spēkus **atguvušus**, basketbolistus atkal laida laukumā. Trenerim bija grūti vērot pēc zaudējuma vēl **neatguvušos** sportistus. (v. dz. dsk. a.)

Atgavusius jėgas krepšininkus vēl leido į aikštę. Treneriui buvo sunku žiūrėti į neatsigavusius po pralaimėjimo sportininkus.

Vecvecākus labi **klausījušas**, mazmeitas palaida uz kino. Puiši pavadīja uz kopmītnēm lekcijas **noklausījušās** studiju biedrenes. (s. dz. dsk. a.)

Seneliams klusnioms anūkėms leido eiti į kiną. Po paskaitų jaunuoliai palydėjo paskaitas išklaususias studijų koleges į bendrabučius.

Atgriezeniskie darāmās kārtas tagadnes divdabji

51. Atgriezeniskos darāmās kārtas tagadnes divdabjus lieto ļoti reti, tomēr rakstu valodā tie ir gluži iederīgi. Kā vīriešu, tā sieviešu dzimtē tiem ir abu skaitļu akuzatīvs (arī vienskaitļa instrumentālis), daudzskaitļa nominatīvs, daudzskaitļa ģenitīvs un daudzskaitļa vokatīvs (kas sakrīt ar daudzskaitļa nominatīvu), kā arī tikai sieviešu dzimtē vienskaitļa ģenitīvs. Ir tās formas, kurās tiešie darāmās kārtas tagadnes divdabji beidzas ar **-u**, **-us**, **-i**, **-as** – tiem var pievienot atgriezenisko morfēmu **-as**.

mosties (I), maldīties (III), rotaļāties (II), pazemināties, solīties (III), sastapties (I), turpināties, uzdrošināties (III), žēloties (II).

Man patīk vērot **austošu** sauli. Ir jauki redzēt **mostošos** bērnu/sievieti. (v.dz. un s. dz. vsk. a.)

Man patinka stebēti auštančią saulę. Yra miela matyti bundantį vaiką/bundančią moterį.

Svarīgi laikus atmest **maldinošus** prātojumus. Tēvs ūjina mežā **maldošos** dēlus. (v.dz. dsk. a.)

Svarbu atmesti klaidinančius samprotavimus laiku. Tēvas ūkauja miškuose pasiklydusiems sūnums.

Atceros klasesbiedrenes **ziedošas**. Māte sauc mājās pagalmā **rotaļājošās** meitas. (s. dz. dsk. a.)

Prisimenu klasiokes žydinčias kaip gėles. Mama šaukia kieme žaidžiančias dukteris namo.

Stundu kavēšana un bastošana ir uzvedības atzīmi **pazeminoši** apstākļi. **Pazeminošies** banku procenti iejūsmina kredītņēmējus. (v. dz. dsk. n.)

Pamokų praleidimas ir vėlavimas yra elgesio pažymį mažinantys faktoriai. Banko palūkanų normų mažinimas sujaudino skolininkus.

Daudzsološas jaunās mākslinieces rīko gleznu izstādi. Pie altāra uz ceļiem nometušās mūžam Dievu mīlēt **sološās** jaunās mūķenes. (s. dz. dsk. n.)

Daug žadančios jaunosios menininkės organizuoja paveikslų parodą. Prie altoriaus atsiklaupusios, amžiną meilę Dievui pasižadančios jaunosios vienuolės.

Ļoti interesanti ir vēl tikai **topošu** pilsētu projekti arhitektu birojos. **Sastopošos** draugu/draudzeņu sirsnīgie smaidi. (v. dz. un s. dz. dsk. ģ.)

Labai įdomūs ir dar tik kuriami miestų projektai architektų biuruose. Susitikusių draugų/draugių nuoširdžios šypsenos.

Jāpaspēj iedomāties vēlēšanos **krītošas** zvaigznes laikā. **Turpinošās** tautsaimniecības krīzes laikā ļaudis brauc peļņā uz Rietumeiropu. (s. dz. vsk. ģ)

Krintant zvaigždei reikia spēti sugalvoti norā. Besiņšiančios nacionalinēs ekonomikos krizēs metu žmonēs vyksta uždabiauti Ķ Vakarų Europa.

Visiem vajadzīgi **iedrošinoši** vārdi. Spēku jums, **uzdrošinošies** jaunieši! (v. dz. dsk. n.; v. dz. dsk. v.)

Visiems reikia drašinanču žodžu. Stiprybēs jums, pasiryžę jaunuoliai!

Bija **iedrošinošas** atsauksmes, un jaunā dzejniece turpināja rakstīt dzejoļus. Ak jūs, mūžam **žēlojošās** tantiņas! (s. dz. dsk. n.; s. dz. dsk. v.)

Buvo drašinanču atsiliepimu ir jaunoji poetē toliau rašē eilēraščius. Ak jūs, amžinai besiskundžiančios tetulēs!

Atgriezeniskie lietvārdi ar -šanās

52. No atgriezeniskajiem lietvārdiem šai darbā aplūkoti tikai darbības nosaukumi ar izskaņu -šanās. Šie vārdi ir sieviešu dzimtē, tiem ir nominatīva, ģenitīva, akuzatīva (vienskaitlī arī instrumentāļa) locījumi. Ir tās formas, kurās tiešais darbības nosaukums ar izskaņu -šana beidzas ar **-a**, **-as**, un **-u**, jo tiem var pievienot atgriezenisko morfēmu **-as**. Nav datīva¹¹ un lokatīva formu.

šķiršanās, sagatavošanās, pāršanās, redzēšanās, satikšanās, aizraušanās, attaisnošanās.

Laulības **šķiršana**. **Šķiršanās** vienmēr ir sāpīga. (vsk. n.)
Skyrybos. Išsiskyrimas visad yra skausmingas.

Priekšlasījuma **sagatavošanas** laiks ir diezgan ilgs. Pēc kārtīgas **sagatavošanās** priekšlasījums var sākties. (vsk. ģ.)
Paskaitos parengimo laikas gana ilgas. Rūpestīgai pasīruošus paskaita gali pavykti.

Bez bērnu **pēršanas** agrāk neiztika. Bez **pēršanās** pirtī neiztikt. (vsk. ģ.)
Anksčiau tėvai neapsieidavo be vaiku pērīmo. Pirtyje be pērīmosi neapsieisi.

Zari apgrūtinā medījamā zvēra **saredzēšanu**. Uz **redzēšanos!** (vsk. a.)
Šakos trukdo pamatyti medžiojamą žvėrį. Iki pasimatymo!

Nākamgad būs Saeimas **vēlēšanas**. Rudenī pie universitātes ēkas gaidāmas patīkamas **satikšanās**. (dsk. n.)
Kitāmet vyks seimo rinkimai. Rudenį numatomi malonūs susitikimai šalia universiteto pastato.

Pusaudzis atkal ir jaunu **aizraušanos** pārņemts. (dsk. ģ.)
Paauglys vėl susižavėjęs nauju dalyku.

Man negribas klausīties garas **attaisnošanās**. (dsk. a.)
Man nesinori klausytis ilgų pasiteisinimų.

¹¹ Nav iespējama forma: “Iīdz mūsu nākamai *tikšanās!” Tas liecina, ka mūsdienu latviešu valodas lietotāji neizjūt “pliku” -s kā atgriezenisko morfēmu.

Vingrinājumi

53. Vingrinājumi sastādīti atsevišķiem izklāsta punktiem. Katrā vingrinājumā ir paslēpta arī uzdevuma atbilde. Ieteicams aiz katra teikuma piemēra aizpildīt visas atbilžu ailes. Aizpildītās ailes sniedz labu pārskatu par aplūkoto gramatikas tematu.

54. I konjugācijas grupas vispārīgi.

Uzrakstīt tagadnes un pagātnes formas un I konjugācijas grupas numuru!

sākt, likt, vilkt, rakt, sastapt, spēt, plaut, kopt, stumt, malt, atlabt, nogurt.

tagadne pagātne Nr.

Šajā firmā **sāku** strādāt nesen. Ko lai es **iesāku** bez naudas un darba?

Kur lai **nolieku** šīs grāmatas? Vēstuli **uzliku** uz rakstāmgalda.

Velku ragaviņas ar malku. No meža **pārvilku** ragaviņas ar žagariem.

Izraku dīķi. Tagad **roku** grāvi.

Sastapu savu skolasbiedru. Skolasbiedrus bieži nemaz **nesastopu**.

Es vairs **nespēju** paiet.

Mauriņu **plauju** pa sestdienām.

Senāk vasarās **kopu** mazdārziņu. Tagad **kopju** istabas puķes.

Stumju ķerru ar puķu dēstiem.

Maļu kafiju ar senām kafijas dzirnaviņām. **Samalu** kafiju divām krūzēm.

Pamazām **atlabstu** pēc plaušu karsoņa.

Es ļoti **noguru** pēc kartupeļu talkas. Protams, **nogurstu** arī Rīgā pie datora.

Neseniai pradėjau dirbti šioje įmonėje. Ką aš galiu padaryti be pinigų ir darbo?

Kur padėti šias knygas? Laišką padėjau ant rašomojo stalo.

Velku rogutes su malkomis. Iš miško parvilkau rogutes su žabais.

Aš iškasiau kūdrą. Dabar kasu griovį.

Sutikau savo mokyklos draugą. Mokyklos draugų beveik nesutinku.

Aš nepajėgiu eiti toliau.

Veją pjaunu šeštadieniais.

Anksčiau vasaromis dirbau sodybos sklype. Dabar rūpinuosi kambarinėmis gėlėmis.

Stumiu karutį su gėlių sodinukais.

Kavą malū senu kavos malūnėliu. Sumaliu kavos dviem puodeliams.

Palengva atsigaunu po plaučių uždegimo.

Labai pavargau po bulviakasio talkos. Žinoma, pavargstu ir dirbdamas kompiuteriu Rygoje.

55. I konjugācijas verbi ar e, ē.

Kuros teikumos ir platais un kuros šaurais e, ē? Uzrakstīt gan tagadnes, gan pagātnes formu!

cept, nest, cirpt, vilkt, pirkt, mēgt, slēgt, slēpt, gvelzt, plēst.

platais e, ē

šaurais e, ē

tagadne

pagātne

Parasti kartupeļus **cepu** sviestā.

Es **nesu** jums tēju ar cepumiem – lūdzu!

Dzīvžogu **apcērpu** pirms Jāņiem.

Kuru loterijas biļeti lai **velku**?

Jaunas drēbes **pērku** reti.

Šad tad **mēdzu** uzpīpēt.

Šodien gana, **slēdzu** datoru ārā.

Dzērumā **gvelžu** stulbības par Latvijas politiķiem.

Es **uzcepu** gaļu ar kartupeļiem, lūdzu pusdienās!

Es jums **atnesu** labas ziņas.

Vakar **nosedzu** rozes ar egļu zariem.

Dāvanas **paslēpu** zem eglītes zariem.

Atvaino, ka dzērumā **sagvelzu** visādas muļķības.

Nejauši **saplēsu** skaistu vāzi.

Paprastai kepu bulves svieste.

Aš nešu jums arbatos su sausainių – prašau!

Gyvatvorę apkerpu iki Joninių.

Kurį loterijos bilietą turėčiau ištraukti?

Retai perku naujų drabužių.

Kartais užsirūkau.

Šiandien pakanks, išjungiu kompiuterį.

Girtas tautizmu niekus apie Latvijos politikus.

Iškepiu mėsos su bulvėmis, prašome pietauti!

Aš jums atnešiau gerų naujienų.

Vakar uždengiau rožes eglėšakėmis.

Paslėpiu dovanas po eglutės šakomis.

Atsiprašau, kad išgėręs prisvaičiojau visokių nesąmonių.

Netyčia sudaužiau gražią vazą.

56. I konjugācijas verbi ar patskaņiem un divskaņiem pirms -t/-ties. Viņš, viņa, viņi, viņas forma tagadnē un pagātnē.

Uzrakstīt gan tagadnes, gan pagātnes formu!

vīt, mīt, līt, liet, siet, skriet, jāt, sēt, ļaut, pļaut, skūt, šūt, kļūt, gūt

tagadne

pagātne

Māksliniece **vij** ziedu vītni kāzinieku mašīnai.

Senāk čigāni tirgos **mija** zirgus.

Mūsu pusē šobrīd **līst**.

Vakar pamatīgi **līja**.

Vai, **uzlēju** uz biksēm pienu!

Sieva **apsēja** priekšautu un sāka mazgāt traukus.

Atvaino, nav laika, es **skrienu**.

Vakar **izjāju** ar staļļa skaistāko zirgu.

Pagājušajā nedēļā kastītēs **sasēju** samtenes.

Tēvs **neļauj** meitai iet uz diskotēku.

Es **noplāvu** mauriņu.

Frizētavās bārdas **neskuj**.

Es **uzšuvu** lupatu lelli.

Mūsdienās visvairāk informācijas **gūst** internetā.

Menininkė vestuvių automobiliui pina gėlių girliandą.
Seniau čigonai turguose mainė arklius.
Šiuo metu lyja mūsų pusėje.
Vakar kaip reikiant lijo.
Ai, užpyliau pieno ant kelnių!
Žmona užsirišo prijuostę ir pradėjo plauti indus.
Atsiprašau, neturiu laiko, aš bėgu!
Vakar jodinėjau gražiausiu arklidžių žirgu.
Praėjusią savaitę dėžutėse pasėjau gvazdikėlius.
Tėvas neleidžia dukrai eiti į diskoteką.
Aš nupjoviau veją.
Barzdų neskuta kirpyklose.
Aš pasiuvau skudurinę lėlę.
Šiais laikais daugiausiai informacijos randama internete.

Politikis **kļuva** par sazvērestības upuri.

57. I konjugācijas verbi ar s pirms -t/-ties, s un t saknē.

Uzrakstīt I konjugācijas grupu un saknes beigu līdzskani!

ieviest, aizmirst, satumst, just, krist, pārvērst, ciest, kalst

I konj. grupa

saknes beigu līdzskanis

Vilcienos **ievieš** e-talonus.

Lietussargus es vienmēr kaut kur **aizmirstu**.

Agri **satumst** jau augusta beigās.

Jūtu sāpes kreisajos sānos.

Augustā **krīt** zvaigznes.

Pasakā burve **pārvērš** ķirbi par karieti.

Slimnieks **cieš** lielas sāpes.

Bez lietus lauki **izkalst**.

Pilsētas transportā e-talonus **ieviesa** pirms gada.

Atkal kaut kur **aizmirsu** savu lietussargu.

Pirms negaisa debesis strauji **satumsa**.

Politikas tapo sąmokslu auka.

Traukiniuose diegiami el. bilietai.

Aš visada kur nors užmirštu skėčius.

Anksti sutemsta jau rugpjūčio pabaigoje.

Kairėje pusėje jaučiu skausmą.

Rugpjūtį krenta žvaigždės.

Pasakoje burtininkė paverčia moliūgą į karietą.

Ligonis kenčia didelius skausmus.

Laukai džiūsta be lietaus.

Miesto viešojo transporto el. bilietus įdiegė prieš metus.

Vėl kažkur pamiršau savo skėtį.

Prieš audrą dangus greitai apsiniaukė.

Jutu, ka man jāiet prom.

No ābeles **nokrita** gatavs ābols.

Par ko burve **pārvērta** žurkas?

Satiksmes negadījumā **cieta** auto šoferis.

Siers ledusskapī **sakalta**.

58. I konjugācijas verbi ar s un z pirms -t/-ties, d un z saknē.

Uzrakstīt I konjugācijas grupu un saknes beigu līdzskani!

ēst, vest, atrast, skaust, spriest, plūst, lūzt

I konj. grupa

saknes beigu līdzskanis

Vakariņas visa ģimene **ēd** kopā.

Tēvs **ved** meitiņu uz dejošanu.

Kur lai **atrod** labu darbu?

Man **neskauž**, ka citi ir bagātāki.

Politiķi **spriež** par nākamā gada budžetu.

Upe **plūst** plata un mierīga.

Ražas laikā ābelēm **lūst** zari.

Jaučiau, kad turiu išeiti.

Prinokęs obuolys nukrito nuo obels.

Kuo burtininkė pavertė žiurkes?

Eismo įvykio metu nukentėjo automobilio vairuotojas.

Sūris sudžiūvo šaldytuve.

Vakarienę visa šeima valgo kartu.

Tėvas dukrą veda į šokių pamoką.

Kur galiu gauti gerą darbą?

Nepavydžiu, kad kiti yra turtingesni.

Politikai svarsto kitų metų biudžetą.

Upė teka plati ir rami.

Derliaus metu obelių šakos lūžta.

Brokastīs mazulis **ēda** auzu putru.

Ciemiņi „**atveda** mums sauli”.

Bērni **atrada** skaistas baravikas.

Kāds laikam **noskauda**.

Ko sapulcē **apsprieda**?

Plūdos **pārplūda** Krasta iela.

No ābolu smaguma zari **nolūza**.

59. I konj. 5. grupas verbi ar s pirms -t/-ties. I konj. 5. grupas verbi ar saknes patskaņa miju tagadnē.

Uzrakstīt saknes beigu līdzskani !

apmulst, dzist, kust, izvirst, briest, bilst, mosties

saknes beigu līdzskanis

No tāda jautājuma sievietes parasti **apmulst**.

Rītausmā zvaigznes **dziest**.

Ielās **kūst** sniegs un rodas peļķes.

Turīgas dzimtas bieži **izvirst**.

Druvās **briest** labība.

Kūdikis pusryčiams valgydavo avižinę košę.

Svečiai „atnešė mums saulę“.

Vaikai rado gražių baravykų.

Kas nors turbūt nužiūrėjo.

Ką aptarėte susitikime?

Krastos gatvė apsemta potvynio.

Medžių šakos nulūžo nuo obuolių svorio.

Paprastai moterys gėdijasi dėl tokio klausimo.

Auštant žvaigždės gęsta.

Gatvėse tirpsta sniegas ir atsiranda balos.

Turtingos giminės dažnai ištvirksta.

Laukuose bręsta javai.

Neviens **neiebilst**.

Zemnieki **mostas** ar sauli.

Viņa **apmulsa** un nosarka.

Svece izdega un **nodzisa**.

Viss sniegs **nokusa** divās nedēļās.

Tauta **izvirta** un cieta no Dieva dusmām.

Pēckara laikā jaunieši **nobrieda** ātrāk.

Tēvs rāja dēlu, un tas **nebilda** pretī ne vārda.

Pirmais **pamodās** vectēvs.

60. I konjugācijas verbi ar m, l, r pirms -t/-ties.

I konjugācijas 5. grupas verbi ar m, l, r pirms -t/-ties.

Uzrakstīt nenoteiksmes, tagadnes un pagātnes formu!

dzimt, saslimt, skumt, salt, silt, birt, mirt

nenoteiksme

tagadne

pagātne

Kaķēni **dzimst** akli.

Arvien vairāk cilvēku **saslimst** ar cukurslimību.

Niekas neprieštarauja.

Ūkininkai prabunda su saule.

Ji susipainiojo ir paraudo.

Žvakė sudegė ir užgeso.

Visas sniegas nutirpo per dvi savaites.

Tauta ištvirko ir kentėjo nuo Dievo rūstybės.

Pokario jaunimas subrendo anksčiau.

Tėvas barė sūnų, bet sūnus prieš nesakė nei žodžio.

Senelis prabudo pirmas.

Kačiukai gimsta akli.

Vis daugiau žmonių suserga cukralige.

Bērns **skumst** pēc mammas.

Man **salst** rokas.

Viesi jau pamazām **iesilst**.

No kokiem **birst** lapas.

Narkomāni **mirst** jauni.

Meitiņa **piedzima** agri no rīta – piecos.

Bērns **saslīma** ar plaušu karsoni.

Pēkšņi **saskumu**.

Visas jaunās ābelītes ziemā **izsala**.

No maka **izbira** sīknauda.

Kaķītis kaut ko sliktu ieēda un **nomira**.

Vaikas ilgisi mamos.

Mano rankos šąla.

Svečiai po truputį išyla.

Lapai krenta nuo medžių.

Narkomanai miršta jauni.

Dukrelė gimė anksti ryte – penktą.

Vaikas susirgo plaučių uždegimu.

Staiga nuliūdu.

Visos jaunos obelaitės žiemą iššalo.

Smulkios monetos išbiro iš piniginės.

Kačiukas suėdė ką nors blogo ir mirė.

61. I konjugācijas verbi ar r pirms -t/-ties, **bārt** un **bērt** tips.

Uzrakstīt nenoteiksmes, tagadnes un pagātnes formu!

bārt, kārt, pērt, svērt, bērt

nenoteiksme tagadne pagātne

Tevi vajadzētu **sabārt**!

Tēt, skolotāja mani **sabāra**.

Vai skolotāja bieži **bar** bērnus?

Kur var **pakārt** kažoku?

Es **pakāru** kažoku uz naglas.

Labāk **pakar** kažoku uz pakaramā!

Agrāk tēvi bērnus **pēra** ar žagariem.

Tagad **per** tikai pirtī ar bērzu slotām.

Vai jūs varētu **nosvērt** šos ābolus?

Pārdevēja **nosvēra** piecus ābolus.

Šis ābolu grozs **sver** piecus kilogramus.

Vai cukuru **piebērt**?

Piebēru kafijai karoti cukura.

Tave reikėtų subarti!

Tėti, mokytoja mane subarė!

Ar mokytoja vaikus dažnai bara?

Kur galima pakabinti kailinius?

Aš pakabinau kailinius ant vinies.

Geriau pakabink kailinius už pakabos!

Anksčiau tėvai lupo vaikus su rykštėmis.

Dabar žmonės vanojasi beržų vantomis tik pirtyje.

Ar galėtumėt pasverti tuos obuolius?

Pardavėja pasvėrė penkis obuolius.

Ši obuolių pentinė sveria penkis kilogramus.

Ar įdėti cukraus?

Į kavą įdėjau šaukštą cukraus.

Kāpēc latvieši pie kafijas un tējas **ber** trīs karotes cukura?

62. I konjugācijas verbi ar m, l, r pirms -t/-ties, garš patskanis tikai pagātnē.

Uzrakstīt nenoteiksmes, tagadnes un pagātnes formu!

ņemt, lemt, celt, dzelt, smelt, velt, durt, kurt, ķert

nenoteiksme

tagadne

pagātne

Kur lai **ņem** naudu?

Uz ielas man **atņēma** maku un mobilo.

Nevaru **izlemt**, ko darīt.

Nolēmu šņabi vairs nedzert.

Apkārt Rīgai **ceļ** pļavu ciematus.

Lauksaimniecības ministriju **cēla** desmit gadus.

Bites un odi **dzeļ**, bet čūska kož.

Vai, man **iedzēla** lapsene!

Ziemassvētkos latvieši **veļ** bluķi.

Man sānos **dur**.

Desas **uzdūra** uz iesmiem un cepa virs oglēm.

Kodėl latviai į kavą ir arbatą deda tris šaukštelius cukraus?

Kur galiu gauti pinigų?

Gatvėje man atėmė piniginę ir mobilų.

Aš negaliu nuspręsti, ką daryti.

Nusprendžiau nebegerti degtinės.

Kaimo gyvenvietės statomos aplink Rygą.

Žemės ūkio ministeriją statė dešimt metų.

Bitės ir uodai gelia, tačiau gyvatė kanda.

Oi, man įkando vapsva!

Per Kalėdas latviai tempia blukį.

Man diegia šonus.

Dešras pamovė ant iešmelių ir kepė virš žarijų.

Vai lai **sakuru** ugunsroku?

Iekuru plīti uguni.

Mušķērāji un bezdelīgas **ķer** mušas un odus.

Makšķernieks **noķera** lielu līdaku.

63. I konj. verbi ar k un g pirms -t/-ties, k un g ir gan tagadnes, gan pagātnes pamatformā. Vajadzības izteiksme.

Uzrakstīt grupu un tagadnes un pagātnes formu!

augt, degt, pirkt, snigt, apnikt, jukt, trūkt, ilgt

I konj. grupa

tagadne

pagātne

Kas tavā dārzā **aug**?

Jāņos ugunskurs **deg** visu nakti.

Pirms Ziemassvētkiem **jāsapērk** dāvanas.

Šodien **snieg** visā Latvijā.

Viņam viss ātri **apnīk**.

Vāciešiem **jūk** Latvija ar Lietuvu.

Man nekā **netrūkst**.

Labs kora koncerts **ilgst** tikai kādas 45 minūtes.

Ar turėčiau užkurti laužą?

Aš krosnyje užkūriau ugnį.

Musinukės ir kregždės gaudo muses ir uodus.

Meškeriotojas pagavo didelę lydeką.

Kas auga tavo sode?

Joninių laužas dega visą naktį.

Dovanos turėtų būti perkamos prieš Kalėdas.

Šiandien sninga visoje Latvijoje.

Jam greitai viskas nusibosta.

Vokiečiai painioja Latviją su Lietuva.

Man nieko netrūksta.

Geras choro koncertas trunka tik kokias 45 minutes.

Mums šogad **izauga** ļoti lieli ķirbji.

Kaimiņiem **nodega** pirts.

Vīrietis **nopirka** rožu pušķi un šampanieti.

Naktī **uzsniga** pirmais sniegs.

Lasīju, kamēr **apnika**.

Man **sajuka** dziesmas vārdi.

Man **notrūka** poga.

Svētki **ilga** trīs dienas.

64. Tagadnē c un dz (vienā gadījumā – k), pagātnē c un dz. Mēs un jūs formas tagadne un pagātne.

Uzrakstīt grupas numuru un tagadnes un pagātnes formu!

nākt, braukt, saukt, teikt, sveikt, kliegt, beigt, lūgt, slēgt

I konj. grupa

tagadne

pagātne

Ciemiņi jau **nāk**!

Rīt **braucam** uz laukiem.

Kā tevi **sauc**?

Sveicam jūs lielajā jubilejā, mākslinieki!

Šiomet užauginome labai didelius moliūgus.

Sudegė kaimyno pirtis.

Vyras nupirko rožių puokštę ir šampano.

Naktį iškrito pirmasis sniegas.

Skaičiau, kol nusibodo.

Man susipainiojo dainų žodžiai.

Man ištrūko saga.

Šventė truko tris dienas.

Jau ateina svečiai!

Rytoj vyksime į kaimą.

Koks tavo vardas?

Sveikinam su puikiu jubiliejumi, menininke!

Kas tur ārā tā **kliedz**?

Lūdzu pie galda!

Šodien veikalu **slēdzam** jau piecos.

Mēs **atnācām** kājām.

Atbraucām ar tramvaju.

Kā **sauca** to slaveno dziedātāju?

Kas to **teica**?

Aktieri jubilejā **sveica** arī ārvalstu kolēģi.

Ārā uz ielas kāds **kliedza**.

Kad koris **beidza** dziedāt, sākās skaļi aplausi.

Kolēģis **ielūdza** ciemos uz dzimšanas dienu.

Ieslēdzām signalizāciju un **aizslēdzām** durvis.

Kas lauke taip rēkia?

Prašom prie stalo!

Šiandien parduotuvę uždarysime jau penktą!

Mes atējome pēšciomis.

Atvažiavome tramvajumi.

Koks buvo to garsaus dainininko vards?

Kas tai pasakē?

Aktoriu jubilejaus proga sveikino ir kolegos iš užsienio.

Lauke gatvėje kažkas rēkē.

Kai choras baigē dainuoti, prasidējo garsūs plojimai.

Kolega pakvietē ģ gimtadienio šventē.

Ķjungēme signalizacijā ir użrakinome duris.

65. I konjugācijas mēs un jūs formas tagadne un pagātne.

Uzrakstīt mēs un jūs formu gan tagadnē, gan pagātnē!

ēst, ņemt, pirkt, tikt, prast, braukt, pazīt

mēs tagadnē

jūs tagadnē

mēs pagātnē

jūs pagātnē

Parasti **ēdam** mājās.

Labi **paēdāt**?

Ņ**emam** taksi!

Vai jūs **paņēmāt** garderobes numuriņu?

Nopirkām jaunu televizoru.

Kur jūs **pērkat** zivis?

Kā lai **tiēkam** pāri grāvim?

Vai jūs **tikāt** uz to koncertu?

Vai jūs **sapratāt**?

Mēs **nesaprotam**.

Rīt **braucam** slēpot.

Ar ko jūs **atbraucāt**?

Vai jūs **pazīstat** viens otru?

Muzejā **iepazinām** pilsētas vēsturi.

Paprastai mes valgome namuose.

Gerai pavalgėt?

Paimkime taksį!

Ar paėmėte rūbinės numerėlį?

Mes nusipirkome naują televizorių.

Kur jūs perkate žuvis?

Kaip mes galime įveikti griovį?

Ar jūs laiku nuėjote į tą koncertą?

Ar jūs supratote?

Mes nesuprantame.

Rytoj važiuosime slidinėti.

Su kuo jūs atvažiavote?

Ar jūs pažįstate viens kitą?

Muziejuje susipažinome su miesto istorija.

66. II konjugācija, II konjugācijas mēs formas tagadne un pagātne.

Uzrakstīt tagadnes un pagātnes formu!

cienāt, domāt, jautāt, maksāt, mazgāt, pļāpāt, runāt, staigāt, strādāt, vadāt, vaicāt

tagadne

pagātne

Vakar **cienājām** viesus ar pienu, rupjmaizi un medu.

Parasti mēs visus **cienājam** ar Užavas alu.

Es bieži par tevi **domāju**.

Es **izdomāju!**

Es tev **jautāju!**

Izjautāju viesus par turpmākiem vakara plāniem.

„Par visu **maksāju** es dārgi.”

Šovakar es **izmaksāju!**

Mazgājam rokas, drīz pusdienas.

Tāpat **paplāpājām** šo un to.

Brīvi **runāju** tikai latviski.

Parunājām par darba lietām.

Izstaigājām Vecrīgu un kanālmalu.

Vakar svečius vaišinome pienu, rugine duona ir medumi.

Paprastai visus vaišiname „Užavos“ alumi.

Aš dažnai galvoju apie tave.

Aš sugalvoju!

Aš taves klausiu!

Paklausiau svečių apie tolesnius vakaro planus.

„Už viską sumokėjau brangiai.“

Šįvakar aš vaišinu!

Nusiplaukime rankas, netrukus pietūs.

Mes paplepėjome apie šį bei tą.

Aš laisvai galiu kalbėti tik latviškai.

Kalbėjome apie darbo reikalus.

Vaikščiojome po Senąją Rygą ir prie kanalo.

Labi **pastrādājām**.

Izvadājām lietuviešu viesus pa Brāļu kapiem.

67. II konjugācija, II konjugācijas mēs formas tagadne un pagātne.

Uzrakstīt tagadnes un pagātnes formu!

ceļot, dzīvot, jokot, lietot, līgot, ogot, sēņot, sapņot, skaidrot, svītrot, tulkot

tagadne

pagātne

Mēs ar ģimeni daudz **ceļojam**.

Pērnvasar **apceļojām** Kurzemi.

Tagad es **dzīvoju** tikai Rīgā.

Agrāk vasarās **dzīvoju** laukos.

Es saku nopietni, es **nejokoju**.

Neņem galvā, es tikai **pajokoju**.

Parasti līgo**jam** kaut kur laukos.

Vienreiz **nolīgojām** arī Rīgā.

Bērnībā **ogojām** un **sēņojām** apkārtējos mežos.

Tagad, kad ir mašīna, **ogojam** un **sēņojam** arī citās vietās.

Gerai padirbėjome.

Aprodėme lietuviams svečiams Brolių kapines.

Su šeima daug keliaujame.

Praėjusių vasarą apkeliavome Kuržemę.

Dabar gyvenu tik Rygoje.

Anksčiau vasaromis gyvenau kaime.

Aš sakau rimtai, aš nejuokaju!

Neįmk į galvą, aš tik pajuokavau.

Paprastai Joninių dainas dainuojame kur nors kaime.

Kartą dainavome Joninių dainas ir Rygoje.

Vaikystėje aplinkiniuose miškuose rinkdavome uogas ir grybus.

Dabar, kai turime automobilį, renkame uogas ir grybus ir kitose vietose.

Skolas gados **sapņoju** dzīvot zemnieku sētā.

Man šķiet, ka reizēm **sapņoju** vaļā acīm.

Draugi, viss kārtībā, es tikko visu **noskaidroju**.

Kā lai jums to labāk **izskaidroju**?

Tulkojam teikumus lietuviski un **pasvītrojam** visus verbus!

Mēs **iztulkojām** teikumus lietuviski un **pasvītrojām** visus verbus.

68. II konjugācija, viņš, viņa, viņi, viņas formas tagadne un pagātne.

Uzrakstīt tagadnes un pagātnes formu!

audzēt, biedēt, dzeltēt, kavēt, makšķerēt, meklēt, spēlēt, traucēt, vērtēt, zaudēt

tagadne

pagātne

Latvijā cukurbietes vairs **neaudzē**.

Mani **biedē** cenu kāpums.

Rudeņos koku lapas **dzeltē**.

Jānis bieži **kavē** literatūras stundas.

Vecaistēvs vasarās **makšķerē**.

Ko tas cilvēks **meklē** mūsu sētā?

Mokyklos metais svajojau apie gyvenimą žemdirbių kaime.

Kartais atrodo, kad sapnuoju atsimerkęs.

Draugai, viskas gerai, aš viską tiesiog dabar išsiaiškinau.

Kaip galėčiau tai jums geriau paaiškinti?

Išverskite sakinius į lietuvių kalbą ir pabraukite visus veiksmažodžius!

Mes išvertėme sakinius lietuviškai ir pbraukėme visus veiksmažodžius.

Latvijoje cukriniai runkeliai nebeauginami.

Mane gąsdina kainų didėjimas.

Rudenį medžių lapai gelsta.

Janis dažnai praleidžia literatūros pamokas.

Senelis vasaromis žvejoja.

Ko tas žmogus ieško mūsų kieme?

Raimonds Pauls **spēlē** klavieres.

Ielas troksnis sen vairs **netraucē**.

Finanšu eksperti **vērtē** nākamā gada budžetu.

Savās mājās Rīgas „Dinamo” **zaudē** reti.

Agrāk Latvijā daudz **audzēja** linus.

Skolasbiedrs **izmaksķerēja** milzīgu samu.

Muižnieki kārtīs **nospēlēja** veselas muižas.

Skolotāja atzinīgi **novērtēja** skolēnu sacerējumus.

Bērns kaut kur **pazaudēja** dzīvokļa atslēgas.

69. II konjugācija, mēs, jūs un viņš, viņa, viņi, viņas formas tagadne un pagātne.

Uzrakstīt visas trīs formas tajā laikā, kas jau ir teikumā!

domāt, jautāt, maksāt, plāpāt, kavēt, meklēt, spēlēt, medīt, labot, gatavot, skaidrot

viņš, viņa ...

mēs

jūs

Bērns **domā** par mājām.

Viņš **domāja**, ko iesākt.

Policija **izjautāja** aculieciniekus.

Raimondas Paulas groja pianinu.

Gatvių triukšmas jau seniai netrukdo.

Finansų ekspertai vertina kitų metų biudžetą.

Rygos ledo ritulio klubas „Dinamo“ retai pralaimi savo salėje.

Anksčiau Latvijoje daug augino linų.

Mokyklos draugas sužvejojo didžiulį šamą.

Dvarininkai kortomis pralošė ištikus dvarus.

Mokytoja teigiamai įvertino mokinių rašinius.

Vaikas kažkur pametė buto raktus.

Vaikas galvoja apie namus.

Jis galvoja, ką daryti.

Policija apklausė liudininkus.

Maksājam un ejam!

Tāpat **paplāpājām** par šo un to.

Kāpēc jūs **nokavējāt**?

Ko jūs te **meklējat**?

Latvieši **spēlē** zoli.

Muižnieki kārtīs **nospēlēja** arī savas muižas.

Lūšus **medī** ziemā.

Kur **labo** pulksteņus?

Saimniece pusdienām **pagatavoja** trīs ēdienus.

Tas visu **izskaidro**.

Skolotājs **skaidroja** lēnām un secīgi.

Mēs jau **noskaidrojām**, kur ir lētākā viesnīca.

Sumokékime ir eikime!

Tiesiog paplepėjome apie šį bei tą.

Kodėl jūs vėluojate?

Ko jūs čia ieškote?

Latviai žaidžia kortomis „zuolę“.

Dvarininkai kortomis pralošė ir savo dvarus.

Lūšis medžioja žiemą.

Kur taiso laikrodžius?

Šeimininkė pietums pagamino tris patiekalus.

Tai paaiškina viską.

Mokytojas paaiškino létai ir nuosekliai.

Mes jau išsiaiškinome, kur yra pigiausias viešbutis.

70. III konjugācija ar -ī-.

Uzrakstīt verbu tagadnē un pagātnē!

lasīt, gaidīt, pelnīt, rakstīt, skaitīt, sūtīt, vārīt, solīt, vadīt, zvanīt

tagadne

pagātne

Tagad **lasu** Raini.

Šo grāmatu **izlasīju** trijos vakaros.

Es **gaidu** ciemiņus no Lietuvas.

Sagaidīju ciemiņus ar siltu tēju un pīrāgiem.

Pirmo algu **nopelnīju** 12 gadu vecumā.

Rakstu dienasgrāmatu kopš vidusskolas gadiem.

Atlikumu gandrīz nekad **nepārskaitu**.

Aizsūtīju draugam uz Lietuvu latviešu grāmatu.

Kam vēl lai **aizsūtu** Ziemassvētku apsveikumu?

Izvārīju zivju zupu.

Apsolu, ka nekad tā vairs nedarīšu.

Šo dzejoli **veltu** savai skolai.

Pavadīju ciemiņus līdz stacijai.

Dabar skaitau Rainį.

Šią knygą perskaičiau per tris vakarus.

Laukiu svečių iš Lietuvos.

Pasitikau svečius su karšta arbata ir pyragais.

Pirmąjį atlyginimą uždirbau būdamas 12 metų.

Aš rašau dienoraštį nuo vidurinės mokyklos laikų.

Likučio beveik niekada neperskaičiuoju.

Draugui Lietuvoje nusiunčiau latvišką knygą.

Kam dar turėčiau nusiųsti kalėdinį sveikinimą?

Išviriau žuvienę.

Pažadu, kad daugiau to niekada nedarysiu.

Šį eilėraščių skiriu savo mokyklai.

Palydėjau svečius į stotį.

Zvanīju visu dienu, bet viņš necēla klausuli.

Kā apēdu šokolādi, tā **šķaudu**, man laikam ir alerģija.

71. III konjugācija ar -ī-, mēs, jūs un viņš, viņa, viņi, viņas formas tagadne.

Uzrakstīt trīs verbu formas tagadnē!

adīt, attīstīt, kratīt, lāpīt, lielīt, mānīt, prasīt, rādīt, smaidīt, stāstīt, taisīt, vadīt

mēs

jūs

viņš, viņa, viņi, viņas

Vecāmamma **ada** jaunas zeķes un **lāpa** vecās.

Televīzija **rāda** Eirovīzijas atlases koncertu.

Kāpēc Jūs, amerikāņi, vienmēr **smaidāt**?

Mēs **pieprasām** lielākas algas.

Kur Latvijā **taisa** koka laivas?

Žetonu vakaru **vada** skolas direktore.

Vai bērni ir **jāpaliela**?

Mēs **attīstām** sadarbību ar citiem uzņēmējiem.

Jāpakrata ābele, lai nokrīt āboli.

Skambinau visą dieną, bet jis nekėlė ragelio.

Kai tik suvalgau šokolado, iškart čiaudau, galbūt aš alergiškas.

Močiutė mezga naujas kojines ir lopo senas.

Televizija rodo nacionalinę „Eurovizijos“ dainų konkurso atranką.

Kodėl Jūs, amerikiečiai, visad šypsotės?

Mes reikalaujame didesnių atlyginimų.

Kur Latvijoje gamina medines valtis?

Mokyklos ženklelių vakarėlį organizuoja direktorė.

Ar vaikai turėtų būti giriami?

Mes plėtojame bendradarbiavimą su kitais verslininkais.

Obelį reikia pakratyti, kad obuoliai nukristų.

Šķiet, jūs mūs **mānāt**.

Māksla **prasa** upurus.

Ir lietas, ko mēs bērniem **nestāstām**.

72. III konjugācija ar -ī-, mēs, jūs un viņš, viņa, viņi, viņas formas pagātne.

Uzrakstīt trīs verbu formas tagadnē!

baudīt, glāstīt, laupīt, mainīt, mērīt, pildīt, postīt, skatīt, skūpstīt, tīrīt, valdīt

mēs

jūs

viņš, viņa, viņi, viņas

Gruzijā **nobaudījām** izcili garšīgus vīnus.

Māte **noglāstīja** meitai galvu.

Zagli **aplaupīja** juvelieru veikalu.

Vai riepas jau **nomainījāt**?

Jūsu uzdevumu **izpildījām**.

Vai jūs jau **izmērījāt** asinsspiedienu?

Karā **nopostīja** gandrīz visu Jelgavu.

Iztīrījām zivis jau upmalā.

Vai jūs **izskatījāt** mūsu priekšlikumus?

Regis, jūs mus apgaudinėjate.

Menas reikalauja aukų.

Yra dalykų, kurių nesakome vaikams.

Gruzijoje paragavome išskirtinio skonio vyno rūšių.

Motina glostė dukters galvą.

Vagys apiplėšė juvelyrinę parduotuvę.

Ar jau pakeitėte padangas?

Atlikome jūsų užduotį.

Ar jau pasimatavote kraujospūdį?

Karo metais Jelgava buvo beveik visiškai sugriauta.

Išskrodėme žuvis jau upės pakrantėje.

Ar jūs peržiūrėjote mūsų pasiūlymus?

Gadatirgus laikā pilsētā **valdīja** liksmība.

Līgavainis **noskūpstīja** līgavu.

73. III konjugācija ar -inā- .

Uzrakstīt verbu tagadnē un pagātnē!

aicināt, asināt, audzināt, brīdināt, dāvināt, gludināt, liecināt, mierināt, modināt, risināt, secināt, smidzināt, atspirdzināt, sveicināt, turpināt, veicināt

tagadne

pagātne

Kursabiedrs **uzaicināja** uz savu vārdadienu.

Šajā darbnīcā labi **asina** nažus un šķēres.

Mēs ģimenē **audzinām** dēlu un meitu.

Sinoptiķi **brīdina** par stipru vēju.

Man **uzdāvināja** skaistas puķes un grāmatu.

Agrāk **gludināja** ar ogļu gludekļiem.

Vīgriežu tēja ar medu **nomierina** nervus.

No rīta ar dziesmām **modinājām** jaunlaulātos.

Vai jūs **risināt** krustvārdu mīklas?

Metturgio metu miestelyje vyravo gera nuotaika.

Jaunikis pabučiavo nuotaką.

Kursiokas pakvietė į savo vardadienio šventę.

Šioje dirbtuvėje gerai galanda peilius ir žirkles.

Savo šeimoje auginame sūnų ir dukrą.

Sinoptikai įspėjo apie stiprų vėją.

Man padovanojo gražių gėlių ir knygą.

Anksčiau lygindavo su angliniu lygintuvu.

Vingjorykščių arbata su medumi ramina nervus.

Ryte žadinome jaunavedžius su dainomis.

Ar sprendžiate kryžiažodžius?

Ko mēs no tā **secinām**?

Ārā drusku **smidzina**.

Pirts un pelde aukstajā upē **atspirdzināja**.

Kāpēc latvieši viens otru **sveicina** ar „čau”?

Vai jūs **turpinājat** mācības maģistrantūrā?

Rokdarbi **veicina** bērnu runas attīstību.

74. III konjugācija ar -ē- tagadnē, un pagātnē.

Uzrakstīt verbus tagadnē un pagātnē!

cerēt, atbildēt, dzirdēt, peldēt, redzēt, stāvēt, gribēt, varēt

tagadne

pagātne

Ceru, ka izdosies.

Atbildēju pareizi.

Es slikti **dzirdu**.

Nedzirdēju, ka tu ienāci istabā.

Peldu baseinā divas reizes nedēļā.

Es **pārpeldēju** ezeru.

Kokią iš to galime padaryti išvadą?

Lauke truputį krapnoja.

Pirtis ir maudynės šaltojoje upėje atgaivino.

Kodėl latviai sveikina vieni kitus su „čiau“?

Ar tęsėte studijas magistrantūroje?

Rankdarbiai skatina vaikų kalbos vystymąsi.

Tikiuosi, kad pavyks.

Atsakai teisingai.

Mano klausa bloga.

Negirdėjau, kad tu atėjai į kambarį.

Dukart per savaitę plaukiu baseine.

Perplaukiu ežerą.

Es vairs tik labi **neredzu**.

Redzēju dzērvju kāsi.

Es **izstāvēju** rindu pēc koncerta biļetēm.

Gribu dzert.

Bērnībā **gribēju** kļūt par lidotāju.

Kā **varu** tev palīdzēt?

Es vairs to **nevarēju** izturēt.

75. III konjugācija ar -ē- mēs formas, jūs formas un viņš, viņa, viņi, viņas formas tagadne un pagātne.

Uzrakstīt verbu tagadnē un pagātnē!

derēt, drīkstēt, dzirdēt, gribēt, palīdzēt, minēt, redzēt, skanēt, svinēt, turēt, varēt, ziedēt

tagadne

pagātne

Kur tas **der**?

Šeit **nedrīkst** smēķēt.

Vai **drīkstam** iet?

Vecais vīrs slikti **dzird**.

Mēs **gribam** lielāku algu.

Aš jau nematau taip gerai.

Mačiau gervių trikampį.

Aš atstovėjau eilę ir nusipirkau koncertų bilietus.

Noriu gerti.

Būdamas vaikas norėjau būti lakūnu.

Kaip galiu tau padėti?

Aš daugiau nebegalėjau to pakęsti.

Kur jis tinka?

Čia nerūkoma.

Ar galime eiti?

Senolis blogai girdi.

Mes norime didesnio atlyginimo.

Jūs mums ļoti **palīdzējāt**.

Agrāk rudenos latvieši **minēja** mīklas.

Purvā **redzējām** dzērves.

Flautu kvartets koncertā **skanēja** labi.

Kā **nosvinējāt** Jauno gadu?

Mūsu basketbolisti **noturēja** uzvaru.

Varat iet!

Kanālmalā tagad **zied** kļavas.

76. III konjugācija, verbi ar līdzskaņu miju.

Teikumu galā ierakstīt verbu tagadnē un pagātnē!

mācīt, sacīt, slaucīt, raudzīt, gulēt, mācēt, sēdēt, vajadzēt

tagadne

pagātne

Latviešu valodu **māca** pasniedzēja Bērziņa.

Pirms gada valodu **mācīja** pasniedzēja Kalniņa.

Kā **sacīt jāsaka**, viss vēl ir priekšā.

Viņš mums neko jaunu **nepasacīja**.

Jūs mums labai padėjote.

Anksčiau rudens vakarais latviai mindavo mišles.

Pelkėje matėme gerves.

Koncerte gerai skambėjo fleitininkų kvartetas.

Kaip atšventėte Naujuosius metus?

Mūsų krepšininkai iškovojo pergalę.

Galit eiti!

Kanalo krante dabar žydi klevai.

Latvių kalbos moko mokytoja Berzinė.

Praėjusiais metais kalbos mokė mokytoja Kalninė.

Ką besakysi, viskas dar priešakyje.

Jis mums nepasakė nieko naujo.

Ko lai tev **saku**?

Es jau **ieraudzīju** melno strazdu.

Treneris **izrauga** sportistus izlasei.

Pēc ballītes **gulējām** līdz pusdienai.

Pēdējā laikā slikti **guļu**.

Es vēl labi **nemāku**.

Ciemiņš **nemācēja** izslēgt televizoru.

Lielajā ģildē parasti **sēžam** balkonā.

Sēdējām parkā uz soliņa un barojām baložus.

Ko jums, lūdzu, **vajag**?

Tev **nevajadzēja** tā darīt!

Ką turėčiau pasakyti tau?

Aš jau mačiau varnėną.

Treneris atrenka sportininkus į rinktinę.

Po baliuko miegodavome iki vidurdienio.

Pastaruojų metu blogai miegu.

Aš gerai to nemoku.

Svečias nemokėjo išjungti televizoriaus.

Didžiojoje gildijos salėje dažniausiai sėdime balkone.

Sėdėjome ant suoliuko parke ir lesinome balandžius.

Prašom, ko jums reikia?

Tau nereikėjo to daryti!

77. Tagadnes viņš, viņa, viņi, viņas forma.

Noteikt konjugāciju pēc viņš, viņa, viņi, viņas formas!

ēst, dzert, krāsot, svinēt, varēt, gribēt, skanēt, vaidēt, raudāt, darīt, gaidīt, rādīt, rakstīt, stāstīt, taisīt

konjugācija

Ko **ēd** eži?

Pie zirņiem ar speķi **piezder** alu.

Rudens **krāso** kļavas sarkanas un dzeltenas.

Ko viņi te **meklē**?

Šodien vārdadienu **svin** Zigrīdas.

Ko **var** nopirkt par vienu santīmu?

Vai kāds **grib** nākt pie tāfeles?

Restorānā **skan** klusa mūzika.

Slimnieks klusām **vaid**.

Kāpēc tas bērniņš **raud**?

Ko ar to **dara**?

Sieva **gaida** vīru mājās no darba.

Ko **rāda** Latvijas televīzija?

Ką ėda ežiai?

Žirnius su spirgais užgeria alumi.

Ruduo dažo klevus raudonai ir geltonai.

Ko jie ten ieško?

Šiandien Zigrėdos švenčia vardadienį.

Ką galima nusipirkti už vieną santimą?

Ar kas nors nori eiti prie lentos?

Restorane skamba tyli muzika.

Pacientas tyliai dejuoja.

Kodėl tas vaikas verkia?

Ką su tuo daryti?

Žmona laukia iš darbo namo grįžtančio vyro.

Ką rodo Latvijos televizija?

Vai Latviju **raksta** ar lielo burtu?

Par ko **stāsta** šī grāmata?

Ko lai **uztaisa** vakariņās?

78. Tagadnes viņš, viņa, viņi, viņas forma.

Noteikt konjugāciju pēc viņš, viņa, viņi, viņas formas!

ņemt, pirkt, tvert, lemt, rūgt, jautāt, maksāt, gatavot, skaidrot, tulkot, aicināt, dāvināt, risināt, turpināt, sveicināt

konjugācija

Kur lai **ņem** labu meistarū?

Čigāni **uzpērk** zeltu.

Tūristi **tver** iespaidus.

Valdība **lemj** par budžetu.

Rūgst vīns.

Jautā speciālistam!

Cik tas **maksā**?

Sieva labi **gatavo** ēst.

Skolotājs **skaidro** gramatikas likumus.

Ar Latvija rašoma didžāja raide?

Apie kā pasakoja šī knyga?

Kā galima pagaminti vakarienei?

Kur galima rasti gerā meistrā?

Čigonai superka auksā.

Turistai fiksuoja įspūdžius.

Vyriausybė sprendžia dėl biudžeto.

Rūgsta vynas.

Klausk specialisto!

Kiek kainuoja?

Žmona gerai gamina maistą.

Mokytojas aiškina gramatikos dėsnius.

Daudzi dzejnieki arī **tulko**.

Mūs **aicina** ciemos.

Ko lai viņiem **uzdāvina**?

Daudzi **risina** krustvārdu mīklas.

Vidusskolu beidzēji bieži **turpina** studijas augstskolās.

Laukos bērni **sveicina** katru pretimnācēju.

79. Tagadnes mēs forma un pagātnes mēs forma.

Noteikt konjugāciju! Noteikt laiku, uzrakstīt abas laiku formas!

ēst, pirkt, lemt, līgt, jautāt, maksāt, meklēt, varēt, gribēt, dziedāt, darīt, rakstīt, taisīt, dāvināt,

konjugācija

tagadne

pagātne

Parasti **ēdam** „Lidiņā”.

Mēs **nopirkām** pārtiku veselai nedēļai.

Mēs vēl **neizlēmām**.

Līgstam mieru!

Kam lai mēs **pajautājam** ceļu?

Daugelis poetų taip pat verčia.

Mus kviečia į svečius.

Ką turėtume jiems dovanoti?

Daugelis sprendžia kryžiažodžius.

Vidurinių mokyklų absolventai dažnai tęsia studijas universitetuose.

Kaime vaikai sveikinasi su kiekvienu sutiktuoju.

Mes dažniausiai valgome restorane „Lido“.

Mes visai savaitei nupirkome maisto.

Mes dar nenusprendėme.

Susitaukime!

Ko paklausti kelio?

Mēs jau **samaksājām**.

Mēs **meklējam** viesnīcu.

Mēs **varam** jums palīdzēt.

Gribējām, kā labāk.

Uzdiedam Imanta Kalniņa dziesmas!

Ko lai tagad **darām**?

Mēs **uzrakstījām** iesniegumu fakultātes dekānam.

Taisām paši!

Mēs draugiem **uzdāvinājām** „Līvu” disku.

Ziemas vakaros **iekurinām** kamīnu.

80. Tagadnes jūs forma un pagātnes jūs forma.

Noteikt konjugāciju! Noteikt laiku, uzrakstīt abas laiku formas!

ēst, just, celt, iepazīties, valkāt, spēlēt, ziedot, varēt, gribēt, lasīt, solīt, secināt

konjugācija

tagadne

pagātne

Vai jūs jau **paēdāt**?

Vai **jūtat** atšķirību?

Mes jau sumokėjome.

Mes ieškome viešbučio.

Mes galime jums padėti.

Mes stengėmės, kaip geriau.

Dainuokime Imanto Kalninio dainas.

Ką dabar darysime?

Parašėme prašymą fakulteto dekanui.

Padarykime patys!

Draugams padovanojome „Līvi“ muzikos diską.

Žiemos vakarais pasikuriame židinį.

Ar pavalgėte?

Ar jaučiate skirtumą?

Jūs laikam **ceļat** jaunu māju?

Kur jūs **iepazināties**?

Vai jūs **valkājat** brilles?

Vai jūs bērniībā **spēlējāt** paslēpes?

Paldies, ka **ziedojat** savu laiku un līdzekļus!

Vai jūs **varat** mums palīdzēt?

Ko jūs **gribat** darīt?

Paldies, ka **varējāt** mums izlīdzēt!

Vai jūs **lasāt** detektīvromānus?

Jūs taču **solījāt**!

Vai **izlasījāt** visu līgumu?

Ko jūs no tā **secināt**?

No kā jūs **secinājāt**, ka esmu vainīgs?

Galbūt jūs statote naują namą?

Kur jūs susipažinote?

Ar jūs nešiojate akinius?

Ar vaikystėje žaisdavote slėpynes?

Ačiū, kad skyrėte laiko ir išteklių!

Ar galite mums padėti?

Ką jūs norite padaryti?

Ačiū, kad galėjote mums padėti!

Ar skaitote detektyvinius romanus?

Bet jūs pažadėjote!

Ar jūs perskaitėte visą sutartį?

Kokią išvadą iš to darote?

Kaip jūs padarėte išvadą, kad esu kaltas?

81. Tu forma pagātnē.

Izrakstīt pagātnes tu formas personas galotni! Noteikt konjugācijas un grupas!

nest, vest, pirkt, atrast, teikt, beigt, sarkt, domāt, maksāt, sacīt, mazgāt, vārīt, dzirdēt, slimot, sportot

konjugācija I konj. grupa pagātnes tu formas pers. galotne

Ko tu mums **atnesi**?

Suni laukā **izvedi**?

Vai tu maizi **nopirki**?

Maku **atradi**?

Ko tu viņam **teici**?

Vai tu darbu jau **pabeidzi**?

Kāpēc tu **nosarki**?

Vai tu to **izdomāji**?

Vai tu jau **samaksāji**?

Es nedzirdēju, ko tu man tikko **sacīji**.

Tu rokas **nomazgāji**?

Vai tu kafiju jau **uzvārīji**?

Jaunākās ziņas **dzirdēji**?

Ką tu mums atnešei?

Ar išvedei šunį?

Ar nupirkai duonos?

Radai piniginių?

Ką tu jam pasakei?

Ar tu pabaigai darbą?

Kodėl tu paraudai?

Ar tu taip sugalvojai?

Ar jau sumokėjai?

Aš negirdėjau, ką tu man ką tik pasakei.

Tu nusiplovei rankas?

Ar tu jau užvirei kavos?

Naujausias naujienas girdėjai?

Bērnībā daudz **slimoji**?

Skolas laikā **sportoji**?

82. Tu forma tagadnē daļai I konj. 3. grupas un visiem I konj. 5. grupas vārdiem.

Noteikt I konj. grupu! Noteikt I konj. 3. grupas vārdu saknes beigu līdžskani! Izrakstīt tagadnes tu formas vārdu personas galotni!

prast, piekrist, just, zust, kļūpt, salābt, reibt, ģībt, aizmirst, apklust, nīst, saslimt, salt, pazīt

I konj. grupa I konj. 3 gr. vārdu saknes beigu līdžsk. tag. tu f. galotne

Vai tu šitā **proti** izdarīt?

Piekrīti man?

Jūti, kā smaržo ievas?

Pazūdi no manām acīm!

Uzmanies, **nepaklūpi**!

Gribu, lai tu **salābsti** ar viņu!

Dzer, tikai **nenoreibsti** par daudz!

Aizmirsti par to!

Apklusti, idiot!

Vaikystėje daug sirgai?

Besimokydamas mokykloje sportavai?

Ar tu šitaip gali padaryti?

Pritari man?

Ar jauti, kaip kvepia ievos?

Pradink iš mano akių!

Atsargiai, nesuklupk!

Noriu, kad tu susitaikytum su juo!

Gerok, tik nepadaugink!

Pamiršk tai!

Užsičiaupk, idiote!

Kāpēc tu viņus **ienīsti**?

Sagērbies siltāk, **nesaslimsti**!

Nāc iekšā, **nesalsti** laukā!

Vai tu **pazīsti** mani?

83. Tu forma tagadnē III konjugācijas vārdiem.

Izrakstīt III konjugācijas vārdu tagadnes tu formas personas galotni!

baidīt, dalīt, darīt, gaidīt, klausīt, pelnīt, rādīt, rakstīt, samazināt, mēģināt, pūtināt, turpināt, zināt, dzirdēt, gribēt, varēt

III konjugācijas vārdu tagadnes tu formas personas galotne

Nebaidi mazu bērnu!

Sadali brālīgi!

Ko tu **dari** šosvētdien?

Pagaidi mani!

Klausi, ko tev saka!

Cik tu **pelni** mēnesī?

Parādi citiem arī!

Kodėl tu jų nekenti?

Apsirenk šilčiau, nesusirk!

Eik vidun, nešalk lauke!

Ar tu mane pažįsti?

Negašdink mažo vaiko!

Padalink broliškai!

Ką tu veiki šį sekmadienį?

Palauk manęs!

Klausyk, ką tau sako!

Kiek uždirbi per mėnesį?

Parodyk ir kitiems!

Atraksti kādreiz!

Samazini ātrumu!

Mēģini vēlreiz!

Atpūtini acis!

Tā **turpini**!

Zini ko? Ejam tīrīt sniegu!

Vai tu **dzirdi**, ko es tev saku?

Kur tu **gribi** iet?

Vai **vari** man drusku palīdzēt?

84. III konjugācijas verbi ar -ē- un līdzskaņu miju, tu forma šiem verbiem, pavēles izteiksmes jūs forma.

Izrakstīt šo verbu saknes beigu līdzskaņus dažādās personu formās!

gulēt, sēdēt, tecēt, mācēt

es formā

viņš, viņa, ... formā

tu formā

pav. izt. jūs formā

Vasarās bieži **guļu** sienā uz kūtsaugšas.

Nemodini viņu, lai brālītis vēl **pagu!**

Atrašyk kartkartėmis!

Sumažink greitį!

Bandyk darkart!

Pailsink akis!

Taip tęsk!

Žinai ką? Eime kasti sniego!

Ar girdi, ką aš tau sakau?

Kur tu nori eiti?

Ar gali man šiek tiek padėti?

Vasaromis dažnai miegu daržinėje ant šieno.

Nežadink jo, tegul broliukas dar pamiega!

Guli, guli, necelies!

Vai jūs jau **guļat**?

Guliet mierīgi, saldu dusu!

Kinoteātros parasti **sēžu** kaut kur pa vidu.

Bļitkotāji **sēž** pavisam tuvu ūdenim.

Sēdi ar taisnu muguru!

No Burtnieku ezera **iztek** Salaca.

Aizteci, bērniņ, uz veikalu pēc piena!

Vai tu **māki** braukt ar mašīnu?

Es **nemāku** braukt ar motociklu.

Visi jau tā **nemāk**.

Miegok, miegok, nesikelk!

Ar jūs jau miegate?

Miegokite ramiai, saldžių sapnų!

Kino teatre paprastai sėdžiu kur nors per vidurį.

Blizgiautojai sėdi visai prie pat vandens.

Sėdėk tiesia nugarą!

Iš Burtniekų ežero išteka Salacis.

Nubėk, vaikel, į parduotuvę pieno!

Ar moki važiuoti automobiliu?

Aš nemoku važiuoti motociklu.

Visi taip jau nemoka.

85. Tu forma I konjugācijas vārdiem ar k un g pirms -t/-ties.

Izrakstīt saknes beigu līdžskani tu formā un noteikt saknes beigu līdžskani es formā!

sākt, nākt (I 1), likt (I 2), patikt, mukt (I 3), krākt, jaukt, šņaukt, ņirgt, kliegt, sniegt, beigt (I 4)

līdžskanis tu formā

līdžskanis es formā

Sāc strādāt!

Nāc iekšā!

Liec somu uz krēsla!

Tu man **patīc**!

Mūc!

Tu naktīs **krāc**?

Še, **sajauc** kārtis!

Še tev salvete, **izšņauc** degunu!

Ko tu **ņirdz**?

Nekliedz man ausī, runā klusāk!

Pasniedz man, lūdzu, cukura trauku!

Izbeidz!

Pradék dirbti!

Eik vidun!

Padék krepšį ant kėdės!

Tu man patinki!

Bėk!

Tu knarki naktį?

Še, išmaišyk kortas!

Štai servetėlė, išsipūsk nosį!

Kodėl tu šaipaisi?

Neklyk į ausį, kalbėk tyliau!

Paduok, prašau, cukrinę!

Baik!

86. Tu forma I konjugācijas vārdiem ar e, ē saknē un vārdiem ar e, ē saknē un k un g pirms -t/-ties.

Uzrakstīt „š.” vai „pl.” (verba formas ar šauru vai platu e, ē)!

ēst, mest, nest, vest, dzīt, cirt, cirst, ņemt

Neēd desu bez maizes!

Zirgs **ēd** zāli.

Pamet man cirvi!

Basketbolā bumbu **met** grozā.

Nes šurp!

Saimniece **nes** spaini ar ūdeni.

Ved zirgu stallī!

Zēns **ved** pie rokas riteni.

Dzen teļus aplokā!

Strādnieks **dzen** dēlī naglu.

Apcērp dzīvžogu!

Aitkopis **cērp** aitas.

Neiecērt kājā!

Vīri **izcērt** ceļmalas kārkļus.

Ņem zāģi!

Zēns **ņem** makšķeri un iet makšķērēt.

Nevalgyk dešros be duonos!

Paduok man kirvį!

Nešk čia!

Vesk arklį į tvartą!

Gink veršelius į aptvarą.

Apipjauk gyvatvorę!

Nejsikirsk į koją!

Imk pjūklą!

Žirgas éda žolę.

Krepšinyje kamuolį meta į krepšį.

Šeimininkė neša kibirą vandens.

Berniukas stumiasi dviratį ranka.

Darbininkas kala vinį į lentą.

Avininkas kerpa avis.

Vyrai iškerta kelkraščiuose karklus.

Berniukas ima meškerę ir eina žvejoti.

segt, degt, trenkt

Sasedz mani siltāk!

Iededz gaismu!

Trenc tās vistas laukā no puķēm!

vilkt, bēgt

Velc rokās cimdus!

Bēdz ātrāk prom no šejienes!

Māte **uzsedz** tīru galdautu.

Ķesteris **iededz** sveces uz altāra.

Puika ar vicu **trenc** zosis.

Somi un latvieši zābakus kājās **velk**.

Suņi rej, zaķi **bēg**.

Apklok mane šilčiau!

Ijunk šviesą.

Vyk tas vištas iš gėlių!

Užsimauk pirštines!

Bėk greitai iš čia!

Motina patiesia švarią staltiesę.

Zakristijonas uždega žvakes ant altoriaus.

Berniukas su rykšte veja žąsis.

Suomiai ir latviai aunasi batus.

Šunys loja, kiškiai bėga.

87. Tu forma bez personas galotnes I konjugācijas 1. grupas, 4. grupas un visiem II konjugācijas vārdiem.

Uzrakstīt gan viņš, viņa, viņi, viņas formu, gan arī tu formu!

viņš, viņa, viņi, viņa forma tu forma

rīt, vīt, klāt, māt, domāt, mazgāt, maksāt, runāt, nēsāt

Plēsēji **atrij** barību mazuļiem.

Stārķi **vij** ligzdas telefonu stabos.

Saimniece **klāj** vakariņu galdu.

Skatītāji ielas malās **māj** svētku gājiena dalībniekiem.

Tēvs **domā**, ka rīt jāpļauj labība.

Pēc kafijas dzeršanas savu krūzīti biroja darbinieki **nomazgā** paši.

Cik **maksā** šie cimdi?

Kādā valodā viņi **runā**?

Saklāj savu gultu pats!

Lūdzu, **novij** man vainadziņu!

Re, kur logā vecāmamma, **pamāj** viņai!

Atkal tu **rij** kā vilks.

Ko tu par to **domā**?

Piėšrūnai atryja maistą jaunikliams.

Gandrai lizdus suka ant telefonų stulpų.

Šeimininkas dengia vakarienės stalą.

Kelkraštyje stovintys žiūrovai moja šventinės eisenos dalyviams.

Tėvas mano, kad rytoj reikia pjauti javus.

Išgėrę kavos biuro darbuotojai patys išsiplauna savo puodelius.

Kiek kainuoja šios pirštinės?

Kokia kalba jie kalba?

Savo lovą pasiklok pats!

Prašau, nupink man vainiką!

Žiūrėk, močiutė stovi prie lango, pamok jai!

Vėl tu ryji kaip vilkas.

Ką tu manai apie tai?

Runā skaidru valodu!

Cik tu **maksā** mēnesī par elektrību?

Cik ilgi tu jau **nēsā** brilles?

88. Tu forma bez personas galotnes I konjugācijas 1. grupas, 4. grupas un visiem II konjugācijas vārdiem.

Uzrakstīt gan tagadnes, gan pagātnes tu formu?

krāt, rāt, glabāt, kavēt, meklēt, spēlēt, rīkot, tulkot

tagadnes tu forma

pagātnes tu forma

Vai tu šo tekstu **tulkoji** ar *googles* tulkotāju?

Vai bērniņā **krāji** markas?

Vai tu ieejas biļeti **saglabāji**?

Kurā bankā tu **glabā** naudu?

Kāpēc tu **krāj** tos plastmasas maisiņus?

Atkal tu **nokavēji**!

Vai tu **rīko** mūsu klasesbiedru tikšanos?

Ko tu **meklē** manā istabā?

Vai tu **spēlē** šahu?

Kalbék aiškiai!

Kiek mokate už elektrą per mėnesį?

Kiek laiko nešioji akinius?

Ar išvertėi šį tekstą su „Google“ vertimo programa?

Ar kolekcionavai pašto ženklus vaikystėje?

Ar pasilikai įėjimo bilietą?

Kuriame banke tu laikai pinigus?

Kodėl tu renki tuos plastikinius maišelius?

Vėl tu pavélavai!

Ar tu organizavai mūsų klasiokų susitikimą?

Ko tu ieškai mano kambaryje?

Ar tu žaidi šachmatais?

Steidzies, ka tu **nenokavē!**

Paldies, ka **sarīkoji** tik jaukus svētkus!

Kad tu pēdējo reizi **spēlēji** futbolu?

Iztulko, lūdzu!

Vai tu **sameklēji**, ko tev vajadzēja?

89. Tu forma bez personas galotnes dažiem I konjugācijas 1. grupas, dažiem 2. grupas un virknei 4. grupas verbu.

Uzrakstīt trīs verba formas!

smiet, liet, siet, skriet, līst, bļaut, raut, spļaut, šūt

viņš, viņa, viņi viņa tagadnē

tu tagadnē

tu pagātnē

Par ko tu **smej**?

Vai kafiju sev **ieleji**?

Kāpēc sierus **sien**?

Vai tu **skrēji** Rīgas maratonu?

Ko tu **līdi** vecāku istabā?

Kas tur ārā **bļauj**?

Kur tu to **izrāvi**?

Paskubék, kad nepavéluotum!

Ačiū, kad suorganizavai tokią gražią šventę.

Kada tu paskutinį kartą žaidei futbolą?

Išversk, prašau!

Ar tu suradai, ko tau reikėjo?

Iš ko tu juokiesi?

Ar sau įsipylei kavos?

Kodėl slegia sūrius?

Ar tu bėgi Rygos maratone?

Kodėl lindai į tėvų kambarį?

Kas rėkia lauke?

Iš kur tai ištraukei?

Kauliņus **spļauj** šajā bļodiņā!

Pati to **uzšuvi**?

Tu toreiz tikai par mani **smēji**.

Lej pilnu kausu!

Skrien pa priekšu, nopērc biļetes!

Nelien, kur nevajag!

Atceros, kad tu pavisam maziņš ratiņos **blāvi**.

Kur lai **izrauj** naudu?

Kur **šuj** jahtu buras?

90. Tu forma bez personas galotnes 4. grupas vārdiem ar p, b, m pirms -t/-ties.

Uzrakstīt divas verba formas!

kopt, stiept, uztiept, slēpt, urbt, kniebt, ģērbt, lemt, vemt

tu tagadnē

tu pagātnē

Nāc un **sakop** pludmali!

Ko tu **stiep** tik smagu?

Kauliukus spjauk į šį dubenėlį!

Pati pasisiuvai?

Tu tąkart šaipeisi iš manęs.

Pilk pilną bokalą!

Bėk pirmas, nupirk bilietus!

Nelįsk, kur nereikia!

Prisimenu, kai tu visiškai mažutis verkei vežimėlyje.

Iš kur parauti pinigų?

Kur siuva jachtų bures?

Ateik ir sutvarkyk paplūdimį!

Ką tokį sunkų velki?

Politīķi ar viltību **uztiepj** savu gribu.

Ko tu **slēpj** aiz muguras?

Vispirms sienā **izurbj** caurumu.

Neknieb, sāp!

Māte **ģērbj** bērnus.

Izlem ātrāk!

Ir cilvēki, kas daudz ēd, bet pēc tam visu **izvemj**.

Kā sievietes matus **kopj** Indijā?

Vingrotājs **izstiepj** rokas uz sāniem.

Ko tu vienmēr **uztiepj** savu viedokli?

Ko **slēpj** nākotne?

Skolotāj, zēni meitenēm **kniebj**!

Ģērb mugurā mēтели!

Politikai gudraudami primeta savo valią.

Ką slepi už nugaros?

Pirmiausia sienoje išgręžiama skylė.

Negnybk, skauda!

Motina rengia vaikus.

Nuspręsk greičiau!

Yra žmonių, kurie valgo daug, bet po to viską išvemia.

Kaip Indijoje moterys prižiūri plaukus?

Gimnastas ištiesia rankas į šonus.

Kodėl tu visad primeti kitiems savo požiūrį?

Ką slepia ateitis?

Mokytojau, berniukai žnaibo mergaites!

Apsivilk palatą!

91. Tu forma bez personas galotnes 4. grupas vārdiem, ar s, t, d, z, l, r saknes beigās.

Uzrakstīt divas vārdu formas!

kāst, plēst, ciest, skaust, spriest, bāzt, blenzt, celt, kārt, svērt

tu forma

viņš, viņa, viņi, viņas forma

Nokās makaronus!

Neplēs man matus!

Kā tu pats **ciets** no ekonomiskās krīzes?

Tikai **nenoskaud!**

Vai tu **spried** pēc sevis?

Še, **bāz** kabatā!

Ko **blenz?**

Piecel mani sešos!

Pakar mēteli!

Cik tu **sver?**

Caur sietu **nokāš** biezumus.

Banka „**plēš**” procentus.

Vai tev **skauž?**

Nukošk makaronus!

Nerauk man plaukų!

Kaip tu pats kenti nuo ekonominės krizės?

Tik nenužiūrėk!

Ar sprendi pagal save?

Štai, kišk į kišenę!

Ko spoksai?

Pažadink mane šeštą!

Pakabink paltą!

Kiek tu sveri?

Per sietelį nukošia tirštumus.

Bankas „lupa“ palūkanas.

Ar tu pavydi?

Mazs bērns visu **bāž** mutē.

Pārdaugavā **ceļ** jaunu bibliotēku.

92. Pavēles izteiksmes jūs forma.

Uzrakstīt trīs verba formas!

kāpt, ģērbt, plēst, pūst, ziest, lauzt, lemt, velt

viņš, viņa, ... tagadnē tu tagadnē jūs pavēles izteiksmē

Alpīnisti **kāpj** kalnos.

Ģērbieties silti, bērni!

Ņem rokās, tikai **nesaplēs**!

Pūš stiprs vējš.

Iepūtiet alkometrā, lūdzu!

Pūt vaļā! (Sāc stāstīt!)

Pēc nomazgāšanas seju **ieziež** ar krēmu.

Nelauziet durvis!

Jautājumu **izlemj** valde.

Mažas vaikas viską kiša į burną.

Kairiajame Dauguvos krante stato naują biblioteką.

Alpinistai lipa į kalnus.

Renkitės šiltai, vaikai!

Paimk rankomis, tik nesudaužyk!

Pučia stiprus vėjas.

Prašau papūsti į alkotesterį!

Klok viską! (Pradėk pasakoti!)

Nusipraususi veidą patepa kremu.

Nelaužkit durų!

Klausimą sprendžia valdyba.

Veliet šurp to akmeni!

Kāpiet trešajā stāvā!

Saplēsiet papīru sīkos gabaliņos!

Ieziediet rokas ar roku krēmu!

Izlemiet paši, ko darīt!

Apzied maizi ar sviestu!

93. I konjugācijas verbu ar s un z pirms -t/-ties nākotnes formas.

Uzrakstīt visas trīs formas!

prast, ciest, vest, ēst, atrast, laist, griezt

nākotnes forma

tagadnes forma

pagātnes forma

Domāju, ka tagad jau **pratišu**.

Ciet klusu!

Katru rītu māte **ved** bērnu uz dārziņu.

Ko **ēdīsim** pusdienās?

Domāju, ka **atradišu** atbildi arī uz šo jautājumu.

Sievietes vienmēr **palaiž** pa priekšu.

Riskite tą akmenį čionai!

Lipkite į trečią aukštą!

Suplėšykite popierių mažais gabalėliais!

Pasitepkite rankas rankų kremu.

Patys nuspręskite, ką daryti.

Užtepk sviesto ant duonos!

Manau, kad dabar jau mokėsiu.

Kentėk tyliai!

Kiekvieną rytą mama veda vaiką į darželį.

Ką valgysim pietums?

Manau, kad taip pat rasiu atsakymą į šį klausimą.

Moteris visad praleidžiame pirmas.

Paēdām restorānā.

Ja zāļu tējas nelīdzēs, **griezīšos** pie ģimenes ārsta.

„**Protu, protu,**” – teica balodis.

Kā jūsu valsts **pārcieš** krīzi?

Es jūs **aizvedīšu** ar savu auto.

Es **atrādu** trīs baravikas.

Un kurieni tu **laidīsi** (brauksi) pa brīvdienām?

Griežos pie jums ar jautājumu, kā tagad labāk darīt.

Gan jau kaut kā **pārcietīsim**.

94. I konjugācijas verbi ar e, ē – darāmās kārtas tagadnes nelokāmais divdabis, atstāstījuma izteiksmes nākotnes divdabis.

Vai ē, ē ir šaurs vai plats? Uzrakstīt formu ar -ot un ar-šot!

bēgt, ģērbt, dzert, ēst, mest, nest

plats e, ē -ot šaurs e, ē -šot

Bēgot no vilka, uzkrita lācim.

Daudzās zemēs ļaudis aizvien **ģērbjot** savus tautas tērpus.

Teicis, ka **bēgšot** no kreditoriem uz Dienvidameriku.

Pavalgėme restorane.

Jei vaistažolių arbata nepadės, eisiu pas šeimos gydytoją.

„Galiu, galiu“, – burkavo balandis.

Kaip jūsų šalis išgyvena krizę?

Aš nuvešiu tave savo automobiliu.

Radau tris baravykus.

Kur vyksi per laisvadienius?

Noriu jūsų paklausti, ką dabar geriau daryti.

Vargais negalais iškęsime.

Bėgdami nuo vilko pataikėt ant meškos.

Daugelio šalių žmonės vis dar besirengia savo tautinius kostiumus.

Sakė, kad bėgsias nuo kreditorių į Pietų Ameriką.

Kā jau kāzās ierasts, vīrs **ģērbšot** melnu uzvalku.

Kāzas **dzeršot** (svinēšot) trīs dienas.

Katru dienu **ēdišot** citus ēdienus.

Tikai saulei austot, **metišot** dejošanai mieru.

Spēle sākas, **uzmetot** sešinieku vai vieninieku.

Pastu **nesot** vairs tikai pa darbadienām.

Drīz pastu **nenesišot** arī pirmdienās.

95. Darāmās kārtas pagātnes divdabji.

Uzrakstīt trīs verba formas!

pirkt (pērku, pirku), dzīt (dzenu, dzinu), siet (sienu, sēju), līst (lienu, līdu), sastapt (sastopu, sastapu), lipt (līpu, lipu),
drupt (drūpu, drupu), prast (protu, pratu), piekrist (piekrītu, piekritu), just (jūtu, jutu), atrast (atrodu, atradu), pazust
(pazūdu, pazudu)

tag. forma

pag. forma

divdabja forma

Ģimene Rimi veikalā **pērk** pārtiku veselai nedēļai.

Sieviete **nopirka** jaunas kurpes.

Nopirkusi žurnālu, sieviete devās uz kafejnīcu to palasīt.

Kaip įprasta vestuvėse, vyras vilksiąs juodą kostiumą.

Vestuves švęsią tris dienas.

Kasdien valgysią vis kitus valgius.

Tiktai auštant nustosią šokti.

Žaidimas pradedamas išmetus kauliuku šešetuką ar vienetuką.

Paštą nešosią tik darbo dienomis.

Netrukus pašto nenešosią ir pirmadieniais.

Šeima visai savaitei perka maistą paduotuvėje „Rimi“.

Moteris nusipirko naujus batus.

Nusipirkusi žurnalą moteris nuėjo į kavinę jo paskaityti.

Mīkla **līp** pie rokām.

Meitenes kā **pielīpušas** staigā apkārt dziedāšanas skolotājai.

„**Protu, protu,**” teica balodis.

Atvainojiet, es **nesapratu**.

Mēs neesam pareizi **sapratušas** darba uzdevumu.

Es tev šajā jautājumā **nepiekrītu**.

Pēc ilgas pierunāšanas uzņēmējs **piekrita** pārdot savu firmu.

Upure pati esot **piekritusi** doties līdzī vārmākam uz viņa mājām.

Jūtu, ka es te esmu lieks.

Operācijas laikā nekādas sāpes **nejutu**.

Māte jau sen bija **jutusi**, ka meitas ģimene izirs.

Jauniete vēl neesot sevi **atradusi**.

Kur tu biji **pazudusi** pa šo laiku?

Tešla limpa prie rankų.

Merginos apspitusios zuja apie muzikos mokytoją.

„Galiu, galiu“, – burkavo balandis.

Atsiprašau, aš nesupratau.

Mes neteisingai supratome darbo užduotį.

Aš nesutinku su tavim šiuo klausimu.

Po ilgų įtikinėjimų verslininkas sutiko parduoti savo įmonę.

Nukentėjusioji pati esąėjusi į prievartautojo namus.

Jaučiu, kad čia nesu reikalingas.

Per operaciją nejutau jokio skausmo.

Motina ilgą laiką jautė, kad dukters šeima iširs.

Mergina dar nėra savęs atradusi.

Kur buvai pradingusi visą laiką?

96. Darāmās kārtas pagātnes divdabji.

Uzrakstīt trīs darbības vārda formas!

ļaut (ļauju, ļāvu), šūt (šuju, šuvu), kopt (kopju, kopu), glābt (glābju, glābu), ieviest (ieviešu, ieviesu), ciest (ciešu, cietu), spriest (spriežu, spriedu), gāzt (gāžu, gāzu), pievilt (pieviļu, pievīlu), dzīt (dzīst, dzija),

tagadnes f. pagātnes f. divdabja f.

Neļauj bērnam spēlēties ar sērkociņiem!

Kas tev **ļāva** ņemt sērkociņus?

Vecāki nekad nav **ļāvuši** bērniem aprunāt čigānus.

Viesmīles ātri **nokopj** galdus.

Bērni varēja spēlēties tikai tad, ka bija **sakopuši** savu istabu.

Ugunsdzēsēji **izglābuši** no degošās mājas visus iedzīvotājus.

Slimnieks **cieš** lielas sāpes.

Pašvaldība sniegs finansiālu atbalstu plūdos **cietušajiem**.

Skolotājas pašlaik **apspriež** eksāmenu atzīmes.

Valdības ministri ilgi **sprieduši** par nākamā gada budžetu.

Ārā lietus **gāž**.

Bērns **apgāzis** vāzi.

Sportisti **pievīluši** līdzjutēju cerības.

Neleisk vaikams žaisti su degtukais!

Kas tau leido imti degtukus?

Tėvai niekada nėra leidę vaikams šmeižti čigonus.

Padavėjos greitai nukrausto stalus.

Vaikai galėjo žaisti tik sutvarkę savo kambarį.

Gaisrininkai išgelbėjo visus degančio namo gyventojus.

Ligonis kenčia didelį skausmą.

Vietos valdžia teiks finansinę pagalbą potvynio aukoms.

Dabar mokytojai aptaria egzaminų pažymius.

Vyriausybės ministrai ilgai sprendę kitų metų biudžetą.

Lauke pila lietus.

Vaikas apvertė vazą.

Sportininkai nuvyė sirgalių viltis.

Ja atmiņa mani **neviļ**, viss notika tieši tā.

Rēta ir labi **sadzijusi**.

Griezta brūce **dzīst** lēni.

97. Darāmās kārtas pagātnes divdabis.

Uzrakstīt trīs verbu formas!

gūt (gūst, guva), slāpt (slāpst, slāpu), žilbt (žilbstu, žilbu), plīst (plīstu, plīsu), vīst (vīstu, vītu), svīst (svīstu, svīdu), lūzt (lūstu, lūzu), dzimt (dzimstu, dzimu), salst (salstu, salu), mirt (mirstu, miru), pazīt (pazīstu, pazinu)

tagadnes f pagātnes f. divdabja f.

Latvijā bērni bieži **gūst** sadzīves traumas.

Kurš ir **ieguvis** pirmo vietu?

Man **slāpst**.

Esmu **izslāpis**.

Tik spoža saule, ka **žilbst** acis.

Šoferis likumā **apžilbis** un noskrējis no ceļa.

Šie trauki **neplīst**.

Vai, krūzīte **saplīsa**!

Jei atmintis manēs neklaidina, visskas buvo būtent taip.

Randas yra gerai sugijęs.

Pjautinēs žaizdos gyja lėtai.

Latvijoje vaikai dažnai patiria buitines traumas.

Kas iškovojo pirmąją vietą?

Mane troškina.

Aš ištroškęs.

Saulė tokia ryški, net akina.

Posūkyje apakintas vairuotojas nuvažiavo nuo kelio.

Šie indai nedūžta.

Oi, puodelis sudužo!

Zeķei **izplīsis** papēdis.

Ar mīlestību dāvinātas puķes **nevīst**.

Tās rozes gan ātri **novīta!**

Siens jau **apvītis**.

Šajos laikos Latvijā vairāk **nomirst** nekā **piedzimst**.

Jānis Endzelīns **dzimis** 1873., **miris** 1961. gadā.

Es viņu personīgi **nepazīstu**.

Izbraucienā **iepazinām** vairākus Latgales podniekus.

98. I konjugācijas verbu ar k un g pirms -t/-ties darāmās kārtas pagātnes divdabji.

Uzrakstīt formu gan ar c/dz, gan ar k/g!

sākt, likt, migt, snigt, tikt, jukt, brukt, tūkt, springt.

forma ar c/dz

forma ar k/g

Festivāls ir **sācies**.

Svētki ir **sākušies**.

Meita eksāmenu nav **nolikusi**.

Vai mazie jau **aizmiguši?**

Kojinės kulnas yra praplyšęs.

Su meile dovanotos gėlės nevysta.

Tos rožės gana greitai nuvyto!

Šienas jau apdžiūvęs.

Šiais laikais Latvijoje miršta daugiau nei gimsta.

Janis Endzelynas gimęs 1873 m., miręs 1961 m.

Aš jo nepažįstu asmeniškai.

Kelionės metu susipažinome su keliais puodžiais iš Latgalos.

Festivalis yra prasidėjęs.

Šventės yra prasidėjusios.

Dukra yra neišlaikiusi egzamino.

Ar mažyliai jau užmigę?

Sniegs **uzsnidzis!**

Pēc balles šis **ticis** piekauts un aplaupīts.

Šie par Šauļiem tālāk nav **tikuši**.

Dejo **sajukušiem** matiem.

Šī no mācīšanās **sajukusi** prātā.

Šķūnim **iebrucis** jumts.

Protestētāji **iebrukuši** parlamenta ēkā.

Sasistais celis pamatīgi **uztūcis**.

No rīta brīnās par **uztūkušiem** plakstiņiem.

Ko tu tāds **sasprindzis?**

Saspringuši muskuļi dara sāpes.

Prisnigę!

Po vakarėlio šis buvęs sumuštas ir apiplėštas.

Toliau Šiaulių niekur nėra lankęsi.

Šoka susitaršiusiais plaukais.

Ši nuo studijų esą pamišusi.

Daržinės stogas įgriuvęs.

Protestuotojai įsiveržę į parlamento pastatą.

Sumuštas kelis stipriai ištinęs.

Ryte stebisi patinusiais vokais.

Kodėl tu toks įsitempęs?

Įtempti raumenys sukelia skausmą.

99. I konjugācijas verbu ar k un g pirms -t/-ties darāmās kārtas pagātnes divdabji, 4. grupas verbi.

Uzrakstīt formu ar -uš-, formu ar -is vai -ies un vienkāršās pagātnes formas!

mākt, vākt, jaukt, saukt, teikt, ķērkēt, beigt, lūgt

forma ar -uš- forma ar -is/-ies vienkāršās pagātnes forma

Debesis **apmākušās**.

Šodien ir **apmācies**.

Visu nakti mani **māca** skumjas.

Savākušas nektāru, bites lido uz stropu.

Es tevi **sajaucu** ar tavu brāli.

Vai tev viņa to ir **teikusi**?

Es **teicu**, ka vēl padomāšu.

Ieķērkusies, vārna pacēlās spārnos.

Kaija **ķērcā**, kaija brēca,
Kaijai bērni pazuduši (*l.t.dz.*)

Beidzis studijas, brālis uzreiz dabūja darbu.

Studijas viņš tā arī **nepabeidza**.

Palūgusi šķiltavas, aizsmēķēja.

Senatnē cilvēki **pielūdza** Sauli.

Dangus apsiniaukęs.

Šiandien debesuota.

Visą naktį mane kamavo liūdesys.

Surinkusios nektarą bitės skrenda į avilį.

Aš tave sumaišiau su tavo broliu.

Ar ji tau yra tą sakiusi?

Aš sakiau, kad dar pagalvosiu.

Sukrankusi varna pakilo.

Žuvėdra klykė, žuvėdra šaukė,
Žuvėdros vaikai žuvę. (*Latvių liaudies daina*)

Baigęs mokslus brolis iškart gavo darbą.

Studijų jis taip ir nepabaigė.

Paprašiusi žiebtuvėlio užsirūkė.

Senovėje žmonės garbino Saulę.

Dekāns **noteicis** termiņu bakalaura darbu nodošanai.

100. II un III konjugācijas verbu darāmās kārtas pagātnes divdabji.

Uzrakstīt trīs verba formas!

domāt, tulkot, kavēt, lasīt, stāstīt, audzināt, atbildēt, redzēt, dzirdēt

tagadnes f.

pagātnes f.

divdabja f.

Ko esat **nodomājuši** darīt?

Ko tu par to **domā**?

Ilgi **domāju**, kamēr beidzot **izdomāju**.

Kurš latviski **tulkojis** „Kalevalu”?

Tu pārāk bieži **kavē** stundas.

Māra nav **nokavējusi** nevienu mēģinājumu.

Esat **lasījis** Korānu?

Ko tu tagad **lasi**?

Pastāsti, kā tev gāja vasarā!

Šo māju saimnieki **izaudzinājuši** divus dēlus un divas meitas.

Vai uzdevumu jau **atrisināji**?

Dekanas nustatė terminą bakalauro darbui pateikti.

Ką esate nusprendę daryti?

Ką tu manai apie tai?

Ilgai mažčiau, kol pagaliau sumažčiau.

Kas išvertęs „Kalevalą“ į latvių kalbą?

Tu per dažnai praleidi paskaitas.

Mara nėra praleidusi nei vienos repeticijos.

Esate skaitęs Koraną?

Ką tu dabar skaitai?

Papasakok, kaip tau sekėsi vasarą!

Šio namo savininkai užauginę du sūnus ir dvi dukteris.

Ar išsprendei užduotį?

Atbildiet uz maniem jautājumiem!

Uz visiem jautājumiem esat **atbildējis** pareizi.

Esi **redzējis** melno stārķi?

Piedot, es **nedzirdēju**, ko tu prasīji.

101. Darāmās kārtas pagātnes divdabji. Šaurais e, ē pirms -is/-ies un platais e, ē pirms -usi, -ušas, -uši u.c.

Uzrakstīt divdabju formas ar šauro un plato e, ē!

dzelt (dzeļu, dzēlu), lemt (lemju, lēmu), dzert (dzeru, dzēru), slēpt (slēpju, slēpu), cept (cepu, cepu), nest (nesu, nesu), kvēpt (kvēpstu, kvēpu).

divdabja f. ar šauro e, ē

kāda divdabja f. ar plato e, ē

Viņam lapsene esot **iedzēlusi** lūpā.

Viņu **sadzēlis** vesels lapseņu bars.

Kur esi **nolēmis** mācīties?

Vecāki **nolēmuši** sūtīt bērnu privātskolā.

Meita vēl neesot **izlēmusi**, kur stāties.

Esi **dzēris** absintu?

Kurzemnieces senāk **dzērušas** alu ar siltu pienu.

Atsakykite į mano klausimus!

Esate atsakę teisingai į visus klausimus!

Esi matęs juodąjį gandra?

Atsiprašau, aš negirdėjau, ko klausei.

Jam vapsva esą įgélusi į lūpą.

Jį sugėlęs visas vapsvų spiečius.

Kur esi nusprendęs mokytis?

Tėvai nusprendę siųsti vaiką į privačią mokyklą.

Dukra kol kas nėra nusprendusi kur studijuoti.

Esi gėręs absento?

Anksčiau Kuržemės moterys gėrusios alų su šiltu pienu.

Ļaudis **slēpuši** mežabrāļus kūtsaugšā aiz dubultas sienas.

Bērns raudāja, **aizslēpis** seju ar rokām.

Māte mums **uzcepusi** ābolkūku.

Bērni paši **uzcepuši** pankūkas.

Dūmu pirtī visas sienas ir **nokvēpušas** melnas.

Skursteņslauķis strādā **nokvēpušu** seju.

102. I konjugācijas verbi ar e, ē saknē, šo verbu ciešamās kārtas pagātnes divdabji.

Uzrakstīt, vai ir šaurs vai plats e, ē!

noberzt, celt, lemt, tvert, slēpt, vest, līmēt, audzēt, redzēt, dzirdēt, sacerēt

šaurs e, ē

plats e, ē

Noberztais celis sūrst.

Pat mazpilsētās ir **uzcelti** jauni lielveikali.

Tas vēl nav **izlemts**.

Visi izbēgušie cietumnieki ir **notverti**.

Bēniņos starp vecām mantām **paslēpta** arī nauda.

No valsts **izvesti** pēdējie starptautiskie miera uzturētāji.

Žmonės slėpę miško brolius ant tvarto už dvigubos sienos.

Vaikas verkė užsidengęs delnais veidą.

Motina mums iškepusi obuolių pyragą.

Vaikai patys iškepę blynus.

Dūminėje pirtyje visos sienos juodai aprūkusios.

Kaminkrėtys dirba suodinu veidu.

Nubrozdintas kelis peršti.

Nauji prekybos centrai pastatyti net mažuose miesteliuose.

Tas dar nėra nenuspręstas.

Visi pabėgę kaliniai buvo sugauti.

Palėpėje tarp senų daiktų taip pat paslėpti pinigai.

Iš šalies buvo išvestas paskutinis tarptautinis taikos korpusas.

Vēlēšanu laikā ielās redz **izlīmētus** plakātus.

Ekoloģiski tīri **audzēti** kartupeļi.

Tādi brīnumi vēl nav **redzēti!**

Par **dzirdētu** anekdoti nesmejas.

Krājuma dzejoļi **sacerēti** pēdējo piecu gadu laikā.

103. Daļēji lokāmie divdabji verbiem ar s, z, t un d saknes beigās.

Uzrakstīt saknes beigu līdzskani un kāds līdzskanis ir pirms -dams/-dama!

ieviest, mulst, elst, iezt, prast, pūst, aust, bilst

saknes beigu līdzsk.

līdzsk. pirms -dam-

Ieviesdams virkni jaunvārdu, rakstnieks bagātināja valodu.

Meitene **mulsdama** saņēma dāvanu.

Iezdams zobus, suns nīkni rūca.

Pūzdams, elsdams kāpa kalnā.

Klausījās ārzemnieku sarunā, **nesaprazdams** ne vārda.

Aud, māmiņ, ko **auzdama**,

Noaud baltu paladziņu! (l.t.dz.)

Rinkimų metu gatvėse matomi iškljuoti plakatai.

Ekologiškai užaugintos bulvės.

Tokie stebuklai dar nematyti!

Iš žinomo anekdoto nesijuokiama.

Rinkinio eilėraščiai buvo parašyti per pastaruosius penkerius metus.

Sukurdamas daugybę naujažodžių rašytojas turtino kalbą.

Mergaitė suglumdama paėmė dovaną.

Šiepdamas dantis šuo urzgė.

Dusdamas, alsuodamas kopė į kalną.

Klausėsi užsieniečių pokalbio nė žodžio nesuprasdamas.

Auski, motin, ką beaudi,

Nauuski baltą paklodėlę! (*Latvių liaudies daina*)

Darbinieks izpildīja rīkojumu, **nebildams** pretī ne vārda.

Kurā gadā Rīgā **ieviesa** e-talonus?

Es **samulsu** un nezināju, ko atbildēt.

Ko nu **els**, vēl divi stāvi jākāpj!

Zirgs **atieza** zobus un iekoda.

Es **neprotu** un nemaz negribu **prast**.

Vecāmāte **noauda** skaistu galdautu.

Nebilda ne vārda.

104. Daļēji lokāmie divdabji I konjugācijas vārdiem ar e, ē saknē.

Uzrakstīt, vai ir šaurs vai plats e, ē!

bēgt, cept, nest, ņemt, lēkt, segt, vērpt, pārvērst

šaurs e, ē

plats e, ē

Bēgdams no policijas, šoferis izraisīja avāriju.

Cepdama pīrāgus, māte gaidīja bērnus ciemos.

Nesdams smagus maisus, pārstiepās.

Darbuotojas nurodymą įvykdė neprieštaraudamas.

Kuriais metais el. bilietai buvo pradėti naudoti Rygoje?

Aš susipainiojau ir nežinojau, ką atsakyti.

Ko jau pūkšti, dar du aukštus reiks lipti!

Arklys iššiepė dantis ir įkando.

Aš nemoku ir visai nenoriu mokėti.

Močiutė nuaudė gražią staltiesę.

Nepaprieštaravo nė žodžio.

Bėgdamas nuo policijos vairuotojas sukėlė avariją.

Kepdama pyragus motina laukė svečiuose vaikų.

Nešdamas sunkius maišus patrūko.

Ņem, dieviņ, ko **ņemdams**,
Neņem manu arājiņu. (l.t.dz.)

Kā tu juties, pirmo reizi **lēkdams** ar izpletņi?

Pārsalis atnāca mājās un uzreiz ielīda gultā, **sasegdams** sev virsū vairākas segas.

Meitenes **vērpdamas** dziedāja.

Burve pieskārs ar nūjiņu ķirbim, **pārvērdama** to par karieti.

105. Darbības nosaukums ar -šana verbiem ar saknes beigu līdzskaņiem s, t, d un z.

Kurš līdzskanis zudis pirms -šana?

raust, ieviest, atmest, ciest, izzust, gāzt, lūzt

līdzskanis, kas zudis pirms -šana

Sācies mantas **raušanas** laiks.

Ko tu domā par eiro **ieviešanu**?

Latvijā ir smēķēšanas **atmešanas** centrs.

Kāpēc Dievs pieļauj sāpes un **ciešanas**?

Daudzām valodām draud **izzušana**.

Koku **gāšana**.

Imk, dievuli, ką imi,
Neimki mano artojėlio. (Latvių liaudies daina)

Kaip tu jauteis pirmąkart šokdamas parašiotu?

Peršalęs grįžo namo ir tuoj pat atsigulė užsiklodamas keliomis antklodėmis.

Mergaitės dainavo verpdamos.

Burtininkė palietė moliūgą savo lazdele paversdama jį karieta.

Prasidėjo turto kaupimo laikas.

Ką tu manai apie euro įvedimą?

Latvijoje veikia metimo rūkyti centras.

Kodėl Dievas leidžia skausmą ir kančią?

Daugeliui kalbų gresia išnykimas.

Medžių kirtimas.

Gaismas staru **lūšana**.

Sarausis mantu laikmetu griežos.

Esam **ieviesuši** vairākas jaunas lietas.

Esmu divreiz mūžā **atmetis** smēķēšanu.

Cietušais nogādāts slimnīcā.

Nepazūdi mežā!

Bērni **apgāza** vāzi.

Ābelei **nolūza** zars.

106. Atgriezeniskie verbi, viņš, viņa, viņi, viņas forma III konjugācijas vārdiem tagadnē un pagātnē.

Uzrakstīt pareizo atgriezeniskā vārda formu!

padoties, smieties, sākties, veikties, likties, kristies, atrasties, klāties, kauties, beigties, derties, ģērbties, censties, laisties, griezties, celties, kurties, gribēties, atturēties, peldēties, uzturēties, vēlēties, mainīties, skafīties, skūpstīties, zvanīties

pareizā atgriezeniskā vārda forma

Meitai labi **padodas** zīmēšana.

Viņš **smejas** par visām anekdotēm.

Cikos **sākas** koncerts?

Šviesos spindulių lūžimas.

Amžių sandūroje sukaupė turtus.

Mes pristatėme keletą naujų dalykų.

Dukart gyvenime esu metęs rūkyti.

Nukentėjusysis buvo išvežtas į ligoninę.

Nepasimesk miške!

Vaikai apvertė vazą.

Nulūžo obels šaka.

Dukrai gerai sekasi piešti.

Jis juokiasi iš visų anekdotų.

Kada prasideda koncertas?

Lai jums **veicas!**

Man **liekas**, ka būs lietus.

Cenas **krītas**.

Baznīca **atrodas** ciema centrā.

Kā jums **klājas?**

Puikas atkal **kaujas**.

Cīkos **beidzas** izrāde?

Kā lai **ģērbjas** uz teātri?

Viņš **cenšas** visu padarīt labi.

Bērni **izlaižas**.

Zeme **griežas** apkārt Saulei.

Cenas **ceļas**.

Uguns jau **kuras**.

Man **gribas** ēst.

Opozīcija balsojumā parasti **atturas**.

Dīķī **peldas** bērni.

Skolēniem un studentiem pēc mācībām **jāuzturas** svaigā gaisā.

Sėkmės jums!

Man rodos, bus lietaus.

Kainos krinta.

Bažnyčia stovi kaimo centre.

Kaip jums sekasi?

Berniukai vėl kovoja.

Kada spektaklis baigiasi?

Ką rengtis į teatrą?

Jis stengiasi viską padaryti gerai.

Vaikai išdyksta.

Žemė sukasi aplink Saulę.

Kainos kyla.

Ugnis jau kurenasi.

Man norisi valgyti.

Paprastai opozicija balsuodama susilaiko.

Vaikai maudosi kūdroje.

Po mokslų studentams ir moksleiviams reiktų būti gryname ore.

Visi cilvēki **vēlas** būt laimīgi.

Meitenes **mainās** ar drēbēm.

Pļāvēji **skatās** debesīs, vai nenāk lietus.

Mīlnieki **skūpstās**.

Telefons **iezvanās** un apklust.

107. Atgriezeniskās formas. Tu forma tagadnē un tu forma pagātnē daļai verbu.

Uzrakstīt abas formas!

rāties, apstāties, aizvākties, iekliegties, pasniegties, izlūgties

tu forma tagadnē

tu forma pagātnē

Kāpēc tu tik bieži **rājies** ar savu mammu?

Neapstājies, ej uz priekšu!

Aizvācies no šejienes!

Kad tu pa naktīm miegā **iekliebies**, zinu, ka tu sapņo sliktus sapņus.

Pasniedzies pēc cukura trauka pats, man rokas pilnas!

Kāpēc tu **apstājies**? Lasi tālāk!

Visi žmonės nori būti laimingi.

Merginos mainosi drabužiais.

Šienpioviai žiūri į dangų, ar neateina lietus.

Įsimylėjęliai bučiuojasi.

Telefonas suskamba ir nutyla.

Kodėl taip dažnai ginčijies su savo mama?

Nesustok, eik pirmyn!

Pasitrauk iš čia!

Kai tu miegodama sušunki, žinau, kad sapnuoji košmarus.

Pasiimk cukrinę pats, neturiu laisvų rankų!

Kodėl sustojai? Skaityk toliau!

Tu tikko atkal **rājies** ar savu māti, kāpēc?

No kā tu **izlūdzies** finansējumu zinātniskajam darbam?

Kāpēc tu **ieklie dzies**? Kas noticis?

108. Atgriezeniskās formas. Tu forma tagadnē un pagātnē, kā arī darāmās kārtas pagātnes divdabis vīriešu dzimtē daļai vārdu.

Noteikt teikumā lietoto formu!

izjāties, izbraukties, pateikties, ierūkties, [aiz]steigties, pastaigāties, izspēlēties

tu f. tagadnē

tu f. pagātnē

divdabis ar -ies

Vai **esi** jau **izjājies** ar ērzeli Melni?

Nem auto atslēgas, **izbraucies** un atpūties!

Vai tu **pateicies** viesiem par dāvanām?

Skaļi **ierūcies**, suns pieskrēja pie vārtiem.

Steidzies, dēls, uz skolu!

Vai **esi** jau **izbraucies** ar jauno auto?

Pa kurieni tu parasti **pastaigājies**?

Laiks **aizsteidzies** nemanot.

Tu tik ką vėl ginčijaisi su savo mama, kodėl?

Iš ko tu išprašei finansavimą moksliniam darbui?

Kodėl tu šauki? Kas nutiko?

Ar esi jojęs su Juočkiu eržilu?

Imk automobilio raktelius, pasivažinėk ir atsipūsk!

Ar tu padėkojęs svečiams už dovanas?

Šuo garsiai suurzgęs pribėgo prie vartų.

Skubėk į mokyklą, sūnau!

Ar esi jau važiavęs nauju automobiliu?

Kur tu dažniausiai eini pasivaikščioti?

Laikas prabėgo nepastebimai.

Tu naktī miegā ik pa laikam **ierūcies**, laikam bijī par daudz saēdies?

Pa kurieni tu vakar ar zirgu **izjājies**?

Es vēl **neesmu** Tev **pateicies** par vakardienu. Liels paldies!

Esi jau diezgan **izspēlējies**, sāc pildīt mājas darbus!

Uz kurieni tu no rīta tā **steidzies**, ka pat kafiju neizdzēri?

Ar kādām mantām tu bērībā **spēlējies**?

109. Atgriezeniskās formas. Tu forma nākotnē un viņš, viņa, viņi, viņas forma nākotnē.

Noteikt teikumā lietoto formu!

savākties, liegties, lūgties, aprunāties, izdzīvoties

tu f. nākotnē viņš, viņa, ... f. nākotnē

Kad tu beidzot **savāksies**?

Cik ilgi tu vēl **liegsies**?

Tu manā priekšā vēl uz ceļiem **lūgsies**!

Viņš man vēl **liegsies**, palaidnis tāds!

Kursi sāksies tad, kad **savāksies** pietiekami liela grupa.

Viņš man vēl latīņu **lūgsies**, sliņķis tāds!

Naktį tu vis atsirūgdavai, galbūt buvai persivalgęs?

Kur vakar žirgu pasijodinėjai?

Aš nesu Tau padėkojęs už vakar dieną. Labai ačiū!

Jau gana prisizaidei, pradėk daryti namų darbus!

Kur taip skubinaisi ryte, net neišgėrei kavos?

Su kuo tu žaidei vaikystėje?

Kada tu pagaliau susiruoši?

Ar ilgai ketini tai neigti?

Tu dar prieš mane ant kelių prašysies!

Jis dar ginčysis, toks pasileidėlis!

Kursai prasidės, kai bus surinkta pakankamai didelė grupė.

Jis dar man pinigėlių prašys, tinginio pantis!

Skolotāja **aprunāsies** ar direktoru un tad visu izstāstīs klasei.

Vēl drusku tev jāpamācās skolā, gan tu vasarā pa āru **izdzīvosies**.

Mokytoja kalbės su vadovu, o paskui viską papasakos klasei.

Dar truputį reikia pasimokyti mokykloje, nes per vasarą prisižaisi lauke.

Darāmās kārtas

saliktie laiki

dot (dodu, devu); doties (dodos, devos); vest (vedu, vedu)

Īstenības izteiksme

es esmu, biju, būšu
tu esi, biji, būsi
viņš, viņa ir/nav, bija, būs

devis/devusi
devies/devusies

mēs esam, bijām, būsim
jūs esat, bijāt, būsit/būsiet
viņi, viņas ir/nav, bija, būs

devuši/devušas
devušies/devušās

Atstāstījuma izteiksme

es
tu esot, būšot
utt.

devis/devies/devusi/devusies/devuši/devušies/devušas/devušās

Vēlējuma izteiksme

es
tu būtu
utt.

devis/devies/devusi/devusies/devuši/devušies/devušas/devušās

Vajadzības izteiksme

Vienkāršie un saliktie laiki

man, mums
tev, jums
viņam, viņai, viņiem, viņām

ir, bija, būs; esot, būšot; būtu
ir bijis, bija bijis, būs bijis; esot bijis, būšot bijis; būtu bijis

jādod, jādodas, jāved

Ciešamā kārta

Īstenības izteiksme

Vienkāršie laiki

es tieku, tiku, tikšu
tu tiec, tiki, tiksī
viņš, viņa tiek, tika, tiks

vests/vesta

mēs tiekam, tikām, tiksim
jūs tiekat, tikāt, tiksīt/tiksiet
viņi, viņas tiek, tika, tiks

vesti/vestas

Saliktie laiki

es esmu, biju, būšu
tu esi, biji, būsi
viņš, viņa ir/nav, bija, būs

vests/vesta

mēs esam, bijām, būsim
jūs esat, bijāt, būsit/būsiet
viņi, viņas ir, bija, būs

vesti/vestas

Atstāstījuma izteiksmes vienkāršie un saliktie laiki

es
tu tiekot, tikšot; esot, būšot
utt.

vests/vesta, vesti/vestas

Vēlējuma izteiksmes vienkāršais un saliktais laiks

es
tu tiktu; būtu
utt.

vests/vesta, vesti/vestas

*Tabulā pelēki iezīmētajās formās ir **plats e, ē**. Plats latviešu **e** ir kā angļu vārdā **man**, šaurs e kā angļu vārdā **men**, garš platais un šaurais **ē** – garš, protams.*

Saturs

1. Pirmā konjugācija. Verbu pamatformas	6
2. Pirmās konjugācijas 1. grupa	7
3. Pirmās konjugācijas 2. grupa	7
4. Pirmās konjugācijas 3. grupa	8
5. Pirmās konjugācijas 4. grupa	9
6. Pirmās konjugācijas 5. grupa	10
Verbi, kam saknē e, ē	12
7. Šaurais e, ē	12
8. Platais e, ē tagadnē, tikai ne tu formā	14
9. Šaurais e, ē tagadnē daļai 4. grupas verbu	16
10. Īss un garš platais e, ē 2. grupas vārdiem tagadnē	17
11. Pirmās konjugācijas vārdi ar divskani un patskani saknes beigās	19
Pirmās konjugācijas vārdi ar līdzskani saknes beigās	22
12. Vārdi ar saknes beigu līdzskani k vai g	22
13. Vārdi, kam pirms nenoteiksmes -t/-ties ir s	23
14. Vārdi, kam pirms nenoteiksmes -t/-ties ir z	26
15. Vārdi, kam saknes beigu līdzskanis ir m, l un r	27
16. Nedaudzi citi vārdi ar patskaņu miju nenoteiksmē, tagadnē, pagātnē	30
17. Vārdi ar paralēlformām	32
18. Otrā konjugācija	33
19. Trešā konjugācija	34
20. 10 vārdi, kam pirms piedēkļa -ī- ir līdzskanis c	37
21. Vārdi ar -ēt, kam ir līdzskaņu mija	39
22. Tagadnes mēs forma, jūs forma un viņš, viņa, viņi, viņas forma	40
23. Vajadzības izteiksmes forma	45

24. Pagātnes mēs forma, jūs forma un viņš, viņa, viņi, viņas forma	46
25. Otrās konj. tagadnes un pagātnes atsevišķu formu salīdzinājums	50
26. Trešās konj. tagadnes un pagātnes atsevišķu formu salīdzinājums	51
Tu forma.	53
27. Ar personas galotni i	53
28. Bez personas galotnes, ar līdzskaņu miju	57
29. Bez personas galotnes, ar šauru e, ē	58
30. Bez personas galotnes vārdiem, kuru tagadnes un pagātnes celmi sakrīt	59
31. Bez personas galotnes vārdiem, kuru tagadnes un pagātnes celmi nesakrīt	61
32. I konjugācijas 4. grupas verbu tu forma	63
33. Pavēles izteiksmes jūs forma	65
34. Nākotnes formas	67
35. Nekārtnie vārdi	72
36. Divdabji	74
37. Divdabji ar -ošs, -oša	74
38. Divdabji ar -ot	76
39. Atstāstījuma izteiksmes nākotnes forma ar -šot	78
40. Divdabji ar -ams, -ama	80
41. Divdabji ar -am	82
42. Divdabji ar -is, -usi	83
43. Divdabji ar -ts, -ta	89
44. Daļēji lokāmie divdabji ar -dams, -dama	89
45. Vēlējuma izteiksmes forma	94
46. Darbības nosaukums ar -šana	95

47. Atgriezenisko verbu formas	97
Atgriezenisko divdabju formas	101
48. ar -oties, -šoties, -amies	101
49. ar -damies, -damās	102
50. ar -ies, -usies	103
51. Atgriezeniskie darāmās kārtas tagadnes divdabji	105
52. Atgriezeniskie lietvārdi ar -šanās	107
53. Vingrinājumi	109
Darāmās kārtas salikto laiku un ciešamās kārtas pārskata tabulas	246
Saturs	248

Piezīmes

Darbs ar grāmatu „Verbu konjugēšana”.

Šī grāmata latviešu valodas apguves programmā ir nākamā aiz „Ievadlekcijām ar uzdevumiem”. Paralēli šai grāmatai skatāma arī „Nomena locīšana”.

Sāk ar II un III konjugācijas uzdevumiem, lai ievingrinātos vienkāršāku formu veidošanā un nostiprinātu ta-gadnes un pagātnes visu formu veidošanu. Teikumos ar krāsainiem zīmuļiem iezīmē atbilstīgos vārdus. Verbus iz-raksta stabīņos latviski un lietuviski. Raksta vairākkārt, līdz students jūt, ka nupat zinās.

Tad turpina ar teoriju no paša sākuma, proti, skata secīgi I konjugāciju un tās apakšgrupas.

Lasa latviski un studenta valodā, ar krāsainiem zīmuļiem iezīmē teikumos atbilstīgos vārdus un novērtē vei-dus, kā vārdi tikuši tulkoti. Tad uzdod jautājumus par katru teikumu – kur, kad, kas, ko darīja, ko, kam, ar ko un tamlīdzīgi. Grāmatā ir arī tukšas vietas, kurās šos jautājumus ar zīmuli uzrakstīt. Tā kā pēc II un III konjugācijas vingrinājumu izskatīšanas zināmas arī mēs formas un jūs formas galotnes, veido teikumus arī šajās formās. Pēc tam uzraksta savus teikumus pēc grāmatā esošo teikumu parauga, mainot, piemēram, vienu vārdu. Arī tiem veido jautā-jumus.

Kolīdz ir apgūta teorija, vingrinājumu nodaļā skata atbilstīgo vingrinājumu. Izpilda vingrinājuma nosacīju-mu, tāpat iezīmē krāsās atbilstīgos vārdus, tad veido jautājumus, savus teikumus un tamlīdzīgi.

Kad skata, piemēram, nākotnes formas, tad atgriežas grāmatā pašā sākumā un pie pirmajiem vingrināju-miem un veido nākotnes formas ar pirmajiem, tad secīgi nākamiem verbiem. Līdzīgi dara, kad apgūst divdabjus – arvien atgriežas pie grāmatas sākuma, arī pie pirmajiem vingrinājumiem un veido teikumus ar verbiem divdabja formās, ja vajag, maina vai pieliek teikumā kādus citus apstākļa vārdus. Tā panāk izpratni, ka katrs teikums ir līdzīgi izsakāms arī ar citām verbu formām.

Sekmes mācību darbā! Lai sokas interesanti un aizrautīgi! Ievērot pakāpeniskumu!

